

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

ÖĞRETMENLERİN İNTERNET, SOSYAL MEDYA
BAĞIMLILIKLARI İLE EVLİLİKTE UYUM VE AİLE
İŞLEVLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Enes ÇELİK

İstanbul
Haziran, 2018

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

ÖĞRETMENLERİN İNTERNET, SOSYAL MEDYA
BAĞIMLILIKLARI İLE EVLİLİKTE UYUM VE AİLE
İŞLEVLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Enes ÇELİK

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ahmet ŞİRİN

İstanbul
Haziran, 2018

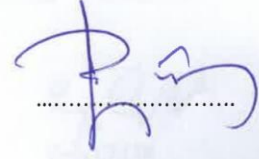
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

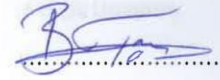
Başkan Prof. Dr. Ahmet ŞİRİN (Danışman)

Üye Dr. Öğr. Üyesi Turgay ŞİRİN

Üye Dr. Öğr. Üyesi Besra TAŞ

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

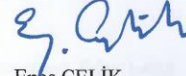

Prof. Dr. Ömer ÇAHA
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “Öğretmenlerin İnternet, Sosyal Medya Bağımlılıkları İle Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Arasındaki İlişki” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Enes ÇELİK

Psikolojik Danışman

ÖNSÖZ

Araştırmamdaki her aşamada sabırla bana yardımcı olan, çok kıymetli tez danışmanım Sayın, **Prof. Dr. Ahmet ŞİRİN**'e,

Yüksek lisans tez jürimde yer alan ve yapıcı eleştirileriyle tez süresince var olan eksiklikleri gidermemi sağlayan değerli hocam Sayın, **Dr. Öğr. Üyesi Turgay ŞİRİN**'e,

Araştırma verilerinin toplanmasına katılımlarını esirgemeyen kıymetli meslektaşlarıma,

Hayatım boyunca hem maddi hem manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, bana duydukları güven ile bu günlere gelmemi sağlayan sevgili annem **Müslime ÇELİK** ile babam **Adem ÇELİK**'e ,

Sabırla zorlu zamanlarımda yanımda olan, dostluğu ile hayatıma değer katan sevgili abim **Muharrem NAYİR**'a,

Bu süreçte yanımda olan, mesleki birikimini ve manevi desteğini esirgemeyen sevgili meslektaşım **Ahmet GÜVEN**'e,

Şahsımı yüksek lisans eğitimine teşvik eden ve ilk günden bu yana benimle birlikte olan, maddi–manevi yardımını hiç esirgemeyen, varlık sebebim sevgili eşim **Ümmügülsün ÇELİK**'e,

Sonsuz teşekkürlerimi ve minnetimi sunarım.

Enes ÇELİK
İstanbul-2018

ÖZET
ÖĞRETMENLERİN İNTERNET, SOSYAL MEDYA
BAĞIMLILIKLARI İLE EVLİLİKTE UYUM VE AİLE İŞLEVLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİ

Enes çelik

Yüksek Lisans, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi

Tez danışmanı: Prof. Dr. Ahmet ŞİRİN

Haziran-2018, 151 Sayfa

Çalışmanın amacı öğretmenlerin internet, sosyal medya bağımlılıkları ile evlilikte uyum ve aile işlevleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu çalışmada nicel araştırma modellerinden korelasyon yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Esenyurt İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi; ilkokul, ortaokul ve lise kurumlarındaki toplam 920 öğretmen oluşturmaktadır. Belirlenen ilçenin büyüklüğü ve 920 öğretmene ulaşmanın ekonomik zorluğu ve zaman güçlüğü göz önünde bulundurularak, araştırma grubu 214 öğretmenle sınırlandırılmıştır. Verilerin toplanmasında Şahin ve Korkmaz (2011) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan "İnternet Bağımlılığı Ölçeği" , Şahin ve Yağcı (2017) tarafından geliştirilen " Sosyal Medya Bağımlılığı – Yetişkin Formu" ile Söylemez (2011) tarafından geliştirilen "Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeğin birinci bölümünde Öğretmenlerin internet bağımlılığı düzeylerine göre Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puanlarının karşılaştırılabilmesi için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulaması yapılmıştır. Öğretmenlerin sosyo-demografik özelliklerine, sigara kullanımları, internet kullanımları ve sosyal medya kullanımlarına göre Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının karşılaştırılabilmesi için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), T-Test Analizi ve Mann Whitney U Analizi uygulanmıştır. İnternet Bağımlılığı ve Sosyal Medya Bağımlılığının, Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri üzerindeki etkisini ölçebilmek için Linear Regresyon Analizi uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İnternet, Sosyal Medya, Bağımlılık, Evlilikte Uyum, Aile İşlevleri

ABSTRACT
THE RELATIONSHIP BETWEEN THE ADDICTIONS OF THE TEACHERS
TO INTERNET, SOCIAL MEDIA AND MARITAL ADJUSTEMENT AND
FAMILY MEMBERS

Enes Çelik

Yüksek Lisans, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi

Tez danışmanı: Prof. Dr. Ahmet ŞİRİN

June-2018, 151 Pages

The purpose of this study is to examine the relationship between the addictions of the teachers to internet, social media and marital adjustment and family functions. In this research, correlation method was used from the Quantitative Research Models. 920 teachers in total of official primary, secondary and high schools connected to Esenyurt District National Education Directorate constitute the universe of this study. Considering the size of the district identified and the economic difficulty and the time constraints of accessing to 920 teachers, the research group was limited to 214 teachers. The "Internet Dependency Scale" adapted into Turkish by Şahin and Korkmaz (2011), "Social Media Dependency - Adult Form" developed by Şahin and Yağcı (2017) and "Marital Adjustment and Family Function Scale" developed by Söylemez (2011) were used to collect the data. In the first part of the scale, One Way Variance Analysis (ANOVA) was applied in order to compare the scores of the Marital Adjustment and Family Functions and Social Media Dependency according to the teachers' internet addiction levels. One-way Analysis of Variance (ANOVA), T-Test Analysis and Mann Whitney U Analysis were applied to compare the scores of Marital Adjustment and Family Function Scale (MAFFS), Internet Addiction Scale (IAS) and Social Media Dependency Scale (SMDS) according to teachers' socio-demographic characteristics, cigarette consumption, internet and social media usage. Linear Regression Analysis was applied to measure the effects of Internet Addiction and Social Media Dependency and Marital Adjustment and Family Functions.

Key Words: Internet, Social Media, Addiction, Marital Adjustment, Family Function

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
Tablolar Listesi	viii
Kısaltmalar Listesi	xii

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu.....	1
1.2. Amaç	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4.Varsayımlar	5
1.5.Sınırlılıklar.....	5
1.6.Tanımlar	6

İKİNCİ BÖLÜM

İNTERNET BAĞIMLILIĞI, SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI, EVLİLİKTE UYUM VE AİLE İŞLEVLERİ	7
2.1. İnternet	7
2.1.1. İnternetin Tarihsel Gelişimi.....	8
2.2.İnternet Bağımlılığı.....	10
2.2.1. İnternet Bağımlılığının Etkileri	15
2.2.2. İnternet Bağımlılığının Alt Tipleri.....	16
2.2.3. İnternet Bağımlılığı Tanı Kriterleri	17
2.2.3.1. Young'ın İnternet Bağımlılığı Kriterleri.....	17
2.2.3.2. Goldberg'in İnternet Bağımlılığı Kriterleri.....	17
2.2.3.3. Beard ve Wolf'un İnternet Bağımlılığı Kriterleri	18
2.2.3.4.Suler Kriterleri.....	19
2.2.3.5.Shapira Kriterleri	20
2.3.Sosyal Medya	21
2.3.1.Sosyal Medyanın Tarihi Gelişimi	24
2.3.2. Başlıca Sosyal Medya Sitelerinin Açılma Tarihleri	27
2.3.3.Sosyal Medya Araçları	28
2.3.4.Sosyal Medya Özellikleri	28

2.3.5.Sosyal Medyanın Etkileri	29
2.3.5.1.Sosyal Medyayı Kullanmanın Yararları.....	30
2.3.5.2.Sosyal Medyayı Kullanmanın Zararları.....	31
2.4. Evlilik	31
2.4.1.Evlilikte Uyum	38
2.4.2.Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler.....	50
2.5.Aile	54
2.5.1.Aile İşlevleri.....	56
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
YÖNTEM.....	64
3.1. Araştırmanın Modeli	64
3.2.Evren ve Örneklem.....	64
3.3.Veri Toplama Araçları.....	64
3.3.1.Kişisel Bilgi Formu	65
3.3.2.İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ)	65
3.3.3.Sosyal Medya Bağımlılığı – Yetişkin Formu Ölçeği (SMBÖ-YF).....	66
3.3.4.Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ)	66
3.4.Verilerin Toplanması	67
3.5. Verilerin Analizi	68
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
ARAŞTIRMA BULGULARI.....	69
4.1.Demografik Bilgiler.....	69
4.2.Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine Göre Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Karşılaştırılması	74
4.3.Öğretmenlerin Sigara Kullanımları, İnternet Kullanımları ve Sosyal Medya Kullanımlarına Göre Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Karşılaştırılması	89
4.4.Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı Düzeylerine Göre Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri ve Sosyal Medya Bağımlılığı Düzeylerinin Karşılaştırılması	104
4.5.Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı, Sosyal Medya Bağımlılığı ve Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Düzeyleri Arasındaki Korelasyon	106
4.6.Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı, Sosyal Medya Bağımlılığı ve Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Düzeyleri Arasındaki Basit Regresyon Analizi.....	109
BEŞİNCİ BÖLÜM	
SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER	111

5.1. Sonuç ve Tartışma	111
5.2. Öneriler	122
KAYNAKÇA	124
EKLER	143
EK 1. Kişisel Bilgi Formu.....	143
Ek 2. İnternet Bağımlılığı Ölçeği Formu.....	145
EK 3.Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği - Yetişkin Formu	146
EK 4. Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği Formu.....	147
EK 5. Ölçek İzin Yazışmaları.....	151

Tablolar Listesi

Tablo 1. Öğretmenlerin Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Tanımsal Değerler.....	69
Tablo 2. Öğretmenlerin Sigara Kullanımı, İnternet Kullanımı ve Sosyal Medya Kullanımlarınaİlişkin Tanımsal Değerler.....	71
Tablo 3. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarına İlişkin Tanımsal Veriler.....	73
Tablo 4. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması (T-Test).....	75
Tablo 5. Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) Puanlarının Yaşlarına Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	76
Tablo 6. Öğretmenlerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Yaşlarına Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	77
Tablo 7. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ) Puanlarının Yaşlarına Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	78
Tablo 8. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Öğrenim Durumlarına Göre Karşılaştırılması (T-Test).....	79
Tablo 9. Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) Puanlarının Evlilik Yılına Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	81
Tablo 10. Öğretmenlerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Evlilik Yılına Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	82
Tablo 11. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ) Puanlarının Evlilik Yılına Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	82
Tablo 12. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Çocuk Sahibi Olma Durumlarına Göre Karşılaştırılması (T-Test).....	84

Tablo 13. Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) Puanlarının Meslekteki Yıllarına Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	85
Tablo 14. Öğretmenlerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Meslekteki Yıllarına Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	86
Tablo 15. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ) Puanlarının Meslekteki Yıllarına Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	86
Tablo 16. Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) Puanlarının Görev Yaptıkları Öğretim Gruplarına Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	87
Tablo 17. Öğretmenlerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Görev Yaptıkları Öğretim Gruplarına Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	88
Tablo 18. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ) Puanlarının Görev Yaptıkları Öğretim Gruplarına Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	88
Tablo 19. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Sigara Kullanımı Durumlarına Göre Karşılaştırılması (T-Test).....	90
Tablo 20. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Evlerinde İnternet Bağlantısı Bulunma Durumlarına Göre Karşılaştırılması (T-Test).....	91
Tablo 21. Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) Puanlarının Günlük İnternet Kullanım Sürelerine Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	92
Tablo 22. Öğretmenlerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Günlük İnternet Kullanım Sürelerine Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	93
Tablo 23. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ) Puanlarının Günlük İnternet Kullanım Sürelerine Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	94
Tablo 24. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Sosyal Medya Kullanım Durumlarına Göre Karşılaştırılması (Mann Whitney U).....	96

Tablo 25. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Sosyal Medyaya Bağlanmak İçin Kullandıkları Cihazlara Göre Karşılaştırılması (T-Test).....	97
Tablo 26. Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) Puanlarının Sosyal Medya Kullanım Sürelerine Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	98
Tablo 27. Öğretmenlerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Sosyal Medya Kullanım Sürelerine Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	99
Tablo 28. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ) Puanlarının Sosyal Medya Kullanım Sürelerine Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	99
Tablo 29. Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) Puanlarının Günlük Sosyal Medya Kullanım Sürelerine Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	101
Tablo 30. Öğretmenlerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Günlük Sosyal Medya Kullanım Sürelerine Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	102
Tablo 31. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ) Puanlarının Günlük Sosyal Medya Kullanım Sürelerine Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	103
Tablo 32. Öğretmenlerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının İnternet Bağımlılığı Düzeylerine Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	104
Tablo 33. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ) Puanlarının Sosyal Medya Kullanım Sürelerine Göre Karşılaştırılması (ANOVA).....	105
Tablo 34. Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanları Korelasyonu (Pearson).....	106

Tablo 35. Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ) Puanları Korelasyonu (Pearson).....	107
Tablo 36. Öğretmenlerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) ve Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ) Puanları Korelasyonu (Pearson).....	108
Tablo 37. Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığının Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Üzerindeki Etkisi.....	109
Tablo 38. Öğretmenlerin Sosyal Medya Bağımlılığının Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Üzerindeki Etkisi.....	109

Kısaltmalar Listesi

MEB :Milli Eğitim Bakanlığı

SPSS :(Statistic Packets For Social Seciencies) Sosyal Araştırmalar İçin İstatistiksel Program Paketi

Akt : Aktaran

ev : Çeviren

Ed : Editör

sf : Sayfa

vd : Ve Diğerleri

BT : Bilişim Teknolojileri

vb : Ve Benzeri

ADÖ: Aile Değerlendirme Ölçeği

EUÖ: Evlilikte Uyum Ölçeği

EUAİÖ: Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği

İBÖ: İnternet Bağımlılığı Ölçeği

SMBÖ-YF: Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yetişkin Formu

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1.Problem Durumu

Aile kavramı dünya çapında özellikleri bulunan, temeli duygusallık üzerine kurulu, bireyi değiştirme özelliği olan, toplumun en küçük yapıtaşını oluşturup toplumsal ve kanunsal kuralları içinde barındıran sürekli etkileşimin olduğu çok önemli bir kurumdur (Özgüven, 2001:2). Başka bir ifadeyle insanların yaşamsal faaliyetleri olan kültür ve onunla ilgili değerlerin ilk ve en geçerli görünen alanı aile kurumudur. Bireyler sosyal bir toplulukta diğer bireylerle etkileşim kurmaya eğilimli olarak dünyaya gelen canlılardır. Diğer bireylerle olan etkileşimleri bir ihtiyaç olduğu gibi karşı cinsleriyle olan etkileşimleri de vazgeçemeyecekleri ihtiyaçlarındandır (Gökçe, 2004:187).

Aile toplumun temelini oluşturan en eski, en temel, en köklü ve en tabii kurum olarak nitelendirilebilir. Belki de en önemli görevi her türlü insani değeri yeni nesillere aktarmakla birlikte, insan türünün üremesine ve devam etmesine vesile olmaktır. Literatüre baktığımızda, aile kavramının birçok tanımlama mevcuttur. Ailenin, süreç içerisinde dinamik niteliklerinin olduğu, yenilik ve değişimlerden etkilendiği, aile üyelerinin sayısı ve özellikleri bakımından değişimler gösterebildiği, siyasi, dini, hukuki, ahlaki ve kültürel bir grup etkilerle şekillendiği dikkate alındığında çok fazla açıklamasının olduğu hatta olması gerektiği daha iyi anlaşılmaktadır (Yavuzer, 2011:21).

Evlilik kurumu insanların yaşamında önemli bir role sahiptir. Günümüzde evliliklere ve evlilik ilişkilerine dair çalışmalar giderek artmakla birlikte evlilik uyumunu etkileyen değişkenler de araştırmacılar tarafından dikkatle incelenmektedir. Bunun yanı sıra yaşam doyumu, çatışma yönetimi, cinsel doyum, iletişim ve evlilik doyumu gibi etkiler işlevsel aileyi etkileyen çok önemli belirleyiciler olarak karşımıza çıkmaktadır (Greef, 2000).Evliliği etkileyen birçok etken olmasının yanında, sosya-demografik değişkenler bu etkenlerin en mühimleridir. Evlilik kurumunda evlilik uyumu ve mutluluğu etkileyen diğer önemli unsurların içinde yaş, ekonomik düzey ve eğitim gibi kriterlerinde önemi çoğu araştırmada belirtilmiştir (Batur ve Demir, 2009:19-56).

Günümüz şartlarında okul ders kaydından, vergi borçlarının ödenmesine, bayram kutlamak için atılan mesajlara, mahkeme dosyalarını sorgulamaya, ev için yapılan alışverişlere, tatil rezervasyonu yapmaya, kredi başvurularına, bağlarda bulunmaya, hatta ve hatta evleneceği kişiyi bulmaya kadar süren çok geniş alana sahip birçok etkinlik, internet sayesinde çok hızlı, çok pratik, az maliyetli ve ayrıca zaman-mekan sınırlaması olmaksızın gerçekleştirilebilmektedir (Wellman ve ark. 2002:160).

Hayatımızda akıllı mobil araçların giderek varlığının artması hem kişisel hayatımız açısından hem de genel manada hayatımız içinde artık olmazsa olmazlar arasına girmiştir. Teknolojinin uzun kullanımları, sürekli bağlı olma düşüncesi, internet bağımlılığı konusunu genel manada bir dürtü kontrol bozukluğu olarak ele alan ve patolojik kumar bağımlılığı ile karşılaştıran yaklaşımın yeni bir bakış açısıyla ele alınmasını zorunlu hale getirebilir (Griffiths ve Pontes, 2014:124).

Toplumumuzda internet teknolojisinin hızla yaygınlaşması yaşamımıza birçok kolaylıklar kazandırmıştır. İnternetin kazandırdığı bu kolaylıklar enerji ve zaman açısından büyük tasarruf sağlamaktadır. Daha önceleri bilgiyi elde edebilmek için çok fazla zaman ve para harcanırken günümüz şartlarında internet sayesinde dakikalar zarfında bilgi elde edilmektedir. İhtiyaç duyulan bilgiye bu kadar hızlı ve pratik bir şekilde ulaşılması interneti insanların hayatın vazgeçilmez bir yer edinmesine sebep olmaktadır. Bu nedenle internette geçirilen sürenin fazla olması internet bağımlılığı kavramını ortaya çıkarmıştır. Sigara bağımlılığı, alkol bağımlılığı, madde bağımlılığı gibi bağımlılık türlerinden biri kabul edilen internet ve sosyal medya bağımlılığı istenirse dahi internetten ayıramamasıyla, düşünülen kullanım zamanından daha fazla kullanılmasıyla, internette vakit geçirmek için yalan söylenmesiyle, internette harcanan zaman nedeniyle görev ve sorumlulukların aksatılmasıyla ve sosyal olarak toplumsal soyutlanmayla kendini göstermektedir (Akınoğlu, 2002:14-15-18).

Bilgisayarların ve özellikle internetin yukarıda ifade edilen birey ve toplum üzerinde olumlu etkileri olduğu kadar olumsuz da pek çok etkisinden bahsetmek mümkün olabilir. Bu olumsuz etkilerden birisinin de internet bağımlılığı olduğu söylenebilir (Çalık ve Çınar, 2009:7). İnternet bağımlılığı internetin kontrol dışı ve zararlı kullanımını ifade eden bir kavramdır. İnternet bağımlılığı son yıllarda çeşitli

psikolojik problemlerle ilişkilendirilerek bilim dünyasında psikolojik bir sorun olarak ele alınmaya başlanmıştır. Özellikle de eğitimciler, psikolojik danışmanlar, psikologlar ve psikiyatristler konu üzerinde çeşitli araştırmalara yönelmişlerdir (Turnalar Kurtaran, 2008:32; Young, 2006; Cengizhan, 2005; Orhan ve Akkoyunlu, 2004; Bölükbaş, 2003; Ayaroğlu, 2002; Morahan- Martin ve Schumacher, 2000; Eichenberg ve Ott, 1999:106-111). İlk defa 1995 yılında kullanılmaya başlanan internet bağımlılığı kavramı, son yıllarda "net bağımlılık", "internet bağımlılığı", "online bağımlılık", "internet bağımlılık bozukluğu", "patolojik internet kullanımı" ve "cyber bozukluğu" gibi farklı isimlerle betimlenmeye çalışılan bir fenomen olmuştur (Eichenberg ve Ott, 1999:106-111). İnternet bağımlılığının henüz standart bir tanımı olmamakla birlikte en temel belirtileri, internet kullanımına sınırlama getirememesi, sosyal veya akademik zararlarına rağmen kullanıma devam etme ve internete ulaşımın kısıtlandığı durumlarda yoğun kaygı duyma şeklinde ifade edilmektedir (Öztürk vd, 2007:36).

İnternet bağımlılığı, internetin aşırı kullanılması isteğinin engellenememesi, zaman içerisinde internette geçirilen zamanın arttırılmasına daha fazla ihtiyaç duyulması, internet olmadan geçirilen vaktin önemsiz bir hal alması, yoksun kaldığında gerginlik, sinirlilik ve huzursuzluk vb. durumların ortaya çıkması ve bireyin aile, iş ve sosyal hayatının giderek bozulması olarak tarif edilebilir (Young 2004:105-111).

İnternet ve sosyal medyanın aşırı (Ceyhan, Ceyhan ve Gürcan, 2007:391) ya da problemlili kullanılması (Young, 1999:352) ve haftanın en az 8,5 ile 21,5 saatinin çevrimiçi geçirilmesi (Yang ve diğerleri, 2005:407) bağımlılık olarak değerlendirilmektedir. Bir nesne veya davranışa aşırı düşkünlük olarak tanımlanan bağımlılık kavramı genellikle sigara, alkol, uyuşturucu gibi maddelerin kullanımına yönelik değerlendirilmektedir. Ancak son yıllarda kumar, egzersiz, yeme, uyuma gibi bazı davranışların da bağımlılık yaptığı savunulmaktadır. Benzer durum bilgisayar, internet, çevrimiçi oyun, tablet, mobil telefon gibi teknolojik cihazlar ve uygulamalar için de geçerlidir. Harris, Nagy ve Vardaxis (2014)'e göre, kontrol edilemeyen uygulamalar veya alışkanlık da bağımlılık olarak tanımlanabilir. Bu anlamda, insanların gelişen teknolojileri kullanma biçimine ilişkin olarak da teknolojik bağımlılık kavramı kullanılmaya başlanmıştır (Griffiths, 2000; 211-218).

Sosyal medyaya aşırı derecede düşkün olmak, sosyal medyada sürekli çevrimiçi olma isteği, kontrol edilemeyen motivasyonla yönlendirilmek ve bu durumun diğer önemli yaşam alanlarını olumsuz yönde etkilemesi sosyal bağımlılık olarak değerlendirilmektedir (Andreassen ve Pallesen, 2014:4055).

1.2. Amaç

Çalışmanın temel amacı öğretmenlerin internet,sosyal medya bağımlılıkları ile evlilikte uyum ve aile işlevleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Ayrıca araştırmamızda aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır:

1. Öğretmenlerin internet bağımlılıkları ne düzeydedir?
2. Öğretmenlerin internet bağımlılıkları yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, evlilik yılı, çocuk sahibi olma durumu, meslekteki yılı, görev yaptığı öğretim grubu,sigara kullanımı, evde internet bağlantısı olma durumu, günlük internet kullanım süresi, sosyal medya kullanım durumu,sosyal medyaya bağlanmak için kullanılan cihaz, sosyal medya kullanım süresi, günlük sosyal medya kullanım süresi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Öğretmenlerin sosyal medya bağımlılıkları ne düzeydedir?
4. Öğretmenlerin sosyal medya bağımlılıkları yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, evlilik yılı, çocuk sahibi olma durumu, meslekteki yılı, görev yaptığı öğretim grubu,sigara kullanımı, evde internet bağlantısı olma durumu, günlük internet kullanım süresi, sosyal medya kullanım durumu,sosyal medyaya bağlanmak için kullanılan cihaz, sosyal medya kullanım süresi, günlük sosyal medya kullanım süresi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Öğretmenlerin evlilikte uyum ve aile işlevleri ne düzeydedir?
6. Öğretmenlerin evlilikte uyum ve aile işlevleri düzeyi yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, evlilik yılı, çocuk sahibi olma durumu, meslekteki yılı, görev yaptığı öğretim grubu,sigara kullanımı, evde internet bağlantısı olma durumu, günlük internet kullanım süresi, sosyal medya kullanım durumu,sosyal medyaya bağlanmak için kullanılan cihaz, sosyal medya kullanım süresi, günlük sosyal medya kullanım süresi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
7. Öğretmenlerin internet bağımlılıkları, sosyal medya bağımlılıkları ile evlilikte uyum ve aile işlevleri arasında bir ilişki var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Literatürde internet bağımlılığı ve sosyal medya bağımlılığı üzerine birçok araştırma bulunmaktadır. Ancak bu çalışmalar daha çok ergenler üzerine yapılmıştır. Eğitimin yön vericisi öğretmenler hakkında internet, sosyal medya bağımlılıklarının evlilik uyumu ve aile işlevleri açısından inceleyen bir çalışmaya literatürde rastlanmamıştır. Öğretmenler için yapılacak olan bir çalışma ile değişen teknolojik şartlara uyum sağlayan öğretmenlerin huzurlu bir ev ortamı olması dahilinde öğrencilerine de huzurlu bir ortam sağlayacağını düşünürsek bu araştırmanın bu konudaki önemli bir boşluğu dolduracağını ve gelecekteki araştırmalara kaynaklık edeceği düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Bu çalışmada amaca yönelik problemleri çözmeye yönelik verilerin toplanması sürecinde ve değerlendirilmesinde aşağıdaki sayıltıların varlığı kabul edilmiştir:

1. Araştırmanın örnekleminin, evreni yeterli düzeyde temsil edecek büyüklükte olduğu varsayılmıştır.
2. Araştırmanın örneklemini oluşturan öğretmenlerin ölçme araçlarını içtenlikle ve yansız olarak yanıtladıkları varsayılmaktadır.
3. Araştırmada kullanılan “İnternet Bağımlılığı Ölçeği” nin öğretmenlerin internet bağımlılık düzeylerini, “Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği”nin sosyal medya bağımlılık düzeylerini ve “Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği” nin ise evlilik uyumu ve aile işlev düzeylerini ölçebilecek nitelikte olduğu varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışmada bir takım sınırlılıklar mevcuttur. Araştırmanın örneklem, zaman ve ölçekler açısından sahip olduğu sınırlılıklar aşağıda açıklanmıştır:

1. Araştırma, İstanbul Esenyurt İlçesinde kamu okullarında görev yapmakta olan evli öğretmenlerle sınırlıdır.

2. Araştırmada toplanan veriler, öğretmenlerin araştırma için kullanılan ölçeklere verdikleri yanıtlarla sınırlıdır.

3. Araştırma, kullanılan ölçeklerin geçerliği ve güvenilirliği ile sınırlıdır.

1.6.Tanımlar

1.6.1.Bađımlılık: Bir maddeye, bir kiřiye ya da nesneye ařırı dűřkűn olma hali, ۆnlenemez istek olarak ifade edilmiřtir (Uzby, 2009:5).

1.6.2.İnternet: İnternet, insanların her tűrlű bilgiye çok kısa bir zamanda ulaşmasını ve diğer insanlarla çok hızlı bir şekilde iletişim kurabilmesini sağlayarak insan yaşamına ۆnemli katkılar getiren bir iletişim aracıdır (Ceyhan, 2008:109).

1.6.3.Sosyal Medya: Belirli bir mekan ve zaman kısıtlaması olmaksızın, insanların birbirleriyle iletişim kurabildiği, paylaşımlarda bulunabildiği, tartışmalar yapabildiği internet tabanlı sosyal platformdur (Vural ve Bat, 2010:3351).

1.6.4.Evlilikte Uyum: Eşlerin, uyumlu birlikteliklerinin sonucu olarak evlilik hayatındaki memnuniyeti ve mutluluğu tanımlamaktadır (Kışlak ve abuka, 2002:33).

1.6.5.Aile İşlevleri: Tűrk Aile Yapısı ۆzel İhtisas Komisyonu'nun Raporunda (1995) "ailenin işlevleri; kolaylaştırıcı, arabulucu, uyum sağlayıcı ve birbirlerinden farklı yetenek ve potansiyele sahip ۆyeler için koruyucu" fonksiyonlar olarak tanımlanmaktadır (akt. Demirciođlu, Tezel şahin, Gűnindi, 2011:95).

İKİNCİ BÖLÜM

İNTERNET BAĞIMLILIĞI, SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI, EVLİLİKTE UYUM VE AİLE İŞLEVLERİ

2.1. İnternet

İnternet kavramı Türk Dil Kurumunda “Bilgisayar ağlarının birbirine bağlanması sonucu ortaya çıkan, herhangi bir sınırlaması ve yöneticisi olmayan uluslararası bilgi iletişim ağı” olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr, 2018).İnternet ile ilgili birçok tanımlama yapılmaktadır. Tanımlamalardan yola çıkarak genel bir tanım yapmak gerekirse; İnternet, insanların her türlü bilgiye çok kısa bir zamanda ulaşmasını ve diğer insanlarla çok hızlı bir şekilde iletişim kurabilmesini sağlayarak insan yaşamına önemli katkıları olan bir iletişim aracıdır (Ceyhan, 2008:109).

Dünya, 21. Yüzyılda bilgi çağı adını almıştır. Günümüzde teknolojik gelişmeler hızla devam etmekte olup, internet eğitimin her alanında kullanılmaya başlanmıştır. İnternetin en yaygın kullanımı bilgi sunumunu destekleme şeklinde gerçekleşmektedir. Üniversitelerde ki pek çok eğitimci ders notlarını, duyurularını ve diğer görsel araçlarını web siteleri yoluyla paylaşmaktadır. İnternet sayesinde yapılan bilimsel araştırmalara ulaşmanın kolaylaştığı, internette anketler uygulayarak araştırma yapmanın da kolaylaştığı araştırmacılar tarafından ortaya konmuştur (Ergün, 2015:19).

İnternet zaman içerisinde iş, okul ve toplum hayatımızda kullanılması zorunlu bir ihtiyaç haline gelmiştir. Günlük işlerimizi kolaylaştırmasından dolayı özellikle banka, alış-veriş, ödemeler vb. için kullanılmasının yanı sıra kurumsal işlerin takibi, üniversite ders kayıtları, sınav sonuçları açıklama sistemi gibi birçok iş ve işleyişte yani özellikle tüm ülkeye yönelik hizmetlerin sunulmasında internet vazgeçilmez bir role bürünmüştür. İnterneti bu yönleri ile kısıtlamak yanlış olacaktır. İnternet aynı zamanda zevk ve eğlence amacıyla yaygın olarak kullanılmaktadır. Oyun, kumar, pornografi,sohbet gibi amaçlar içinde kullanılmaktadır. Zevk ve eğlence içeren uğraşlar zaman içerisinde bağımlılığa yol açabilmektedir. Televizyon, cep telefonu gibi bağımlılıklara yol açan teknolojik ürünlere göre internet bağımlılığının üstüne daha fazla düşülmesi gerekmektedir (Günüç, 2009:9).

2.1.1. İnternetin Tarihsel Gelişimi

İnternetin zaman içerisindeki oluşum süreci değerlendirildiğinde ilk kez 1836 yılında telgraf ile temellerinin atıldığı ifade edilebilir. Telgrafın icadı ile 1858–1866 yılları arasında haberleşmeyi sağlamak için Avrupa ve Amerika arasında telgraf hattı çekilmiş ve 1876 yılında, Alexandra Graham BELL tarafından telefonun icadı ile birlikte internet temelleri atılmış oldu (İşman 2011:36).

İlk zamanlarından bu yana kullanımı için karmaşık olduğu düşünülen bir sistemin öğrenilmesini gerektiren internet, yalnızca bilgisayar teknolojisindeki uzmanlar tarafından kullanılabilmekteydi. Bireylere ait bilgisayarların olmadığı bu dönemde internet, elektronik posta vb. kısıtlı kullanım olanağı mevcut iken, 1991 yılında World Wide Web'in (www) keşfedilmesiyle birlikte daha görsel bir zemine dayanmaya başlamıştır. İlk olarak askeri amaçlı kullanılan bu ağın 1980'lerde, şu anki kullanımı manasında özgür kullanıma açılmasıyla birlikte internet kullanıcı sayısı büyük oranda artmıştır (Arısoy, 2009:56).

İnternetin varoluşuna bakıldığında, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Savunma Bakanlığı tarafından, bilim ve teknolojinin millete en iyi biçimde uygulanması için kurulan ARPA (Advanced Research Projects Agency)'nın bir projesi olarak başladığını görmekteyiz. Amerikan Hava Kuvvetleri 1962 yılında ABD'ye yapılabilecek herhangi bir nükleer saldırı bakımından dolayı ülke çapında bir askeri bilgisayar ağı tasarlamış bulunmaktadır. ARPA projesi bu ağı destekleyerek ARPANET olarak adlandırılmıştır. İlk bilgisayar ağı 1969'da California'da kurulmuştur. Güney Amerika'da bulunan dört büyük bilgisayar kombinasyon edilmiştir. 1970'de MIT (Massachusetts Institute of Technology) ve Harvard gibi üniversiteler de bu ağı kullanmaya başlamıştır. 1971'de Amerikan Uzay ve Havacılık Dairesi (NASA) gibi birçok kuruluş bu ağa katılmış ve 1972 yılında terminal sayısı 23'e ulaştırılmış, bu zamanlarda elektronik posta kavramı bulunmuştur. 1976'da radyo ve uydu bağlantıları ile tüm Amerika kıtası bu ağ üzerinde toparlanmıştır. 1979'da ilk bilgisayar haber grupları bulunmuş ve IBM (International Business Machines) şirketi, internetin babası sayılan BITNET yöntemini oluşturmuştur. 1980'lerde soğuk savaşın etkisini kaybetmesinden sonra akademik ve ticari çevreler bu bilgisayar modeline ilgi göstermiştir(Bölükbaş, 2003). İlk başlarda kişisel, ev ya da ofis bilgisayarları yoktu, bilgisayar ve interneti işletmek için karmaşık bir yöntemin bilinmesi gerekiyordu bundan ötürü interneti sadece bilgisayar uzmanları, mühendisler ve bilim adamları kullanmaktaydı. Bu zamanlarda

sistem, sadece elektronik posta gaye ile kullanılıyordu. Daha sonrasında 1991’de Tim Barnes Lee, world wide web’i (www) buldu. Bu yöntem araştırmaların, bilgilerin paylaşılmasını kolaylaştırmak amacını güdüyordu. “www”in ortaya çıkmasıyla birlikte ticari çevrelerin de motivasyonunu sağlamıştır. Bu zamanda kullanıcı sayısı 617.000’e ulaşmış ve bilgisayar ağı şimdiki “internet” adına sahip olmuştur. 1990’larda internet kullanıcı sayısı dahada çoğalmıştır. Ticari kurumlar, üniversiteler, organizasyonlar ve devlet kurumları da kullanmaya başlamıştır. Ayrıca iletişim şirketlerinin hemen hepsi internete yatırım yapmışlardır (Gürler, 2001:31).

Günümüzde ise dileyen her kişi internet servis sağlayıcı kurumlar sayesinde internet hizmetinden faydalanabilmektedir. İnternet sözcük olarak Interconnected Networks (kendi içinde bağlantılı olan ağlar) sözcüklerinin, inter ve net harflerinin, birleştirilmesi sonucu oluşturulmuştur. İnternet, insanların kendi hedef ve istekleri doğrultusunda, bilgisayarlar aracılığı ile iletişim kurabildiği ve bilgi alışverişinde bulunabildiği bir sistem bütünüdür (şendağ ve diğerleri, 2007:463).

Teknoloji öğrenmeyi daha etkili ve kalıcı hale getirmek için kullanılan bir tekniktir (Namlu, 1999:184-200). Eğitime teknolojik ve bilimsel kalite kazandırabilmek 2000’li dönemlerin temel amacıdır. Hemen hemen eğitimin her kademesi ve çeşidinde teknolojinin ve buna bağlı olarak internetin kullanıldığı yöntemler vardır. Yapılan bulgularda da web tabanlı animasyonlar ve geleneksel ders yöntemi kullanılan dersler arasında anlamlı değişiklikler saptanmıştır. Web tabanlı animasyonlar kişinin daha kolay öğrenmesine olanak sağlamıştır (Bilen,Ercan,Bulut, 2014:2431). Geleneksel veya uzaktan eğitim sunan tüm eğitim kuruluşlarında, kamu ya da özel sektörde personel ve öğrenci yetiştirebilmek için internetten faydalanılmaktadır. Eğitimde beklenen verim, hedeflenen davranışların öğrencilere kazandırılması ile olanaklıdır. Hedef davranışları kazandırmak geleneksel sistemlerde öğretmen öğrenci etkileşiminde ve genellikle anlatı yöntemiyle işlenen dersler sonucunda gerçekleşmektedir. Günümüzde ise sadece öğretmene bağlı bir yöntem değil, öğretmenin yönetiminde teknolojik bilgi kaynaklarına bağlı bir yöntem kullanılmaktadır (Namlu, 1998:184-200).

İnternet bağlantısı Türkiye’ de ilk olarak ODTÜ-TÜBİTAK iş birliğiyle oluşturulan bir proje kapsamında 1993 yılında yapılmıştır (Özen ve diğerleri, 2004). İnternet ilk zamanlarda akademik alanda yaygınlaşmaya başlamış ve sırasıyla Ege Üniversitesi (1994), Bilkent Üniversitesi (1995), Boğaziçi Üniversitesi (1996), İstanbul Teknik Üniversitesi (1996), internet bağlantılarını yapmışlardır. Zaman

ilerledikçe Türkiye internet teknolojisinin hızla gelişim gösterdiği ve yaygınlaştığı ülkelerden biri haline gelmiştir (Arısoy,2009:75-83). Devlet kurumlarında ilk internet bağlantıları 1996 yılında Türk Telekom tarafından gerçekleştirilmiştir. 2007 yılında tüm dünya için ve ülkemiz için yeni bir teknolojik gelişme olan kablosuz internet kullanımı artmış ve böylece bu teknoloji cep telefonlarında da kullanılmaya başlanmıştır. Kablosuz bağlantılar internet kullanımında yeni bir yaygınlık ağı oluşturarak her yerde kullanımı artarak devam etmiştir (Arısoy, 2009:75-83; Dikme, 2014:33).

2.2.İnternet Bağımlılığı

Bağımlılık kavramı ise bir maddeye, bir kişiye ya da nesneye aşırı düşkün olma hali, önlenemez istek olarak ifade edilmiştir (Uzby, 2009:5).

İletişimi kolaylaştıran ve sağlayan iletişim ortamlarının gelişimi, teknolojinin gelişimi ile paralel olarak ilerlemektedir. Yazılı kitle iletişim araçlarından olan gazete ve dergilerden sonra veriler radyo dalgaları ile aktarılmaya başlandıktan sonra radyo, televizyon ve insanlığın hayatını değiştiren internet, yeni kitlesel iletişim araçları olarak hayatımızın merkezine yerleşmiştir (Ekici, 2009:25).

Klinik olarak bağımlılığı 2 kategoride ele almak gerekir; “psikolojik (psikişik) bağımlılık” ve “fiziksel bağımlılık”. Psikişik bağımlılık madde yoksunluğundan dolayı ortaya çıkan huzursuzluk ve sıkıntıdan kurtulabilmek için devamlı ve tekrarlar vaziyette maddenin aranması durumudur. Madde alındığı zaman bireyde doyum, rahatlama ve zevk meydana gelir. Fiziksel bağımlılık ,bağımlılık yapıcı maddenin kısa yada uzun bir süre birey tarafından kullanılması sonucunda bedeninde maddeye alışmasıdır. Bağımlılık yapıcı maddeye alışan birey maddeyi kullanmayı bıraktığı zaman yada kullanmayı azalttığı zaman bedende yorgunluk belirtileri ortaya çıkar (Öztürk ve diğerleri, 2007). Psikolojik bağımlılıkta kumar, seks bağımlılıklarının yanında; teknolojik bağımlılıklarda yer almaktadır (Griffiths, 1999:246-250, Arısoy, 2009:56).

İnternet düşünülenden daha hızlı bir şekilde yaygınlaşmakta olup aşırı bir şekilde kullanma isteğinin önüne geçilememesi, internet kullanmadan geçen zamanın değersizleşmesi, internetten mahrum kalındığında sinirlilik hali ve saldırganlığın ortaya çıkması ayrıca bireyin iş hayatı,sosyal hayatı ve aile hayatının olumsuz etkilenmesinden ötürü literatürde “internet bağımlılığı”, “patolojik internet

kullanımı” (Niemz ve diğeri, 2005:562-570), “problemlili internet kullanımı” (Davis ve diğeri, 2002:331-345), “aşırı internet kullanımı” (Meerkerk ve diğeri, 2006:95-103) ya da “uygun olmayan internet kullanımı” (Treuer ve diğeri, 2001:2-3), “internet yoksunluğu” (Morahan-Martin, 2005:39-48) terimleri ortaya çıkmıştır. İnternet bağımlılığı, internetin zihni çok fazla meşgul etmesi, internet kullanmadan geçen zamanın değersizleşmesi, bağımlılıkla ilgili doyumunu sağlayabilmek için gittikçe artan oranda internet kullanımı, planlanan zamandan fazla internetle uğraşmak, internet yokluğunda sinirlenmek, gerginleşmek ve interneti çok fazla kullanmak iş hayatına, sosyal hayata ve aile hayatına olumsuz etkilere neden olabileceği şeklinde ifade edilmektedir (Young, 1996:237-244).

İnternet bağımlılığı genel olarak; internette çok fazla zaman geçirmeyi ifade etmektedir (Simkova ve Cincera, 2004:5; Leung, 2004:3; Yellowlees ve Marks, 2007:23). İnternet bağımlılığını net bir şekilde tanımlamak için araştırmacılar DSM (American Psychiatric Association’s Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) kriterlerini kullanarak, DSM kapsamında yer alan seks bağımlılığı, patolojik kumar vb. diğeri davranış bağımlılıklarından da yararlanmışlardır (Thurlow ve diğeri, 2004:151).

Diğeri bir şekilde açıklamak gerekirse internet kullanımının bağımlılık olarak değerlendirilmesi için en büyük neden, kişinin internette aşırı zaman geçirmesinden ortaya çıktığı söylenebilir. Araştırmalarda bağımlı olan kullanıcıların özellikle bağımlı olmayan kullanıcılara göre internet ortamında daha fazla zaman geçirdiği ve internete daha sık aralıklarla girdiği tespit edilmiştir (Chen ve diğeri, 2001:59). İnternet bağımlılığı belirli bir yaş grubuna ait bir problem değildir. Her yaş grubundan bireyin yaşadığı bir problem olmasının yanında bağımlıların çoğunun erkek ve gençlerden oluştuğunu araştırmalar gösteriyor (Gonzalez, 2002).

İnternet bağımlılığı ile ilgili bir çok neden ortaya koyabiliriz. Bir başka nedeni bireyin sosyalleşme ihtiyacından kaynaklanabilir (Grohol, 1999; Bayraktutan, 2005:16). Ailenin temel görevlerinden biri de çocuğunu sosyalleştirmektir. Birey elektronik postalar, sohbet odaları, tartışma forumları ve çevrimiçi oyunlar aracılığıyla diğeri bireylerle sosyalleşmeye çalışmaktadır. İnternet aracılığıyla kurulan sosyal etkileşim daha samimi gelmektedir. Bireyin toplumdaki uzaklaşmasını ifade eden yabancılaşmanın internet bağımlılığıyla ilişkili olduğu düşünülmektedir (Kim ve Kim, 2002:3; Bölükbaş, 2003). İnternet bağımlılığı ile güçlü ve paralel bir ilişkisi olduğu düşünülen etkenlerden biri de “yalnızlık” tır. Yani, bireyi aşırı internet

kullanmaya yönelten nedenin toplum içinde yalnız kalması durumunda ortaya çıkabileceği gibi, bireyin aşırı internet kullanımından ötürü zamanla toplumdan uzaklaşarak yalnız kaldığı şeklinde de düşünülebilir. Öyle ki, bireylerin internet bağımlılığı düzeyi artıkça, yalnızlığının da arttığı düşünülmektedir (Irwansyah, 2005).

İnternet bağımlılığı kavram olarak uluslararası alanda ilk olarak Goldberg (1996) tarafından tanımlanmıştır, daha sonralarında ise araştırma dünyasında yeni ve önemli bir çalışma alanı haline gelmiştir (Young ve Rodgers, 1998: 25-28). İlk olarak uluslar arası alan yazına “internet addiction” kavramı ile giren, internet bağımlılığı ilerleyen zamanda farklı araştırmacılar tarafından farklı adlar almıştır. Bu kavramlar genel olarak “internet dependency (internet bağımlılığı)” (Tvedt, 2007), “pathological internet use (patolojik internet kullanımı)”, (Davis, 2001:189; Young, 2004:402), “problematic internet use (problemlı internet kullanımı)”, “excessive internet use (aşırı internet kullanımı)” (Yang ve diğerleri, 2005:407), “internet abuse (internet istismarı)” (Young ve Case, 2004:105-111), “internet addiction disorder (düzensiz internet kullanımı)” vb. olarak ifade edilebilir. Araştırmaların bazılarında, kişilerin çevrimiçi ve çevrimdışı durumlarında ortaya çıkan bağımlılığı anlatmak için “cyberaddiction” kavramında kullanılmıştır (Vaugeois, 2006).

Young ve Goldberg, başlarda çalışmalarında addiction kavramına yer vermiş ancak ilerleyen zamanlarda yaptıkları çalışmalarında kavramın klinik bir kavram olmamasından dolayı “internet addiction” kavramı yerine klinik bir kavram olan “pathological internet use” kavramına çalışmalarında yer vermişlerdir. “Addiction” kavramı yerine diğer araştırmacılar da zamanla farklı kavramlara yönelmişlerdir. Genel olarak araştırmacılar “problematic” ve “pathological” kavramlarına yönelim göstermişlerdir. İncelendiğinde bu kavramların tümü temelde benzer olarak kullanılmakta olup, çıkış noktası aşırı derecede problemlı internet kullanımından kaynaklanmaktadır (Beard ve Wolf, 2001:377-383).

Kısaca bu kavramların, özellikle çok fazla internet kullanımı ile ortaya çıkabilecek istenmeyen durumları ifade ettiği söylenebilir. Davis (2001:187-195) “pathological internet use” kavramını özgül (specific) ve genel (generalized) olarak iki başlık altında toplamıştır. Özgül veya belirli patolojik internet kullanımı kavramı çevrimiçi seks materyalleri, çevrimiçi kumar gibi belirgin bir amacın aşırı ve kötüye kullanımını belirtirken, genel patolojik internet kullanımı ise herhangi bir amaç olmadan çevrimiçinde boşa harcanan zamanı belirtmektedir.

Uluslararası çalışmalarda “internet abuse” olarak açıklanmış olan internetin kötü amaçlı kullanımı(internet istismarı) kavramı; çevrimiçi sohbet, çevrimiçi oyun, çevrimiçi kumar, çevrimiçi alış-veriş, çevrimiçi suçlar vb. durumlarını içine almaktadır (Chou, 2005:580). Uluslar arası çalışmalarda “problematic internet use” olarak açıklanan problemlili internet kullanımı kavramı olarak; bireyin hayatında internet kullanmasından dolayı psikolojik, sosyolojik, okul ve meslek hayatı ile ilgili bir grup zorlukla karşı karşıya kalmasını anlatmaktadır (Beard ve Wolf, 2001:381).

Uluslararası çalışmalarda karşımıza çıkan bir başka kavram ise “excessive internet use” olarak açıklanan aşırı internet kullanımı kavramıdır. Aşırı internet kullanımı ile internet bağımlılığı benzer şekilde kullanıldığı gibi bir takım farklılıklarda vardır. Aşırı internet kullanan kişiler, internet bağımlılığına ait olan belirtileri göstermeyebilmektedirler (Beard ve Wolf, 2001:380). Aşırı internet kullanımı ifadesinde kişilerin normal alışılmış hesapladığından daha fazla süre internette kaldığı ifade edilmektedir. Fakat ne kadar da aşırı internet kullanımı ifadesi olumsuzluk belirtse de, bir kişinin araştırma, ödev ve ya iş amaçlı internette uzun süre vakit geçirmesi problem oluşturmayabilir ve bağımlılığa neden olmayabilmektedir (Caplan, 2005:725). Yani bağımlılıktan söz edebilmek için internetin aşırı kullanılması tek başına olumsuz, yeterli bir ifade değildir. Ayrıca gösterilen davranışların sıklığı ve internetin kullanıldığı amaçlar da önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Fakat “compulsive internet use”, “problematic internet use”, “internet addiction”, “internet abuse”, “pathological internet use” gibi ifadeler internet kullanımının fazla olması ile ilgili ortaya çıkabilecek olumsuz sonuçları ve durumları açıklamaktadır. Olumsuzluk olarak karşımıza çıkan ifadelerin aslında internetin yanlış, sağlıksız olarak kullanılmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Bazı kişiler internet kullanımı için günlük aşırı vakit tüketmekte ve bu kişilerin çok fazla internet kullanmaları bu kişilerin günlük hayatlarını önemli derecede olumsuz etkilemektedir. Araştırmacıların bazılarına göre internet bağımlılığı ve ya patolojik internet kullanımı, aşırı internet kullanımının bir türüdür (Caplan, 2002:730; Widyanto ve Griffiths, 2000:213). İnternet bağımlılığı, genellikle internetin kontrol edilemeyen ve zararlı kullanımı olarak tanımlanmaktadır (Beard ve Wolf, 2001:382). Shapira ve ark. (2000:210) problemlili internet kullanımı ile bireylerin psikiyatrik özellikleri üzerine yaptıkları çalışmada problemlili internet kullanımının bireysel distress ya da sosyal, mesleki ve ya maddi bozukluklar ile ilişkili olduğunu bulmuş olup internet kullanımını önemli bir psikiyatrik bozukluk olarak açıklamışlardır.

İnternet bağımlılarının günlük yaşamları ve işleri çoğunlukla olumsuz olarak etkilenmektedir. Bağımlılarda, internetten dolayı genellikle önemli bir ilişki, eğitim ve kariyer fırsatı kaybına neden olmaktadır. Onlar internetten dolayı başkalarını karşısına alabilir ve aynı zamanda çaresizlik, kaygı, suçluluk ya da utanç gibi hoş olmayan duyguları bastırmak için interneti bir araç olarak kullanabilirler (Beard ve Wolf, 2001:383).İnternet bağımlıları göz önüne alındığında; kişilerin bir gün içerisinde ve ya hafta içerisinde kaç saat internet kullandıkları, interneti kullanırken hangi amaçlar için kullandıkları, internet bağlantıları olup olmadıkları, yaş, cinsiyet vb. demografik değişkenler; internetin bireye fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik olarak etkileri, internetin kişilerin günlük hayatlarındaki görev ve sorumluluklarına etkileri, bireyin interneti kullandığı zamanlar ile kullanmadığı zamanlar içerisindeki duygu ve düşünceleri, interneti kullanmamayı kontrol edebilme vb. durumlarla ilgili değişkenler ile kişilerden veriler toplanarak kişinin internet bağımlılığı hakkında görüş belirtebilmektedir. Bağımlı kişilerin yoksunluk belirtileri, internet uğraşı durdurulduğunda veya azaltıldığında hoş olmayan duygular olarak (huzursuzluk, karamsarlık, bunalımlılık ya da sinirlilik) ifade edilir (Usta,2016:50).

Ülkemizde bir çok olumsuzluğa neden sağlıksız internet kullanımı özellikle 2000’li yıllardan sonra çalışmalarda yer almaya başlamış, son zamanlarda ise konuyla ilgili yapılan çalışmaların sayısı artmıştır. Arısoy (2009:66), Türkiye’de internet bağımlılığı konusunda en fazla risk altında olanların bu teknolojiye daha yakın ve hakim olan gençler ve çocuklar olduğunu belirtmiştir. Bu durumun bir çok olumsuz sonucu vardır. İnternet bağımlısı olan bireyler ebeveynleri ve diğer aile üyeleri ile daha az zaman geçirmekte ve onlarla gerginlik eğilimindedirler. İnternet bağımlıları daha az arkadaşına ve duygusal ilişkilere sahip olma eğilimindedirler. Onlar daha çok yalnız ve tek yaşarlar (Young, 2004:405).

İnternet bağımlılığının tanısını koyarken araştırmacılar, belirlenen tanı ölçütlerinin belirgin hali olan bazı davranışları yani daha az dışarı çıkmak, interneti çok fazla kullanmayı istemek, internet karşısında yemek yemeyi istemek, sürekli uykusuz kalmak, yorgun görülmek, internet karşısında planladığından çok daha fazla kalmak, aile ve arkadaşlık ilişkilerini zayıflatmak, internet başında geçirdiği zamanı inkar etmek, başkalarının internete harcadığı zamandan dolayı şikayette bulunması, gün içerisinde defalarca e-posta adresini kontrol etmek, internette vakit geçirdiğinde kendini mutlu hissetmek, internet kullanımına çok fazla para harcamak, internete harcanan zamandan dolayı suçluluk hissetmek, interneti kullanmadığında bile sürekli

olarak interneti düşünmek vb. kriterleri kullanarak internet bağımlılığı hakkında yargıda bulunmuşlar ve araştırmalarına bu kriterler ışığında yön vermişlerdir (Günüç, 2009:26).

İnternet, bütün insanların sınıf, ırk ve cinsiyet gibi ayrımlar olmadan doğrudan iletişim kurmalarını sağlayan, hayata demokratik katılımı arttıran, toplumu adeta tek bir sanal ortam haline getiren bir kavramdır (Oral, 2005). İnternet, bilgisayar, akıllı telefon, tablet gibi teknolojik aletlerle hayatımızın her alanına girdiği için hiç internet kullanmama gibi bir durumun mümkün olmadığını kabul etmek gerekir. Bu bağlamda internet bağımlılığı da yeme bozukluğundaki gibi kontrol altına alınmalıdır. Yaşadığımız teknoloji çağında internet olmadan yaşamak zordur. Kontrollü internet kullanımı, bağımlılığı tedavi etmek için en iyi yöntemdir. (Ögel, 2012). Bireyin aşırı internet kullanımına yönelme etkenlerinden çevre büyük önem taşımaktadır. Tütün, alkol bağımlılığı ve diğer madde bağımlılıklarında olduğu gibi birey, arkadaş ortamına uymak ya da meraktan dolayı İnternet bağımlılığıyla tanışabilmektedir. İnternet kullanmak, arkadaşları arasında popüler bir etkinlik olarak görülmektedir ve bu nedenle bireyin sürekli internetle iç içe olması kaçınılmaz hale gelmektedir (Tsai ve Lin, 2001:373-376).

Sağlıklı internet kullanımı ise, zihinsel ve bedensel rahatsızlıklar oluşturmadan uygun zaman aralıklarında internetin kullanılmasıdır. Sağlıklı internet kullanan kişiler için gerçek ve sanal hayat birbirinden ayrılmaktadır (Davis, 2001:190). Fakat sağlıksız olan ve ya internetin doğru kullanılmaması neticesinde ortaya çıkan bağımlılıkta ve ya bağımlılığın ilerleyen düzeylerinde gerçek ve sanal ortam karıştırılabilmektedir.

2.2.1. İnternet Bağımlılığının Etkileri

Her bağımlılıkta olduğu gibi internet bağımlılığının da hayatı olumsuz etkileyen sonuçları vardır. Ortaya çıkan bu olumsuz sonuçlar kişinin akademik hayatını, ilişkilerini, sosyal yaşamını, gündelik işlerini ve sağlığını etkileyebilir. Diğer bağımlılıklarda görüldüğü gibi yoksunluk belirtileri ve tolerans internet bağımlılığının da temel yapıtaşlarını oluşturur (Griffiths, 2000:211-218). Tolerans arttıkça birey internette harcadığı zamanı artırır; gerginlik, huysuzluk, irritabilite vb. yoksunluk belirtileri internetin kullanımı azaldığı veya kullanıma ara verildiği zaman ortaya çıkmaktadır. İnternetin normalden fazla kullanımı nedeniyle kişide birtakım psikolojik ve fizyolojik problemler ortaya çıkabileceği gibi toplum ve aile yaşamında

sorunlara neden olabilmektedir (Murali ve George, 2007: 24-30). Özellikle ergenlerdeki fazla internet kullanımı, arkadaş ilişkilerinde, aile ilişkilerinde sorunlara neden olmakta sosyal hayatını olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Lin ve Tsai, 2002:416; Kwiatkowska ve diğerleri, 2007:559-560; Chirita ve diğerleri, 2007:184). İnternet bağımlılığı ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Yapılan bir araştırmada, öğrencilerin % 31'i akademik başarılarında düşüş olduğunu belirtirken, % 21'i ise internette geçirdiklerini zaman nedeniyle derslerini kaçırdıklarını kabul etmişlerdir (Suhail K. Ve Bargees, 2006:303).

Bağımlılıklar içerisinde internet bağımlılığının sebep olduğu fiziksel bozukluklar genellikle hafif-orta seviyededir. Standart bir internet bağımlısı bir hafta içerisinde 40-80 saat arasında bilgisayar başında vakit geçirmekte ve tek seferde ara vermeden 20 saate kadar bilgisayar başından ayrılmayabilirler. Uyku düzeni bozulan kişi uyarıcı madde kullanmaya aşırı kahve ve gazlı içecekler tüketmeye başlayabilir. Fiziksel faaliyetler azaldıkça buna bağlı olarak obezite, karpal tünel sendromu, sırt ağrısı, postür bozuklukları ve gözle ilgili sorunlar gelişebilir (Young, 1999:237-244; Chou, 2001:573-585). Amerika'da yapılan bir araştırmada 152 ortaokul öğrencisinde bilgisayar kullanımına bağlı kas ve iskelet ağrıları araştırılmış ve anlamlı oranda yüksek çıkmıştır (Jacobs ve Baker, 2002:223). Aşırı derecede internet kullanımının neden olduğu psikolojik problemler arasında depresyon, yalnızlık, ve sosyal izolasyon sayılabilir (Grusser ve diğerleri, 2005:194).

2.2.2. İnternet Bağımlılığının Alt Tipleri

Yapılan araştırmalarda internet bağımlılığı belirli alt kategorilere ayrılmıştır.

Zaman içerisinde belirlenen alt kategoriler şu şekildedir;

- 1. Sanal Seks Bağımlılığı**
- 2. Sanal Oyun Bağımlılığı**
- 3. Sanal Kumar Bağımlılığı**
- 4. Sanal Borsa Bağımlılığı**
- 5. Sanal Alışveriş Bağımlılığı**
- 6. Sanal İlişki Bağımlılığı** (Yee, 2006; Wan ve Chiou, 2006; Griffiths, 1999; Young, 1999).

2.2.3. İnternet Bağımlılığı Tanı Kriterleri

İnternet bağımlılığı ile ilgili birçok tanımlama ve konuyla ilgili tüm dünyada kullanılan pek çok ölçme aracı yapılmıştır. Kuss, Griffiths, Karila ve Billieux (2014) internet bağımlılığının kavramsal tanımı ve tanı kriterleri konusundaki sistematik derlemesinde konuya ilişkin geliştirilmiş uluslararası yaygın kullanıma sahip 21 ölçme aracına ilişkin bilgiler sunmakta ve farklı çalışmalarda elde edilen farklı prevalans oranlarının kavrama ilişkin kavramsal farklılıklardan da etkilendiğini ifade etmektedir.

Aşağıda Young, Goldberg, Beard ile Wolf, Suler ve Saphira'ya ait internet bağımlılığı kriterleri hakkında bilgiler sunulmuştur;

2.2.3.1. Young'ın İnternet Bağımlılığı Kriterleri

Young (1998:237-244) DSM-IV'ü baz alarak patolojik kumar oynama kriterlerini internet bağımlılığına entegre etmiş ve internet bağımlısı olan kişilerde de kumar bağımlılığı olan kişilerde olduğu gibi kendine güven, aşırı duygusallık, tepkiselliğin artması, uyanıklık, kendini açığa vuramama ve uyumsuzluk gibi bazı kalıplaşmış özellikler bulunduğunu ortaya koymuştur. Young'a (1998:237-244) göre; sürekli ve aşırı zihinsel uğraş, internetin karşısında geçirilen zamanda artış, başarısız sonuçlanan girişimlerde bulunma, yoksunluk belirtileri, tolerans, okulda ya da iş hayatında karşılaştığı sorunlar, internet kullanımı ile ilgili yalanlar söyleme ve duygusal değişiklikler internet bağımlılığı olan kişilerde görülebilen tipik davranışlardır. Açıklanan sekiz belirtiden beş tanesi kişide görülüyorsa, internet bağımlısı tanısı koyulabilir. Young sekiz soruluk ölçme aracını zaman içerisinde geliştirerek 20 soruluk Likert tipi bir ölçme aracına dönüştürmüştür.

Young (2000:479) sonraki çalışmalarında internet bağımlılığını çeşitli davranış ve dürtü-kontrol bozukluklarının perspektifinde özelleştirerek internet bağımlılığını 5 kategoriye ayırmıştır. Bunlar: siber cinsel bağımlılık; siber ilişkisel bağımlılık; internette kumar oynama; e-alışveriş gibi zorunluluktan kaynaklı zorlantılı internet kullanımı ve bilgi yüklenmeye bağlı internette veri arama; ve bilgisayar oyunları bağımlılığıdır.

2.2.3.2. Goldberg'in İnternet Bağımlılığı Kriterleri

DSM-IV'te yer alan madde bağımlılığı kriterlerinden hareketle Goldberg (1999) tarafından belirlenen internet bağımlılığı kriterlerine göre: oniki aylık bir zaman

dilimi içinde herhangi bir zamanda ortaya çıkan aşağıdakilerin 3'ü veya 12'sinden daha fazlası ile kendini gösteren, klinik olarak açık bir bozulmaya ya da sıkıntıya yol açan uygunsuz internet kullanımı bireyde internet bağımlılığına yol açar. Başka bir ifadeyle aşağıdaki kriterlerden 3'ü veya daha fazlası bireyde oniki aylık bir zaman diliminde klinik olarak görülür ve bireyde psikolojik sıkıntılara ve işlev kaybına yol açarsa o bireye internet bağımlısı tanısı konulabilir. Goldberg'in (1999) internet bağımlılığı kriterleri aşağıdaki maddelerden oluşmaktadır:

1. Aşağıdakilerden biriyle tanımlanan tolerans gelişimi.

- a. İstenilen keyfin alınabilmesi için belirgin olarak artmış internet kullanım süresi**
- b. Sürekli olarak aynı sürelerde internet kullanımı ile alınan keyifte azalma olması**

2. Aşağıda tanımlanan şekilde yoksunluk gelişmesi. Ağır ve uzun süreli internet kullanımı sonunda aşağıdakilerden en az 2 tanesinin günler içinde ortaya çıkması (1 ay içinde ortaya çıkabilir) ve kişilerin bunlardan dolayı iş, sosyal ve önemli işlevsel alanlarda sıkıntı yaşaması.

- a. Psikomotor ajitasyon**
- b. Bunaltı**
- c. İnternette neler olduğu hakkında takıntılı düşünceler**
- d. İnternet hakkında fanteziler ve hayal kurma**
- e. İsteyerek ya da istemeyerek tuşlara basma hareketi yapma**
- f. Bu sıkıntılı durumlardan kurtulmak için internete veya benzeri servislere bağlanma**
 - 3. İnternet kullanımı genellikle planlandığından daha uzun süreler alır.**
 - 4. İnternet kullanımını bırakmak veya denetim altına almak için sürekli bir istek veya boşa çıkan çabalar vardır.**
 - 5. İnternet ile ilgili eylemlere ek uzun süreler ayrılır (kitap almak, yeni web tarayıcıları ve programları denemek, dosyaları düzenlemek vb.)**
 - 6. İnternet kullanımı nedeniyle önemli toplumsal mesleki etkinlikler veya boş zamanları değerlendirme etkinlikleri bırakılır veya azaltılır.**
 - 7. İnternet kullanımı, yol açtığı sorunlara (uykusuzluk, evlilik problemleri, işe ve randevulara geç kalma vb.) rağmen aşırı olarak devam eder.**

2.2.3.3. Beard ve Wolf'un İnternet Bağımlılığı Kriterleri

Beard ve Wolf (2001:377-383) Young'ın patolojik kumar oynama bağımlılığı kriterlerinden yola çıkarak hazırladığı internet bağımlılığı kriterlerini sorgulamışlar ve bazı ifadeleri muğlak bularak kendi internet bağımlılığı tanı ölçütlerini ortaya

koymuşlardır. Önerilen tanı kriterlerine göre bu kriterlerden tamamının bireyde bulunması halinde bireye internet bağımlısı tanısı koyulabilir. Beard ve Wolf'un geliştirilmiş tanı ölçütleri şu şekildedir:

Aşağıdakilerden hepsinin (1-5) bulunması koşuluyla;

1. İnternetle zihinsel meşguliyet (daha önceki veya bir sonraki online faaliyeti göz önüne alarak)

2. Doyumun gerçekleştirilebilmesi için artan sürelerde internet kullanma ihtiyacı

3. İnternet kullanımını kontrol etme, azaltma ve durdurmada başarısız girişimlerde bulunma

4. İnternet kullanımını azaltma veya durdurma girişiminde bulunulduğu zaman huzursuz, öfkeli, bunalmış veya sinirli olma

5. Gerçekte niyet edilenden daha fazla online kalma

Bu beş tanı kriterine ek olarak en azından aşağıdakilerden birinin olması;

1. İnternet kullanımı yüzünden önemli bir ilişki, iş, mesleki veya kariyer fırsatını tehlikeye sokma veya riske atma

2. İnternet kullanımının boyutlarını saklamak için aile üyelerine, terapisteye veya diğerlerine yalan söyleme

3. İnterneti sorunlardan, anksiyete, suçluluk ve depresyon gibi duygulardan kaçış yolu olarak kullanma.

2.2.3.4.Suler Kriterleri

Suler (1999:385-394)'e göre 8 kriter ile sağlıklı internet kullanımı ile problemli internet kullanımını birbirinden ayrılabilceğini ileri sürmüştür. Bu ölçütler;

1. İnternetteki etkinliğin karşıladığı ihtiyaçların sayısı ve türü. İnternet kullanıcısı interneti fiziksel, kişisel, sosyal ya da manevi ihtiyaçlarını karşılamak için kullanabilir. Bireyin internette karşılamaya çalıştığı ihtiyaç sayısı arttığı oranda bireyin internete girme oranında da artış söz konusu olacaktır.

2. Karşılanmamış ihtiyaçların altında yatan yoksunluğun derecesi. Günlük hayatta ihtiyaçları bastırılan veya inkar edilen birey bu ihtiyaçlarını karşılamak için başka yollar arayacaktır. Gerçek hayatta karşılanmayan ihtiyaçlar birey için internetin bireye sağladığı imkanlarla daha kolay hale gelmektedir. Bundan ötürü birey internete daha fazla girecektir.

3. İnternet aktivitesinin türü. Birey ihtiyacını karşılamak için girdiği internette birçok aktiviteyle karşılaşabilir. İnternetin aktiviteler bakımından çeşitlilik arz etmesi bireyin ihtiyaçlarını karşılaması bakımından interneti daha sık kullanmasına neden olabilir.

4. İnternetin kullanıcının gerçek hayattaki işlevselliğine etkisi. İnternet kullanan bireyin sağlığı, iş performansı ve önemli düzeydeki ilişkileri internet kullanımından dolayı olumsuz etkilenmiş ise birey patolojik olarak ciddi bir rahatsızlıkla karşı karşıyadır denilebilir.

5. Bunaltıya dair öznel duygular. Bireyde patolojik olarak internet kullanımından dolayı depresyon, hayal kırıklığı, öfke, suçluluk ve yabancılaşma görülüyorsa birey internet bağımlılığı riski altındadır denilebilir.

6. İhtiyaçlar hakkında bilinç düzeyindeki farkındalık. Gerçek hayatta ihtiyaçları bastırılmış olan bireyler bu ihtiyaçlarını karşılamak için uygun ortamlar ararlar. Bu ihtiyaçları karşılandığı takdirde de bir katarsis yaşarlar. Birey bastırılmış olan bu ihtiyaçlarını internet aracılığıyla karşılamaya çalışır. Bireyin bu ihtiyaçları gerçek anlamda yeteri kadar karşılanana kadar birey bu ihtiyacını giderme ihtiyacı güder. Bu ihtiyaçları internet ortamında karşılamaya çalışan birey interneti gereğinden fazla kullanarak internet bağımlısı olabilir.

7. Deneyim ve dahil olma süreci. Gerçek hayattaki ihtiyaçlarını gidermek için internete giren birey internetin gerçekte bu ihtiyaçlarını gideremediğini gördükçe internet kullanma davranışında azalma meydana gelir. Çünkü birey artık internet kullanma hususunda bir deneyim kazanmıştır ve internete girerek dahil olması gereken etkinliklerden kaçınmayı öğrenmiştir. Bu durum bireyin internet bağımlılığından kurtulabilmesi için bir fırsattır.

8. Gerçek hayat ve sanal hayat arasındaki denge ve entegrasyon. Birey zamanla internetteki dünya ile gerçek dünya arasındaki ilişkiyi fark eder. Bu ilişkiler arasındaki dengeyi kurar. Oysa patolojik internet kullanımı gerçek hayattan soyutlanmış online bir hayatla sonuçlanabilir.

2.2.3.5.Shapira Kriterleri

Shapira ve arkadaşları'da (2003:207-216) internet bağımlılığını dürtü-kontrol bozukluğu olarak ele almış ve kuramını DSM-IV-TR'nin (APA, 2000) kompulsif satın alma dürtü-kontrol bozukluğu modelinin tanı kriterlerine göre kendi internet

bağımlılığı tanı kriterlerini oluşturmuştur. Shapira ve arkadaşlarının'ın (2003) önerdiği internet bağımlılığı tanı kriterleri şu şekildedir:

1. Aşağıda ifade edilenlerden en az biri ile ortaya çıkan internet kullanımı ile ilgili uyumu ve işlevselliği bozucu zihinsel uğraş:

a. Karşı koyulmaz şekilde hissedilen internet kullanımı ile ilgili zihni meşgul etme

b. Planlandığından daha uzun süre internet kullanımı

2. İnternet kullanımının veya kullanımı ile ilgili zihin meşguliyetinin sosyal, mesleki veya diğer bir işlevde klinik olarak belirgin sıkıntı veya rahatsızlığa sebep olması.

3. İnternet kullanımının yalnızca hipo-mani veya mani periyotları ile ortaya çıkmaması ve başak bir Eksen I bozukluğu ile açıklanamaması .

Shapira ve arkadaşlarına (2003:216) göre bireyin bu kriterlerden en az bir tanesinin bireyde internet kullanırken bireyin uyumunu bozacak şekilde ortaya çıkması, kişinin internet bağımlısı tanısını alması için yeterlidir.

2.3.Sosyal Medya

Günlük hayat yoğunluğu içerisinde yaşanan değişimler sosyal yaşamın her kesiminde karşımıza çıkmaktadır. Hayatımızda vazgeçilmez bir yere sahip olan iletişim sektöründe yaşanan değişimler de bu değişimlerden yalnızca biridir. İletişim sektörünün gelişmesi ve zaman içerisinde gösterdiği değişiklikler küçümsenemez bir hal almıştır. Günlük yaşam üzerinde kurduğu etki açık ve net bir şekilde defalarca ortaya konmuştur. Teknolojik gelişmeler ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak internetin gösterdiği değişim ve gelişmeler bu çabanın zorunlu bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Ortaya çıkan bu sonuç, yeni teknolojik ürünlerin üretilmesine ve bu ürünlerle birlikte yeni terimlerin ortaya atılmasına neden olmuştur. Kazanılan yeni kavramlardan bir tanesi de sosyal medya kavramıdır(Aydın, 2015: 5).Rose'un (2011) da açıkça ifade ettiği gibi, sosyal medya bireysel olarak yaşamımıza yerleşmekle kalmaz, üstelik çalışma hayatına, hayatımıza entegre olmakla kalmaz, aynı zamanda iş ve proje yönetimi alanına da girmiş bulunmaktadır. Günümüzün işbirliği projelerinde, diğer kuruluşlarla tutarlı ve rekabetçi kalabilmek için etkin ve verimli yazılım uygulama araçları gereklidir (Rusu & Rusu, 2010:188).

İletişim sektöründe ortaya çıkan hızlı gelişmelerle internet, her geçen gün hayatta olmazsa olmaz yerini almıştır. Sosyal medya kullananlar yarattıkları kişisel

profil ile sanal olarak her toplumdaki bireylerle iletişim kurarak, günlük yaşamda aktif olarak kullandıkları mimik hareketlerini çeşitli simgelerle karşıya aktarmaktadırlar(Tektaş, 2014:852). Bireylerin şahsına özgü kişilik yapısı nedeniyle sosyal medya kullanımının çok farklı şekillerde gerçekleştiği söylenmektedir. Sosyal medya kullanıcıları sosyal medya alanını iletişim kurabilmek, sosyal etkinliklerde bulunmak, eğlenceli vakit geçirmek ve gerçek hayatın temposundan uzaklaşmak gibi nedenlerle kullanmaktadır. Teşvik edici yönünden dolayı sosyal medya kullanıcıları yönlendirmekte ve kullanıcılardan dönüt alabilmesinden dolayı; oy kullanma, bir konu hakkında yorum yapma gibi bilgilerin insanlar arasında paylaşılmasına olanak sağlamaktadır (Karabacakoğlu, 2011). Yukarıda bahsedilenlere ilave olarak sosyal medyanın iletişim kurma biçimlerinden konuşma fonksiyonu sayesinde karşılıklı olarak iletişim sağlamak olanaklıdır. Sosyal medya sayesinde zahmet etmeden hızlı bir şekilde kurulan sanal gruplar, farklı fikirlerini, benzer fikirlerini ve beğenilen fikirleri birbirlerine aktarabilmektedir(Hazar, 2011:32).

Vural ve bat (2010:3351) sosyal medya kavramını; belirli bir ortam ve süre kısıtlaması olmadan, paylaşımlarda bulunulan, tartışmaların yapıldığı insani bir iletişim aracı olarak tanımlar. Genel manada kişilerin internet ortamında birbirine karşı yaptıkları konuşma ve paylaşımlar sosyal medyayı ortaya koyar. Kuşay da (2010:67) sosyal medyayı kavramını, web tabanlı üzerine kurulmuş olan iletişim ve içeriklerin birbiriyle paylaşımını sağlayan çevrimiçi uygulamalar şeklinde açıklamaktadır. Kuşay için sosyal medya, kullanan bireylere yönelim, fikir ve paylaşma ortamı sunan, çevrimiçi siteler ve web programları için ortak kullanılan bir kavramdır. Poynter de sosyal medya kavramı az bir kelimeyle ifade etmenin mümkün olmadığını açıklamıştır. Temel de sosyal medya kavramı internet ortamının ve güncel teknolojik gelişmelerin olduğuna dikkatleri toplayan Poynter, sosyal medyanın tek bir yerden geniş bir gruba söylemde bulunmaktansa, çok fazla yerden geniş bir gruba ulaşmak diye tanımlamaktadır (Çev. Şensoy, 2012:208).

Sosyal medya tanımsal olarak, kullanan bireylerin birbirlerine paylaşımında bulunmasına imkan veren, kullananların bireysel ya da grup olarak sosyal medya içerikleri oluşturmalarına olanak sunan dijital medya teknolojisidir (Yıldız, 2010: 66).Çevrimiçi sosyal gruplara kelimelerin, görselleri, video kayıtların, seslerin yapılandırılmasını ve diğer grup üyelerine aktarılmasını sağlayan, etkileşimsel medya aracıyla fikirleri aktarmak için oluşturulan uygulamalar, davranışlar sosyal medyayı açıklamaktadır (Peltekoğlu, 2012:4).

Farklı bir sosyal medya tanımı ise, internet kullanan bireylerin, karşılıklı olarak düşünce, bilgi ve ilgi duydukları şeyleri aktarabildiği çevrimiçi internet sitelerini içine alır (Solmaz ve Görkemli, 2012A:184).

Bilginin yeterli olmadığı ya da bilgiye ulaşmanın ekonomik olarak çok yüksek olduğu durumlarda ulaşılacak istenen kitleyi etkileyerek istenen davranışsal dönütü almak imkanı olmayacaktır. Tanımlamaları yapılan bu kavramın ve değişkenlerinin derinliği sebebiyle kurum ve kuruluşların pazarlama konusundaki geleceği tehdit altındadır. Ayrıca bu olumsuz risklerin olumlu hale çevrilmesinin iletişim teknolojisinin gelişmesiyle mümkün olabileceği bilinmektedir (Fırlar, 2010: 32). Günümüz şartlarında kişiler bir hizmeti ya da bir ürünü satın almadan önce deneyimlerin paylaşıldığı youtubedan, bloglardan bilgiler edinerek değerlendirmede bulunmaktalar, ayrıca kendi satın alma deneyimlerini de vakit kaybetmeden internette dahil oldukları gruplara aktarmaktadırlar (Sevinç, 2012:25). Güçdemir'in (2010:36) tanımlamasına göre sosyal medya kavramı, kurumların müşterileri hakkında hem bilgi toplamasını hem de ürünleri için yapılan yorumlar, tercihler, istekler hakkında takip sağlamalarını ifade etmektedir. Evans'a göre ise sosyal medya, enformasyonun demokratize edilmesi, takip eden paylaşımları okuyan kişilerin, takip edilen paylaşımı okunan kişiler olması durumudur. Genel bir şekilde ifade edilirse, kurumların tersine sosyal medya yaşayan bir zemindir ve diğer kurumlardan farkı zaman kısıtlaması olmaksızın bilgiyi aktarmaktır (Gönenli ve Hümeriç, 2012:214).

Farklı veya benzer düşüncelere sahip kişiler sosyal medyada ki internet sitelerini kullanarak birbirleriyle iletişim kurabilirler ve farklı veya benzer olan düşüncelerini sosyal medyadaki internet sitelerinden yararlanarak birbirlerine aktarabilirler (Lietsala ve Sirkkunen, 2008:13).

Sosyal medya dediğimizde, kişilerin ilgileri merak içinde oldukları konularla ilgili aynı zaman içerisinde vakit kaybetmeden ilişki kurdukları, yer ve süre sınırlaması olmaksızın ses, video kaydı, yazı, fotoğraf vb. aktarımlarda paylaşımlarda bulunarak içeriğinin bireysel olarak var ettiği internet zeminine kurulu bir platformdur(Argın, 2013: 15). Sosyal medya kullananları sosyal yazılımda kolaylıklar sağlayan programların desteğiyle online veri tabanları kullanarak yazı,ses,video vb. gibi birçok çeşitli türde içerik aktarmada kullanabilirler(Lietsala ve Sirkkunen, 2008:19).

Sosyal medya tanımlanırken değinilen temel nokta kullanıcılar ve gruplar olmasına karşın değişik alanlarda farklı kurumlarda sosyal medya teknolojilerinden faydalanmaktadır (Lietsala ve Sirkkunen, 2008:23). Sosyal medyada farklı bilgi, yaşam, sağlık, hobi, eğlence, yorumlama, beğenme gibi paylaşım siteleri kurulabilir. Sosyal medyada sınırı olmayan mobil internet servisi kurulabildiği gibi sosyal medya site sahibine bütün siteleri yönetme imkanı sağlayabilir (Sosyal-Medya, 20.05.2018, <https://tr.wikipedia.org>). Çoğu organizasyon yapımcılar bireysel internet sitelerini sosyal medya olarak kurmaktadır. Her internet sitesinin sürekliliğinin sağlanması ve yönetimi için belirlenen kurallar koyulmuş olup, programlar yapılırken bu kurallara riayet etmek gerekmektedir (Vardarlıer, 2014:46).

2.3.1.Sosyal Medyanın Tarihi Gelişimi

Tarih boyunca insanlar arasında iletişim devamlı gelişim göstermektedir. Sanayi inkılabından sonra hayatın makinelere yönelmesi, iletişim araçlarının değişmesine ve gelişmesine neden olmuştur. Karşılıklı kurulan ilişkiler, analog kurulan ilişkilere dönüşmüştür. 19. Yüzyılın sonları ve 20. Yüzyılın ilk zamanlarında analog hayat dijital olmaya başlamış, iletişim şekillerine artış olmuş ve insan ilişkileri teknolojik bir yapıya dönüşmüştür. Dış dünya ile iletişim kurma, yaşanan muhitin dışındaki yaşam ve değişik kültürel meraklar insanların etkileşimlerinin belirleyici faktörleri olmuştur. Geleneksel medyanın oluşturmuş olduğu iletişim tek taraflı ve bu iletişimin temelindeki değerler sisteminin, dijital hayatla beraber karşılıklı olarak iletişim kurması, iletişimin dinamik şeklini değiştirmiş ve toplumsal yaşamı yeniden tanımlamaya başlamıştır. Bilgisayar, internet, bilişim ve iletişim teknolojileri hayatımıza girdiği günden bu yana dünyanın evrensel yapısı değişmeye başlamış, sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal değerlerin yapıları değişime uğramıştır. Evrensel gelişmelerle beraber bireylerin elektronikleşen hayatları, sosyal yaşamlarına da yol gösterici olmuştur. Son zamanlarda sosyal medya platformlarının kullanımı gözle görülür bir şekilde artmaktadır. Twitter, Facebook, Linked-in ya da YouTube gibi sosyal medya platformları kullanıcı sayılarını her geçen gün arttırırken, dijital hayatta icraat gösteren birçok kurum ve şirket de yeni hizmet ve iş fikirleri üreterek bu alana katkı sağlamaktadır (Özgen ve Kara, 2012: 12). Durmaksızın gelişen ve kullanım alanı artan sosyal medyanın tarihi yakın geçmişe dayanmaktadır. İnternetin geniş tabanlı olarak alt yapısının geliştirilmesi, takılmadan bireylerin ihtiyaçlarına cevap vermeye başlaması ve Web 2.0 teknolojisinin ortaya

çıkması sosyal medyanın gelişiminde büyük öneme sahiptir (Köksal, 2012: 19). Kullanıcıların aktif bir şekilde içinde bulunduğu ve etkili olabildiği ilk sosyal medya paylaşım platformu SixDegrees 1997 yılında kurulmuştur. SixDegrees kullanıcılarına kendilerine ait profil oluşturma, arkadaş edinme ve arkadaşlarının profillerini inceleme imkanı vermiştir. SixDegrees kullanıcılara birbirlerini görme imkanı veren ilk sosyal medya sitesidir (Köksal, 2012: 20). Dünya’da sosyal medyanın gerçek anlamda temellerinin atıldığı varsayılan MySpace (Esgin, 2001:188) , 2003 yılında ABD’de yaygın olsa da Türkiye’de bu yaygınlığı sağlayamamıştır. 2004 yılında arkadaş bulabilmek amacıyla kurulan Yonja.com, Türkiye’de sosyal medyanın başlangıcı sayılabilecek bir noktaya gelmiş ancak 2006 yılında Facebook’un ortaya çıkması Türkiye’de sosyal medyanın gerçek anlamını kazanmasını sağlamıştır.

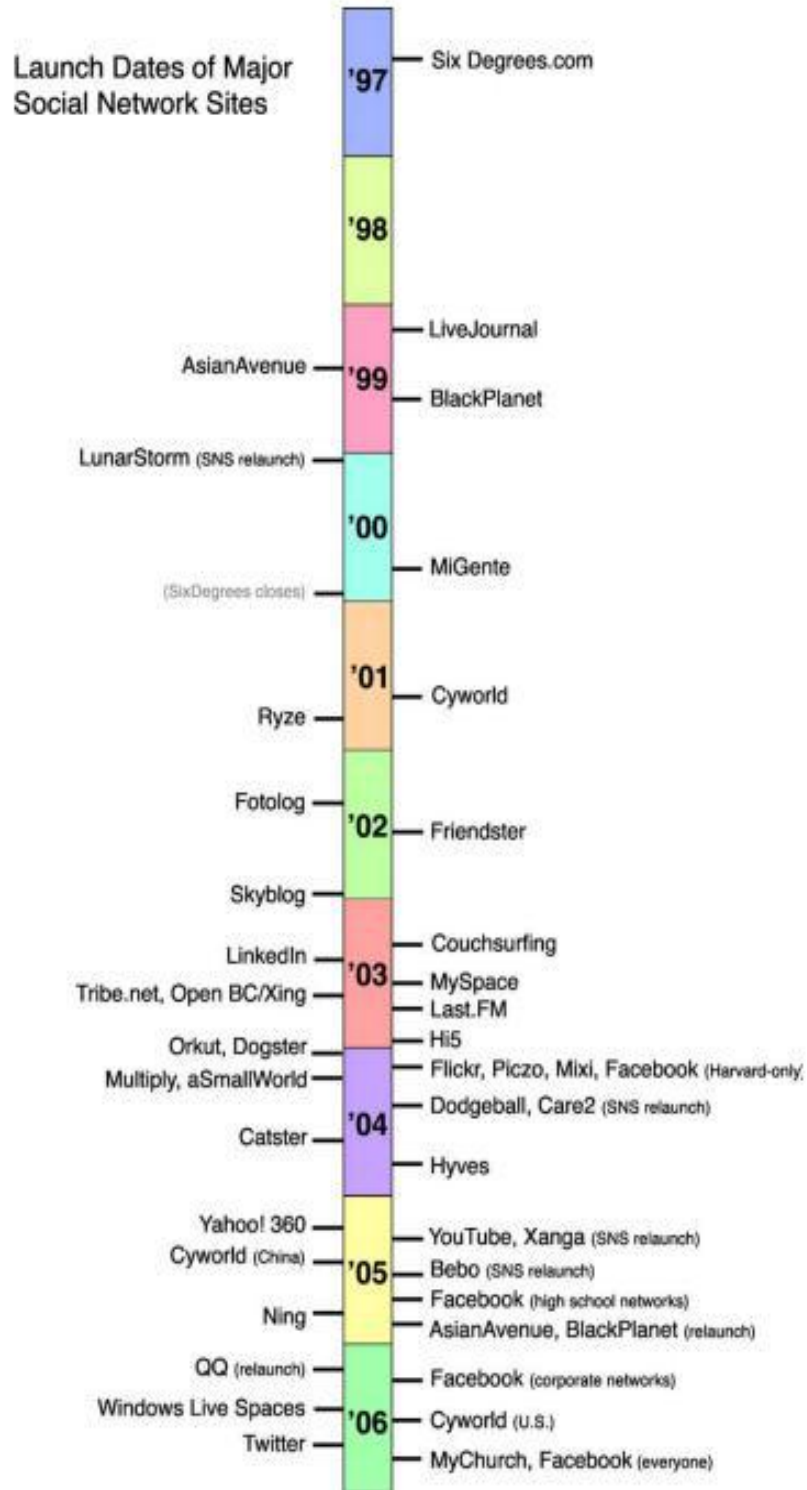
Türkiye’de ilk cep telefonu kullanımı 23 Şubat 1994 yılında Tansu Çiller ve Süleyman Demirel arasında gerçekleşti. 1994 yılında Türkiye’de cep telefonuna sahip olan 81.276 kişi vardı. 2013 yılı itibariyle 68 milyondan fazla cep telefonu kullanıcısı var.2009 yılında 3G teknolojisine geçen Türkiye, mobil hızını arttırmış ve 3G abone sayısı 2009 yılında 7 milyon civarındayken, dört sene içerisinde yaklaşık %500 oranında artışla 2013 yılı itibariyle 47 milyonu aşmıştır. Cep telefonlarının interneti destekleyici özelliklerinin de artması sonucu mobil internet kullanıcı sayısı 2012 yılında 7.1 milyon iken, 2013 yılında bu sayı 12 milyonu aşmıştır. Mobil internet kullanımının yükselişinin sebebi üretilen mobil cihazların internet odaklı üretilmesidir.

Türkiye’de dijital sosyal yaşam 1995 senesinde mIRC sohbet uygulamasıyla başlamış olup, bu uygulamayı kullanan yurtiçi ve yurtdışında çok kişiyle iletişime geçilmiştir. Kişiler yalnızca yazı yazmayı kullanarak tüm konularda sohbet edebildikleri bu uygulama sayesinde tanımadıkları insanlarla iletişime geçebilmiş ve istedikleri kimliği kendilerine mal etmişlerdir. Sosyal gruplar kurulur ve bu sosyal gruplar kendi aralarında etkinlik organizasyonları yaparak sosyal yaşamlarını gerçek hayata entegre etmekteydiler. Somut paylaşımlarda bulunulmayan bu platformda, sadece yazı kullanılarak karşılıklı çift yönlü iletişim kurulabiliyordu. Ekşi Sözlük 1999 yılında, sosyal paylaşımların yapılması için kurulan ilk platformlardandır. Ekşi sözlük slogan olarak “Kutsal Bilgi Kaynağı”nı kullanarak yayın hayatına başlamış sosyal ağ sitesidir. Her konunun özgürce tartışabildiği, konuşabildiği ve ortak düşüncelerle içeriğin oluşturulabildiği sanal bir topluluk olarak karşımıza çıkmıştır.

Kurulduğu ilk yıl ekşi sözlüğe 38.904 kişi tarafından ziyaret edilmiş ve 2013 yılından sonra ziyaret eden kişi sayısı dört milyonu aşmıştır. Günümüze değin üç milyondan fazla konu başlığı açılmış, açılan bu konu başlıklarına ise yirmi milyondan fazla yorum yapılmıştır. Yorum sayısı incelendiğinde sözlüğün kuruluşundan itibaren aktif bir şekilde kullanıldığı, kullanıcılar tarafından sürekli desteklendiği açıkça görülmüştür.

2.3.2. Başlıca Sosyal Medya Sitelerinin Açılma Tarihleri

Kaynak: Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230.

2.3.3.Sosyal Medya Araçları

Sosyal medya araçlarıyla ilgili çeşitli sınıflamalar yapılmıştır. Blossom sosyal medya araçlarını bu şekilde sınıflandırmıştır (Akar, 2011: 25):

- ❖ Kişisel yayımlama (Webloglar, Twitter)
- ❖ İşbirlikli yayımlamalar (Wikiler)
- ❖ Sosyal ağ yayımlama (Myspace, Facebook)
- ❖ Geribildirim ve tartışmalar (Amazon.com-da ürünlerle ilgili görüşler)
- ❖ Birleştirme ve filtreleme (Sosyal işaretleme ve etiketleme, resim ve video paylaşım siteleri (Youtube, Flickr))
- ❖ Küçük yardımcı eklentiler (Widget)

2.3.4.Sosyal Medya Özellikleri

Aşağıda sosyal medya üzerine çalışmalar yapan araştırmacıların belirlediği sosyal medya özellikleri yer almaktadır.

Myfield' e (2008:6) göre sosyal medyanın temel özellikleri;

- ❖ Açıklık: Sosyal medyayı herkes kullanabilmektedir. Sosyal medyaya erişimde engellemeler çok nadir yer almaktadır. Kullanıcılar sosyal medya platformlarında bilgi aktarmaya, yorumda bulunmaya yöneltilmektedirler.
- ❖ Katılımcılar: Sosyal medyaya katılımda herhangi bir kısıtlama yoktur. Sosyal medya kişilerin katılımını ve dönüt vermesini teşvik etmektedir.
- ❖ Konuşma: Geleneksel medya iletişimi tek yönlü olarak kullanıma izin verirken, sosyal medya çift yönlü iletişime olanak sağlamaktadır.
- ❖ Toplum: Sosyal medya grupların etkili iletişim kurmalarına ve yapılanmalarına olanak sağlamaktadır. Gruplarda kurulan bu etkileşimler sayesinde beğendikleri resimler, televizyon yapımları, siyasi alandaki fikirleri gibi ortak düşüncelerde aktarımda bulunurlar.
- ❖ Bağlantılılık: Sosyal medya, diğer internet siteleri, bireyler ve bilgi kaynakları ile bağlantılar kurabilir.

Lietsala ve Sirkkunen (2008:197)'e göre sosyal medyanın temel özellikleri;

- ❖ Sosyal medya kendine has içerik platformu üzerine kurulmuştur.
- ❖ Kullanıcılar sosyal medyanın bütün içeriğini veya bir içeriğin bir bölümünü kendileri oluşturma, paylaşma ve inceleme olanağına sahiptir.
- ❖ Sosyal medya sosyal etkileşime temeline dayanmaktadır.

- ❖ Sosyal medyadaki bütün içerik, dış ağları birbirine bağlama özelliğine sahiptir.
- ❖ Tüm kullanıcılar birbirlerinin profillerine ve içeriklerine erişim sağlayabilirler.

Erkul (2009:98)'a göre sosyal medyanın temel özellikleri;

- ❖ Yayıncıdan bağımsız kullanıcıları, grupları ve üyelerinin olması,
- ❖ Kaynağını kullanıcılar tarafından oluşturulan içeriklere sahip olması,
- ❖ Kullanıcılar arasında iletişim ve etkileşim sağlamaya imkân tanınması,
- ❖ Belirli bir zaman ve mekanla kısıtlanmaması.

Manavcıoğlu (2010:23)'a göre sosyal medyanın temel özellikleri;

- ❖ Zaman ve mekân kısıtlaması olmadan, paylaşım ve tartışma yapmanın esas olduğu bir internet uygulamasıdır.
- ❖ Kullanıcılar, kendileri tarafından üretilen içerikleri çok kolay bir şekilde internet ortamında ve mobil ortamda yayımlayabilmektedir.
- ❖ Kullanıcılar, başka kullanıcıların içeriklerini, paylaşımlarını ve yorumlarını takip edebilmekte ve katkıda bulunabilmektedir.
- ❖ Kullanıcılar, sosyal medya uygulamalarında hem takip eden hem de takip edilen olarak iki farklı rol oynamaktadırlar.
- ❖ Sosyal medyanın kesin çizgilerle belirlenmiş kuralları yoktur, kuralları katılımcıların kendisi belirler.
- ❖ Sosyal medyada paylaşılan içeriklerin büyük bir bölümü formal değildir. Bu sebeple zamanla katılımcılar arasında dedikodu ortamları oluşabilir.

Sosyal medyaya ait özellikler incelendiğinde genel olarak birbiri ile benzerlik gösterdiği anlaşılmaktadır. Sosyal medya ile ilgili olarak net sınırların çizilememesi sebebi ile özellikleri genel bir sınıflandırmaya tabi tutmak pek mümkün değildir. Sosyal medyaya yönelik olarak tanımlanan özelliklerin internet ve mobil teknolojilerdeki gelişmelerle birlikte yenilik kazanmaya devam edeceği anlaşılmaktadır (Miller ve diğerleri, 2016:21).

2.3.5.Sosyal Medyanın Etkileri

Medyanın gösterdiği gelişmeler kullanıcıları bir yandan bireyselleştirirken bir yandan sosyalleştirmektedir. Farklı bir şekilde açıklarsak sosyal medya kullanan kişiler, sanal ortamı kullanarak sosyal etkileşimlerini gerçek yaşamda olduğu gibi

gerçekleştirmekte ve geliştirmektedir (Binark, 2007). Kişiler, bireysel tercihlerini ve yaşam şekillerini sosyal medya aracılığıyla diğer insanlara aktararak, deneyimlerini birbirleriyle iç içe hale getirmekte ve sosyal bir kimlik meydana getirmektedir (Van Dijck, 2009:55).

2.3.5.1.Sosyal Medyayı Kullanmanın Yararları

Sosyal medya bazı alanlardan başarısını kanıtlamıştır. Kişiler sadece bu alanlarda uzmanlaşmak için değil, bu alanlarda yer etmiş sosyal medya araçlarının kullanımı hususunda da eğitim almışlardır. Jeong ve Bozkurt (2014:183-203), kişilerin online ortaklığı eğitim modülü sayesinde sosyal medya teknolojilerinin de kolay ve esnek yapıda olduğunu ortaya koymuştur. Bir çok sosyal medya teknolojisi ile, gereksinim duyulan tek şey, internete ulaşmak, uygulamaları kullanmak ve bilişim teknolojileri becerilerini desteklemek için ortaya koyulmuş bir yöntemdir. Bireyin oluşturulan yeni bir sosyal medya platformunu doğru bir biçimde kullanması konusunda yardıma gereksinim duyduğu zamanlarda, internette yer alan eğitici video kayıtları ve erişilen bilgiler yeterli olacaktır. Çoğu sosyal medya siteleri aynı zamanda geniş bir destek niteliği taşır. Esnek bir yapıya sahip olan sosyal medyanın bu özelliği, basit ve hızlı bir şekilde değiştirilen ya da paylaşımda bulunan bilgilerin güncellenebilmesine imkan verir. Birçok durumda, bir bilgisayardan ya da mobil cihazdan, sosyal medya araçlarına erişim sağlanabilir. Kullanımın kolay olması ve erişimin sınırsız oluşu toplumsal iletişimde yeni bir devamlılık sağlar.

Sağlık Bakanlığı tarafından 2014 yılında “Sosyal Medya Kullanımı” başlığıyla hazırlanan çalışmada sosyal medyanın kullanıcılarına sağladığı yararlar aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir;

- ❖ Eski arkadaşlara ulaşmaya, yeni arkadaşlar edinmeye yardımcı olur,
- ❖ İletişimde zaman ve mekân engeli yoktur,
- ❖ Bireyin hayat tarzına ve düşüncelerine uygun sayfalar ve gruplar oluşturmasına olanak sağlar,
- ❖ Yalnızlıktan kaynaklanan depresif düşüncelerden uzaklaşmaya yardımcı olur,
- ❖ Önemli ve önemsiz veriler yığınlarında anlamlı ve yararlı bilgiler oluşturabilir,
- ❖ Bilgiye birinci derece kaynağından ulaşmaya olanak sağlar.

2.3.5.2.Sosyal Medyayı Kullanmanın Zararları

Sosyal medya platformlarını kullanmanın yararları olduğu gibi yanlış kullanımlar sonucunda zararları ortaya çıkmaktadır. Sosyal medyada çok fazla zaman harcayan bireyler, hayatın diğer yönlerine, faaliyetlere, işlerine, eğitim hayatlarına gereken vakti ayıramayabilirler (Andreassen, 2015:4054). Alan çalışmalarından birinde sosyal medya bağımlısı bir kişinin sosyal platformlardan dolayı işini kaybettiği belirtilmiştir (Karaiskos, 2010). 10018 çalışan kişi ile yapılmış diğer bir çalışmada, sosyal medya platformlarının mesai saatleri içerisinde kişisel amaçlar doğrultusunda kullanılmasının verimi düşürdüğü ortaya konmuştur (Andreassen, 2014:4053-4061). Birbirinden farklı sosyal medya sitelerinin aynı zamanda kullanılması veya sosyal medya kullanılırken başka işlerinde birlikte yapılması ele alındığında, bilişsel işler üzerinde olumsuz etkiler, dikkati toplamakta zorluk, eğitsel akademik işlevde düşüş(Becker ve diğerleri,2013; Richards ve diğerleri, 2015) gözlenmektedir.

Sağlık Bakanlığı tarafından 2014 yılında “Sosyal Medya Kullanımı” başlığıyla hazırlanan çalışmada sosyal medyanın kullanıcılarına verdiği zararlar aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir;

- ❖ Sanal ortamdaki uzaklaşılmasıyla ortaya çıkan saldırgan ve depresif hal,
- ❖ Bireysel, ailevi ve iş yaşamındaki mahrem bilgilerin deşifre olması,
- ❖ Sosyal medya kullanımıyla birlikte bireyin asosyalleşmesi,
- ❖ Narsisizme yol açması,
- ❖ Zararlı sosyal örgütlenmelere olanak sunması,
- ❖ Kullanılan dili yozlaştırması sayılabilir.

2.4. Evlilik

Evlilik, çok uzun zaman öncesinden M.Ö. 2000 yılından bugüne kadar özelliklerini bozmadan gelen ve hiçbir zaman vazgeçilmemiş olan en önemli kültür olgusudur (Yıldırım, 1993:23). Evlenme hareketi insanlığın yaşamındaki en temel davranışlardan bir tanesidir (Çilli, Kaya, Bodur ve ark.,2004:1). İnsanın ilk yaratıldığından beri hem bireysel hem de sosyal olarak ihtiyaçları olan bir canlı olduğunu bilmekteyiz. Çoğu ihtiyacıyla birlikte en önemli ihtiyaçlarından biri de içinde yaşadığı toplumdan ayrı bir hayat sürememesidir. İçinde yaşadığı toplumda

belirli bir statüye sahip insanın psikolojik ve fizyolojik devinimlerini içinde yaşadığı topluma paralel olarak şekillendirmektedir. Bireyin diğer bireylerle kurduğu ilişkiler gibi karşı cinsiyle kurduğu ilişki de temel bir nedene dayanmaktadır. Bireyin hayatında değişimler olmaktadır. Birey bu değişimlerle artık “ben” yerine “biz” mantığıyla hareket etmeye başladığı zamanın öncesi ve daha sonrasında arasında hayatını değiştiren evliliği ise süreç içerisinde geçen zamandan bugüne sürdürdüğü hayatının en anlamlı ilişkisi olarak ele almaktadır (Bıyıkoğlu, 2012:3).

Hazan ve Shaver’e (2000), göre evlilik yaşamın sonuna kadar insanın eşiyile olabilmesi için mensup olduğu kamuya yasal olarak verdiği bağlayıcı sözüdür. Evlilik, ilgileri, amaçları ve hayat beklentileri farklı olan iki insanın, birlikte yaşanabilmek, yaşantılarını paylaşmak, çocuk sahibi olmak ve çocuklarını yetiştirmek gibi ortak amaçlarla kurdukları bir ilişkiler sistemidir. Yani bireylerin toplumsal onaylamayla gerçekleştirdikleri karşılıklı dayanışma temeline dayanan bir sözleşme ve toplumun yasaklarının dışında tutulan cinsel ihtiyaçların doyuma ulaştırıldığı karşılıklı bir kaynaşmadır (Özügürlü, 1990:64). Özgüven (1997:36-41), evliliğin nedenleri ve amaçları dikkate alındığında, evlilik hayatının iki bireyin fizyolojik,psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını tatmin etmeyi amaçladığını ifade etmektedir (akt.Ersanlı ve Kalkan, 2003:225).

Türk Medeni Kanunu’nun 185. Maddesine göre evlilik kavramı “Evlenme ile çiftler arasında evlilik birliğinin kurulmasıdır. Eşler, evlilik birliğine ait mutluluğu birlikte gerçekleştirir ve çocuk bakımı, eğitim ve gözetimi gibi konularda birlikte özen gösterme konusunda sorumluluk sahibidirler. Eşler beraber yaşam sürdürme, birbirlerine sadık olmak ve yardımda bulunmak durumundadırlar” şeklinde yer almaktadır.

İnsan hayatındaki en önemli bireylerarası ilişkilerden biri olarak kabul edilen ve bireylerin çoğu için önemli bir tatmin ve mutluluk sebebi olan evlilik kurumu, bazı insanlar için pek çok olumsuzluğu da yanında getirmektedir. Yapılan çalışmalar neticesinde mutsuzluk veren bir evliliği devam ettirmenin genel bir mutluluk hali,yaşamdan doyum sağlama, kişinin kendisine olan saygısı ve genel manada sağlığı ile olumsuz manada ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Hawkins, 2005:445-465).Evlilik olgusu ile aile olgusu ne kadar da zaman içerisinde bir toplumdan diğer topluma farklı manalar taşısa da, içerisinde hemen hemen evrensel denilebilecek bazı

gelişen olayların yaşandığı bir terimi ifade etmektedir. Bu sosyal olguyu meydana getiren insanların birbirine olan güçlü bağları ve sadakatleri yıllar boyunca devam etmektedir (Akar,2005:10).

Herris, evliliği tanımlarken; aile kurumunu oluşturan bireylerin, paylaştıkları sorumlulukları yapmaları için oluşturdukları bir kurum olduğunu ortaya koymuştur. Malinovski, diğer araştırmacılardan farklı olarak evliliğin aslında nihai amacının doğacak olan çocuğun yasal olarak bir baba edinebilmesi olduğunu ileri sürmüştür. Toplumların hepsine var olan evlilik olgusu; evliliğin bireylerin çocuk dünyaya gelmeden gerçekleşmiş olması şeklindedir(Akt. Ateş, vd, 2004).Evlilik kişi yaşamındaki en önemli olaylardan biri olarak görülmektedir (Hünler ve Gençöz, 2003). Kişilerin hayatında kurulan yakın ilişkiler (Freedman, 1978; Veroff, Douvan ve Kukla, 1981) önemlidir ve kişisel iyilik halinin en büyük nedenlerinden biri olarak kabul edilmektedirler. Gülerce ‘ye göre iki kişi birlikte yaşamaya başladığı zamandan itibaren, kişisel hayat şekillerini yenilemeye başlamaktadır. Fakat iki kişi, kişilerarası etkileşimlerini “tutması” manasında, iki bireyin oluşturduğu psikolojik sistemi açıklamaktadır. Bunu aynı zamanda, kişilerin dış dünyayla ve kendi dünyalarında, aile kökleriyle vb. ilişkiler bütününe tekrardan değiştirilmesi demektir (Akt, Fidanoğlu, 2006:10).

Evlilik, bağlı bulunan devletin kişiler üzerinde kontrol yetkisi bulunan, bu manada kurumsal bir hal almış ilişki şeklidir. Kurumsallaşmış olan bu çatı içerisinde, erkek ve kadın, “karıkoca” unvanıyla birbirine bağlanmakta, ilerde dünyaya gelecek olan çocuklarına da belirli bir statü sağlanmaktadır (Şıpka, 2006). Buna benzer olarak Özgüven(2000) tarafından evlilik, kurumsal olan bir yol, devletin denetimi altında olan bir statü, yetki ve hak olarak belirli bir kimliği olan ilişki şeklinde ifade edilmiştir. Başka bir evlilik tanımı da, değer verilen yargıları ve ailelerin geçmiş yaşantıları bakımından farklı durumlar içeren birbirine yabancı iki bireyin yeni değerler ve davranışlar üzerine oluşturduğu kuruma evlilik adı verilir (Ateş, vd, 2004). Farklı çalışmalar yapan araştırmacılar, evlilik kurumunu “ evlenen kişilerin yani çiftlerin kendi evlilikleri için hissettikleri” olarak tanım yapmışlar ve yaşadıkları ilişkide duydukları mutluluk ve tatminden bahsetmişlerdir. Bununla birlikte evliliğin tanımını yaparken, araştırmalarında anlaşmazlık ve ya kurdukları ilişkinin niteliği ve ölçüsünü açıklayan ifadelere yer veren araştırmacılar da vardır (Yılmaz, 2000:6). Russell’a (1983) göre tatmin edici bir evlilik, çiftlerin eşitlik içinde olduğunu hissetmeleri, zihinsel ve fiziksel olarak yakınlık kurabildikleri bir zemin üzerine

kurulu ilişkiler bütünüdür (Akt. Gökmen, 2001). Özüğürlü bireye anlamlı olduğunu hissettiren düşünceinin diğer bireylerle olan bütünleşmesi olduğu, bunu başarmanın da en sade, en güçlü yolunun evlilik kurumu olduğunu ifade etmiştir ve toplum tarafından kabul edilebilir olmanın en yüksek olduğu kurumunda evlilik kurumu olduğunu üstüne basa basa evliliği el edilmiş bir güdü olarak ifade etmiştir (Özüğürlü, 1985:44). Bernard Murstein, “uyaran değer rol” üçgeni kapsamında evliliği ifade etmiştir ve evlilikte tercih edilen seçimlerin etkin bir zamanda gerçekleştiğini belirtmektedir.

İlişkinin ilk zamanlarında karşı bireyden gelen uyarıcılar büyük öneme sahiptir. Uyarıcılar dikkate alındıktan sonra sözel olarak iletişimle, değerler ve yargılar bireyler arasında var olan akışa dahil olmaktadır. Bireyler sözel olarak iletişimle birbirlerine kendileri ile ilgili bilgileri aktarmaktadırlar. Kendilerine ait değerlerin ve davranışların akışından sonra büründükleri rolleri tanımlamaları ilişki sürecine dahil olmaktadır ve bireyler bu tanımladıkları rollerle birlikte birbirini kabul aşamasına geçiş yapmaktadırlar. Evlilikte edinilen roller (Beklin & Goodman, 1980) değerlendirilirken kişiler birbirine karşı olan fikirleri ve kazanılan davranışları yeniden ele almaktadırlar. Bu şekilde bireyler ilişkilerinden yeniden emin olabilmektedir (Akt: Ateş, vd, 2004). Evlilik karşı iki cinsten bireyin beraber bir hayat kurmak, birlikte ortak kararlar almak, hayatlarını paylaşmak ve belli ihtiyaçlarını gidermek için yaptıkları sözleşmedir (Özgüven, 2000). Fowers (1993:212) ise, evliliği kişinin kendi kişiliğini başka birinin kişiliği ile bir araya getirmesini, benliğini geliştirmesini ve doyum sağladığı bir hayat yaşamasını sağlayan kurum olarak ifade etmektedir. Bununla birlikte bireyi çoğu açıdan etkisi altına alan evlilik, hayatın her anında bireylerin birlikte yaşadığı mutluluk, sevinç, sıkıntı gibi anların beraber aşılmasında yardımcı olan bir hedef olarak da ifade edilmektedir (Ersanlı & Kalkanlı, 2008:218). Evlilik, bir kadınla erkeğin gerçekleştirdiği toplumun onayladığı ilişkiler bütünü olarak değerlendirilebilmektedir (Kottak, 2001). Güvenç, evlilik hakkında tanım yaparken, toplumun değerlerine göre uygun görülmüş bir bağın kurulmasına ve doğumla sonuçlanabilecek cinsel ilişkinin toplumsal değerlere uygun hale getirilmesinden bahsetmektedir (Akt. Sardoğan&F.Karahan, 2007:102) .

Modern toplumda evlilik kavramı, kendine uygun eş seçme ve seçtiğin eş ile beraber özgürce hareket etme, cinsel manada eşit haklara sahip olma, yakın ilişkiler kurabilme vb. kriterler çerçevesinde ele alınmaktadır (Tutarel ve Kışlak, 1999:33).

Diğer bir tanıma değinirsek evlilik, kadınla erkeğin bir araya gelerek oluşturduğu akrabalık ilişkisinin, insanın varoluşundan bu yana bir bütün şeklinde gelişme gösteren ve süreç içerisinde birbirinden farklı sonuçlar ortaya koyan ama ne olursa olsun varlığını sürdüren bir kurumdur (Erişti, 2010:7). Bu kadar derin geçmişe sahip bir kavramı bir çok araştırmacı farklı şekillerde ifade etmeye çalışmıştır. Öztan (2000) evliliği; “tam ve sürekli bir hayat ortaklığı oluşturmak için farklı cinsiyete sahip iki insanın hukuki açıdan uygun ve geçerli birlikteliği olup, sosyal, ahlâki ve hukuksal bir kurum” olarak ifade etmiştir. Geçtan (2014:127)’a göre evlilik kurumu; “mutluluğu ve üzüntüleri ile birlikte, bireylerin büyük bir çoğunluğunun ulaşmak istediği normal bir hedeftir.” “Evlilik bireylerin karşılıklı oluşturduğu bir dayanışma, toplum tarafından onaylama ile ortaya çıkmış uzlaşma ve toplum tarafından yasaklanan cinsel gereksinimlerin karşılıklı doyuma ulaştığı bir birleşme olduğunu belirten Özügurlu (1990:64)’ya göre evlilik aynı şekilde “özel bir iletişim sistemi” dir. Evlilik, sosyal yapı içinde var olan normlara uygun bir şekilde, gelenekler ya da medeni hukuk açısından, meşru bir ilişkinin kurularak, aile kurumunun içinde bulunduğu toplum tarafından kabul görmesini sağlayan önemli bir olgu olarak kabul edilmektedir. Ayrıca evlilik çocuk sahibi olmaya izin veren bir kurumdur. Gökçe (1996:187)'ye göre evlilik kurumu; içinde yaşadıkları toplum tarafından onay görmüş kadın ve erkek arasında var olan bir ilişki türüdür. Böylece evlilik kadın ve erkek arasında yıllarca süregelen gelenek ve göreneğe göre şekillenen bir anlaşma özelliği taşımaktadır (Bener, 2011:33).

Farklı bir açıdan da evlilik, sosyo-kültürel olarak toplumlar arasında farklılıklar gösterse de genel olarak bütün toplumlarda gelenek olarak kabul edilmiş ve resmi olarak kabul edilen tek birliktelik biçimidir (Tarhan, 2006). Anlaşıldığı üzere evlilik kurumu ile ilgili ortaya atılan tanımlamalarda evliliğin resmi boyutunun olduğu, yaşanan toplum tarafından kabul gören bir birliktelik olması açısından evliliğin bu özellikleri taşıdığı, kadınla erkeğin tüm cinsel gereksinimlerini özgürce doyuma ulaştırma ortamı sunduğu, ve kişisel gelişimi arttırdığı gibi önemli noktaların üzerine durulmaktadır. Evlilik hayatı güvenlik, yiyecek sağlama ve barınma ihtiyacı konusunda eşlerin birbirine yardımcı olacakları, pozitif eş ilişkilerinin oluşturmuş olduğu tatmin, cinsel olarak olgunlaşmayı sağlayacak olması, toplumsal ve kişisel roller konusunda paylaşımlarda bulunarak sorumlulukların kabul görülmesi, kişisel girişken yaklaşım ve üretici olmayı da içine almaktadır. Bu saydığımız maddelerde birbirini tamamlayabilen çiftlerin kurmuş olduğu evlilikler,

sosyal olarak gelişmeye ve olgunlaşmaya da temel oluşturur. Bir nevi evlilik üzerine kurulan ilişki için kişisel ve toplumsal hayatı düzene oturtan ve bireyin hemen hemen her alandaki doyum hissini tamamlayan bir kavram olduğunu belirtmek doğru olacaktır. Evlilikle beraber sosyal yaşamdaki yeri değişimler yaşayan kişi, tekil varlıktan çoğul varlığa geçiş yapmış olur. Erkekle kadının birleşmesiyle başlayan evlilik yaşamı aile biriminin temelini oluşturmaktadır. Aslında evliliğin temel amacı çekirdek aileyi oluşturmak, eşlerin ve dünyaya gelen çocuklarının yasal olarak güvence altına alınmasını, var olan aşklarının toplum tarafından kabul görmesini sağlamaktır (Yılmaz, 2001:2-3). Kişi psikolojik, fizyolojik ve sosyal olarak varoluşunun ve mutluluk halinin devam etmesi için çaba harcar (Erişti, 2010:7). Bununla birlikte evlilikle hedeflenen, erkekle kadının hayatlarının tamamına ortak olabilmesine temel oluşturmaktır. Buna dayanarak, evlilik kavramı yalnızca bir erkek ve kadının bir araya gelmesiyle meydana gelen basit bir birlikte olma değildir. Tam tersine evlilik, insan yaşamının başlangıcından sonuna kadar devamlılık gösteren çok önemli anlaşmanın sonucu ortaya çıkan bir kurumdur ki bu anlaşmanın neticesinde toplumun temeli dediğimiz aile ortaya çıkmaktadır (Taşbaş, 2010:1).

Evlilik yaşamının kişisel ve toplumsal işlevlerini Özgüven (2001) aşağıdaki şekilde sıralamıştır;

- ❖ Eşlerin soylarını devam ettirmek için gerekli sorumlulukları yerine getirmeleri,
- ❖ Kişilerin içinde yaşadıkları toplumun devamlılığını için çocuk sahibi olmaları ve çocukları ortak toplumsal kuralları kazanacak şekilde yetiştirilmeleri,
- ❖ Aile üyelerinin ekonomik, sosyal, psikolojik ve fizyolojik gereksinimlerini karşılamaları,
- ❖ Sahip olunan çocukların toplumsallaşmasını sağlamaları,
- ❖ Aile üyelerine cinsiyet rollerini kazandırmaları,
- ❖ Çocuğun toplum hayatına daha kolay uyum sağlamasını kolaylaştırmaları.

Evlilik töreniyle başlayan, çocuk sahibi olmakla yani aile kurmakla devam eden bu süreci daha iyi anlamak adına evlilik kavramını ve özelliklerini detaylı açıklamak gerekmektedir.

Feldman (1989:185)'a göre evlilik başından sonuna kadar belirli bir zamanı kapsayan süreç olarak değerlendirilmelidir. Bu süreç evliliğin ilk zamanları, çocuklu aile yılları yani çocukların aile yanındaki dönemleri olarak ayrılmıştır. Evlilik sürecinin ilk zamanlarında(aşamasında) kişiler evlilikle gelen problemler ve değişen

sorumluluklarla baş başa kalırlar. Bu aşamada eşler en çok evin paylaşımından doğan sorumluluklarla ilgili sorunlar ve anlaşmazlıklar yaşarlar. Zaman ilerledikçe bir sonraki aşamada eşler dünyaya çocuk getirme konusunda bir anlaşma sağlarlar. Eğer eşler çocuk sahibi olmaya karar verirlerse çocuğun sağlıklı bir şekilde büyümesi ve yetişmesi için yeni sorumluluklar yerine getirilmeye çalışılır. Aşama olarak üçüncüde büyüyen çocuklar evden ayrılırlar ve eşler yalnız kalırlar. Üçüncü aşamada eşlerin yalnız kaldığı zamanı kapsamaktadır. Eşler bu dönemde yalnızlıkla birbirine yönelir ve birbirine çok daha fazla zaman ayırırlar. Birbirleriyle vakit geçirmek için çaba harcarlar.

Yakın ilişkileri kategori haline getirdiğimizde evliliğin de bir yakın ilişki çeşidi olduğunu görmekteyiz. Ancak evliliği diğer yakın ilişkilerden ayıran özellikler vardır. Bunlardan ilki evlilik ilişkisi zaman içerisinde olgunlaşan, kişilerin özgür iradesine bağlı olarak devam eden ve esnetilebilir olunması zorunlu olan bir ilişki türüdür. İkinci olarak evli birisi olmak eşinden farklı değerler ve dünya görüşüne sahip iki kişinin bakış açısı ve geçmişlerinin birbiriyle birleşmesini ifade eder. Üçüncü farklılık ise evlilikte “geçmiş”, “şimdi”, ve “gelecek” vardır. Evli kişiler geçmişten getirdikleri yaşam tecrübeleriyle geleceğe bağ kurarlar, şimdi dönemlerinde ise yaşadıkları ilişkilerini sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmek adına gelecek planları yaparlar. Dördüncü farklılık, evlilikte birbirine destek değil tokuşları vardır. Yani her eş kendi ihtiyacı kadar karşısındaki eşinin ihtiyacını dikkate alır, eşine destekte bulunur. Beşinci olarak, evli bireylerin özel yaşam alanları da dikkate alınmalıdır; evli bireyler şahsına ait yaşam şekline saygı duyulmasını ve destek verilmesini bekler (Erişti, 2010:9).

Yukarıda da açıklandığı üzere, toplumsal hayatın devamlılığı ve kişilerin yaşamlarını sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmesi için aile sisteminin sağlıklı bir şekilde devamlılığı çok büyük önem arz etmektedir. Bu sebeple, evlilik ile ilgili araştırmalarda en fazla üzerine durulan konulardan biri de evliliğin devamı ve evliliğin devamlılığı ile ilgili olabilecek etkenlerdir. Çocuk dünyaya getirme, evlenen eşlerin dünya görüşleri, ekonomik seviyeleri, fiziksel ve psikolojik sağlıkları, alışkanlıkları, dini inançları, eşlerin yetiştikleri kültürleri, daha önce yaptıkları evlilikleri, evliliklerin hangi şartlarda gerçekleştiği, eşlerin birbirine olan bağlanma şekilleri, evlenme yaşları, batıl inançları ve evlilikle ilgili beklentileri evliliğin devamı ile ilişkisi araştırılan değişkenlerdir. İlişki tatmini ve ilişki olarak uyumları da bu açıdan üzerine yoğunlaşılacak iki önemli değişkendir. Bu değişkenler üzerine

yapılan çalışmalar çoğunlukla ilişki tatmini ve evlilik uyumu ile evliliğin devamı arasında olumlu manada bir ilişki olduğunu belirtmektedir (Fan ve Lui, 2004:442-452; Kelly ve Conley, 1987:27-40; Milevsky,2004:115-128). Bu sonuçlar araştırmaların evlilikte tatmin ve evlilik uyumuna etki eden etmenler üzerine yoğunlaşmasına yol açmıştır.

2.4.1.Evlilikte Uyum

Jacobson ve Margolin (1979) evlilik uyumunun büyük ölçüde çiftlerin etkileşim Biçimlerine göre belirlendiğini belirtmektedirler (akt.Pasch ve Bradbury, 1998:219). Aileyle ilgili herhangi bir kavramsallaştırmada eşlerin sistemin en önemli unsuru olduğu düşünülür (Minuchin ve Fishman, 1981: 66). Evli bir çiftin davranış biçimi ailenin etkileşim içinde olan öğelerini ve seviyelerini etkilemekte ve bunlardan da etkilenmektedir. Evlilik uyumluluğu en çok aile disfonksiyonuyla ilgili unsurları ile ilgilidir (akt.Fışiloğlu ve Demir, 2000:216). Evlilik uyumu, süregelen ilişki sürecinin durumunu, sürecin yönünü kavramsallaştırır, hem bir sürekliliği hem de bu süreklilik dahilinde devam eden hareketi ifade eder. Süreç, bir çiftin, süreklilik dahilinde, ileri veya geri hareket eden olaylarını ve etkileşimleri kapsar. Dolayısıyla, çiftler arası uyum, olumlu veya olumsuz uyum şeklinde değerlendirilebilecek ve belirli bir devamlılık dahilinde aktif bir süreç olarak tanımlayabilecektir. Çiftler arası uyum aşağıdaki koşullarla belirlenebilerek tanımlanabilir:

1)Çiftler arasında sorun yaratabilecek farklılıklar

2)Çiftler arasında oluşan gerilim ve kaygı

3)Çiftler arasında doyum

4)Çiftler arasında bağlılık

5)Çift olabilme açısından önemli gördüğü konularda görüş bütünlüğü (Spanier, 1976: 22).

Dyer (1983), evlilik uyumunu, evlilik yaşantısında olumlu ilişki olumsuz ilişki gidişatıyla ilgili bir hareketlilik süreci olarak ifade eder (akt. Fışiloğlu, 1992:18). Evlilik uyumunun bir diğer tanımı da evlilikteki sevgi ve başarıyla alakalı olduğuna inanılan yapılan aktiviteler, yaşanan çatışmalar gibi unsurların toplamının bir ürünüdür. Başka bir tanımıysa problemleri çözme becerileri ya da aralarındaki uyumluk ilişkileridir (Hoult,1969: 31). Gurman'a göre (1975) evlilik uyumu, evli bir çifti geri veya ileri hareket ettiren evlilikle ilgili zorluklar, insan deneyiminin birbirini etkileyen faktörlerini yansıtıyormuş gibi anlaşılmaktadır. Evlilik uyumunun

bir tane tanımını belirtmek ve hakkında bir konsensüse varmak kolay değildir. Bu zorluk, çeşitli toplumsal, psikolojik, kişisel ve demografik faktörlerin evlilik uyumu ile alakalı olmasından kaynaklanmaktadır (Glenn,1990:821). Bu nedenler Johnson, Amoloza ve Booth'un (1992) üstünde durdukları gibi evliliğin kalitesi bireylerin bir evlilikten diğerine taşıdıkları ikili özelliktir. Evlilik kalitesi hakkındaki çalışmalar evlilik uyumu, tatmini, mutluluğu ve istikrarı kavramları arasında ayırım oluşturmada da son çalışmalar (La Scala,1987) bunu yapmış ve bu kavramlar üzerinde birbirinden ayrı bir şekilde çalışmaya girişilmiştir (akt.Fışılıoğlu ve Demir, 2000:217).

Evlilik uyumu, evlilik doyumu, mutluluğu, evlilik bütünlüğü kavramları evlilik ilişkisinin kalitesini ifade etmek için kullanılan kavramlardır. Evlilik kalitesi kavramı evlilik doyumu, evlilik uyumu ve evlilik bütünlüğünü de içine alan genel bir kavramdır (Spainer,1979:3). Evlilik kalitesi, evli çiftlerin ilişkilerinin kendilerine göre değerlendirilmesi olarak tanımlanır. Yüksek evlilik kalitesinin, iyi uyum, yeterli iletişim, evlilik ilişkisinde yüksek doyum ve mutluluk derecesi ile ilişki içinde olduğu düşünülmektedir (Spainer,1979:5). Evliliğin niteliğini tahmin etmede uyumun daha önemli olduğu düşünülmektedir. Kimi araştırmacılar bu kavramların içeriklerinin aynı olduğunu ve her birinin etkileşimi ve tutumları betimlediğini belirtmektedir. Özellikle evlilik uyumu ve evlilik doyumu kavramları, aralarında yüksek bir ilişki olması nedeniyle çok sık birbirine karıştırılmakta ve eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Doyumlu çiftlerin aynı zamanda uyumlu çiftler olduğu ortaya koyarak bu iki kavramın birbiriyle aynı kavramlar olduğu belirtilmektedir. Bununla birlikte bazı araştırmacılar ise bu korelasyon katsayısının böyle yorumlanmasının doğru olmadığını ileri sürerek doyum ve uyumun farklı kavramları belirttiğine değinmektedirler. Eşler uyumunda, evlilik doyumunda olduğu gibi bireylerin öznel görüşü değil, aralarındaki ilişkinin niteliği değerlendirilmektedir. Bu nedenle evlilik uyumunda karı kocadan her birinin iyi bir ilişki devam ettirebilme kapasiteleri de önemlidir (Kışlak-Tutarel ve Çabukça,2002:6). Evlilik doyumu ise bireylerin ilişkilerinin tüm yönlerinde hissettikleri öznel mutluluk ve hoşnutluk duyguları olarak ifade edilmektedir (Binici-Azizoğlu ve Hovardaoğlu 2000:68). Çift uyumunun başlıca belirleyicileri içerisinde, davranışsal birbirine bağlı olma, gereksinimlerin karşılanması, duygusal düşkünlük gelmektedir (akt.Yılmaz, 2001:3; akt.Erbek, Beştepe, Akar ve ark.,2005:42).

Johnson, Amazola ve Booth (1992:582-594) çiftin her ikisi arasındaki uyumun yapısını ve eşler arasındaki uyumun durağanlığını anlamak için evli çiftlerle

8 yıllık süre zarfında üç kez görüşme yapmışlardır. Yaptıkları çıkarımlar sonucunda, eşler arasındaki uyumun nasıl ölçülürse ölçülsün kişilik özellikleri kadar stabil olduğunu belirtmişlerdir. Erel ve Burman (1995:119) ise yaptıkları meta-analiz çalışmasında eşler arasındaki uyum ile alakalı olan 68 araştırmayı incelemişler ve bu çalışmaları 3 boyuttan birine yerleştirmişlerdir.

Bu boyutlar;

1)Eşler arasındaki doyum. (eşler arasındaki uyumu ahenk, doyum, gerilim çerçevesinde pozitif ya da negatif olarak değerlendiren çalışmalar)

2)Eşler arasındaki çatışma. (eşler arasındaki fiziksel ve sözel saldırganlığın sıklığı ve yoğunluğunu ölçmeye çalışan araştırmalar)

3)Evlilik koalisyonudur. (evlilik ilişkisini ebeveyn-çocuk ilişkisine göre değerlendiren çalışmalar)

Johnson ve arkadaşlarının (1986:31-49) faktör analizi sonuçları, eşler arasındaki uyumun beş ayrı kısımdan oluştuğunu (eşler arasındaki mutluluk, etkileşim, anlaşmazlıklar, problemler ve boşanma eğilimi) ve bunların iki başlık altında toplandığını belirtmişlerdir. Mutluluk ve etkileşim birinci boyutunu, diğerleri de ikinci boyutunu oluşturmaktadır. Eşler arasındaki mutluluk, bireyin evliliği ile ilgili doyum seviyesidir. Kişinin hem evlilik hakkındaki genel duygularını (genel olarak mutlu olma, evliliğini 3 yıl öncesiyle karşılaştırma ve aşkın gücü gibi) hem de ilişkisinin belirli yönleri hakkındaki duygularını (anlaşma, aşk ve sevgi miktarı, eşyle aynı fikirde oldukları şeylerin miktarı ve cinsel ilişkileri gibi) kapsar. Eşler arasındaki etkileşim yemek saatleri, alışveriş, arkadaşları ziyaret ve eğlence yerlerine gitme gibi karı kocanın günlük faaliyetlerde ne kadar beraber vakit geçirdiklerini içerir. Eşler arasındaki anlaşmazlık ise ilişkideki sözel ve fiziksel çatışmanın yoğunluğu ve miktarı olarak ortaya konulmaktadır. Eşler arasındaki problemler çabuk sinirlenme, kolayca incinme hissi, kıskançlık, kimseyle konuşmama, evde çok bulunmama, savurganlık, içki ya da psiko-aktif ilaç kullanma gibi eşlerin kişisel özellikleri ya da davranışlarının evlilikte problem doğurup doğurmadığıyla ilgilidir. Boşanma eğilimi ise evliliğin problemlili olduğunu ve boşanma olasılığını düşünme gibi evlilik ilişkisinin bilişsel yönünü ve arkadaşlarıyla ya da eşyle boşanma olasılığı hakkında konuşma ve eşten ayrılma gibi davranışları bir arada bulundurmaktadır (Yılmaz, 2001:2). Evlilik süresi ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi çalışan

Anderson, Russel ve Schumm (1983:128) ve Hicks ve Platt (1970:553), evliliğin ilk zamanlarının, özellikle çocuğun ailede olduğu dönemlerde evlilik

uyumunun az olduğu, çocukların evden ayrılmalarından sonra fazlaştığını, ilerleyen zamanlarda ise tekrar azaldığını keşfetmişlerdir. Spanier, Lewis ve Cole’da (1975:264), evlilik süresi ve evlilik uyumu arasında buna benzer, gittikçe artan ve daha sonra azalan bir ilişki betimlemiştir. Aynı konuda Wilcoxon ve Hovestadt (1985:168), ilk yıllarda, özellikle eşlerin yetiştikleri aile ortamlarının farklılıklarının, evlilik uyumunu olumsuz olarak etkileyen en önemli etken olduğunu bulmuşlardır. Houseknecht ve Macke (1981:652) ve Filsinger ve Wilson’un (1984:148) kadınlar üzerine olan sonuçları da, evlilik süresi uzadıkça, kadınların evliliklerinden daha az memnun olduklarını göstermiştir. Gaesser ve Whitbourne’nin (1985:752) erkeklerle yaptıkları araştırmada ise, erkeklerin evlilik süresi uzadıkça evlilik uyumlarının yükseldiği bulunmuştur. Evlilik süresi, 2 ile 4 yıllık evliliklerde boşanma sıklığının ve yine sürüşmelerin daha fazla seviyelerde olduğu ileri sürülmektedir. Devlet İstatistik Enstitüsü verilerine göre, ülkemizdeki boşanmaların %47.3’ü evliliğin ilk beş yılında ortaya çıkmaktadır. Bu konuyla alakalı çalışmalarda mutluluğunun 20-25 yıllık süre içerisinde giderek azaldığı da belirtilmektedir (akt.Şendil, Kızıldağ, 2003:64). Creamer ve Campbell (1988:263), evlilik uyumu yüksek çiftlerin evlilik uyumu düşük olan çiftlere oranla kendilerini tanımlamalarının benzer olduğunu saptamıştır. Aynı çalışmada benzerlik ile çift uyumu arasında olumlu ilişki bulunduğu saptanmıştır. White ve Hatcher (1984: 15-25), eşlerin hissettikleri gereksinimlerin benzerliği ile uyumları arasında pozitif bir ilişki olduğuna dair bulgular bulmuştur. Bazı araştırmacılar (Meyer ve Pepper, 1977:331-342), ihtiyaçların benzerliğinin genel ölçümü ve evlilik uyumu arasında pozitif bir ilişki olduğunu ileri sürmüştür (Erbek, Beştepe,Akar ve ark.,2005:46) .

Evlilikte, eşlerin her ikisi için de geçerli olan ana kural “vermek”tir. Kişiler evlendikten sonra, eşini kendisinden daha fazla önemsemekte, eşini “empatik bir yaklaşım” dahilinde anlamaya çalışarak, paylaşımlarını yaşamaktadırlar. beraberlikteki gereksinimler bireyden bireye göre farklı önem sırasıyla devreye girmektedir ve kişisel bir özellik taşımaktadırlar. Kadın ve erkek karşılıklı olarak birbirlerinin bütün ihtiyaçlarını giderilmesi ve paylaşma isteği içine girerlerse evlilik uyumlarının daha dengeli hal alma ihtimali artmaktadır (Özgüven, 2000).

İki farklı kişiliğin birbiri ile bütünleşmesi ileri anlamda kaliteli ve uyumlu bir evliliğin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Bu duruma çiftlerin “bütüncül uyumu” kavramı verilmekte ve bütüncül uyum, eşlerin farklı evrelerde birbirleriyle olan

iletişim ve etkileşimde uyum sağlayabilmeleriyle açıklanmaktadır. Bu uyum boyutları özetle aşağıdaki gibidir:

- ❖ Kişiler arası ilişki kurmada uyum
- ❖ Ruhsal yaşantıda uyum,
- ❖ Sosyal yaşantıda uyum,
- ❖ Eşlerin karşılıklı tutum ve davranışlarında uyum,
- ❖ Birbirlerini tamamlamada ve bütünleşmede uyum,
- ❖ Cinsel yaşamda uyum.

Eşler günlük hayatlarında yukarıda belirtilen boyutlarda uyumlu olmakla beraber, boyutların bazılarında “biz benliği” , “ben” , “sen” yerine geçebiliyor ise eşlerin evliliklerinde “bütüncül uyumu” gerçekleştirdiklerinden bahsedilebilir (Özuğurlu, 1985). Sabatelli (1988:217-222) ise uyumlu evliliği, çiftlerin iletişim yöntemlerini kullanabildiği, evlilik için önemli olduğu düşünülen konularda fazla çatışma yaşamadığı, yaşandığı durumlarda da bu çatışmaları karı ve kocanın her ikisinin de hoşnut olacağı şekilde çözümlendiği evlilik şekli olarak belirtmektedir. Evlilik uyumu, evlilik doyumu, evlilikte mutluluk bir dönem literatürde birbirini tamamlayan kavramlar olarak yer almış, birbirlerinin yerine kullanılmışlardır ancak daha sonra aralarındaki farklar belirginleştirilerek bu kavramlar birbirlerinden ayrı anlamlarda kullanılmaya başlanmıştır. Evlilik ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalarda, Heyman, Sayers & Hellack, (1994) evlilik uyumu, evlilikte mutluluk, evlilik doyumu, evlilik memnuniyeti ve evlilik kalitesi en fazla kullanılan kavramlardır (Akt. Ersanlı & Kalkan, 2008)

Yukarıda belirtilen değişkenlerden evlilik doyumu; eşlerin, evlilik olgusu içindeki ihtiyaçlarının karşılanıp karşılanmadığı ile ilgili algılarıdır (Tezer, 1996). Bununla birlikte evlilik doyumu, ilişkilerdeki bütün durumların incelenmesi neticesinde bireylerin duydukları mutluluk ve hoşnutluk durumu olarak da kabul edilebilmektedir (Akt. Ersanlı & Kalkan, 2008). Spanier (1979: 10) çalışmalarında, çiftlerin evlilik doyumlarını etkileyen değişkenler tanımlamışlar ve bununla alakalı üç ayrı etkenden bahsetmişlerdir. bu etkiler; evlilik öncesi etkiler, sosyal ve ekonomik etkiler, kişiler arası ilişki etkilerdir.

Güngör’ün (2007:8) evlilik doyumunu anlatmak için bir model geliştirmek üzerinde durduğu araştırmalar sonucunda, evlilik doyumunun bir bütün biçiminde açıklandığı ortaya konulmuştur. Kişinin kendi kendini denetlemesi evlilik doyumunu direk etkilediği ancak duygusal tutarsızlık ve uysal özelliklerinin evlilik doyumunun

üzerinde dolaylı etkilerin olduğu tespit edilmiştir. Bunların durumların dışında stresle başa çıkma yöntemlerinden biri olan aktif planlamanın, psikolojik belirtilerin, evliliğe hazır olma durumunun ve evlilikteki öz yetkinliğin evlilik doyumu üzerinde direk etkisi olduğu çalışmalar sonucunda ortaya çıkan sonuçlardandır. Bu çalışmaların diğer sonuçları arasında da, kişilerin geç evlenmesinin, evlilikten sağlanan doyum üzerinde etki göstermediği, fakat “eş benzerliği”nin ve “kök aile ile ilişkiler”in evlilik doyumu üzerinde anlamlı oranda yordayıcı bir değişken olduğu belirtilmiştir. Yapılan çeşitli çalışmalar sonucunda, erkeklerin evlilik doyumlarının kadınların evlilik doyumlarından daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Evlilik doyumu kavramı çok fazla biçimlerde tanımlanmış, ölçülmüş ve bu farklılıklar çeşitli araştırmacılar tarafından eleştirilmiştir (Sabatelli, 1984:221). Örneğin Spanier ve Cole (1976: 15-28), bu konuda yaptıkları araştırmalarda, evlilik doyumu kavramı ile ilgili on iki farklı tanım olduğunu belirtmişlerdir. Aynı kavram olmamalarına rağmen, evlilik doyumu, evlilik istikrarı, evlilik kalitesi, evlilik uyumu kavramlarının eş anlamlı şekilde kullanılması da bu eleştirilerden biridir (Sabatelli, 1984:223).

Evlilik uyumu ile evlilik doyumu kavramları arasında yüksek korelasyon bulunmaktadır, bu iki kavram çoğu zaman birbirinin yerine kullanılabilir. Evlilik uyumu ve evlilik doyumunun değişik kavramlar olduğunu ileri süren araştırmacıların yanı sıra yüksek doyuma sahip çiftlerin aynı zamanda uyum düzeylerinin de yüksek olduğunu ifade eden araştırmacılar bu iki kavramın farklı kavramlar olmadığını ileri sürmektedir. Evlilikte mutluluk ise bireyin evlilik süreci dahilinde evliliğindeki karşılıklı doyum hissidir (Yılmaz, 2001:8). Evlilik uyumu değişik bir tanımlamada, çiftlerin uyumlu birlikteliklerinin sonucu olarak evlilik hayatlarında yaşadıkları memnuniyet ve mutluluk olarak ortaya konulmuştur. Bu kavramın, evlilik doyumu ile karıştırıldığı kısım da budur. Fakat evlilik uyumu, daha kapsamlı olup evliliğin niteliğinin de bir koşul olarak belirlenmiş olması ile evlilik doyumu kavramından ayrılmaktadır. Bu bağlamda, çiftlerden her ikisinin de ilişki sürdürebilme kapasiteleri ve evlilik hayatlarında yaşadıkları olayları ele alış biçimleri, evlilik uyumu için büyük önem taşımaktadır (Akar, 2005: 36).

Evli çiftlerin, evlilik süreçlerinde hissettikleri doyum, karşılıklı pozitif etkileşim ve evlilik başarısı olarak tanımlanmıştır. Evlilik yapılan sözleşme dahilinde zorunlu bir durum olmakla birlikte, çiftelerin bu kurumu uyum içinde yürütebilmeleri gönüllü bir çaba gerektirmektedir. Bunların yanında evlilik sürecinde, birlikteliği

dengede tutmak ve evliliğin gerekliliklerini yerine getirmek de çiftler için oldukça zorlayıcı olabilmektedir (Ersanlı & Kalkan, 2008:221). Evlilik uyumunun tanımı ve kapsamı üzerine tartışmaların varlığı ve bu tartışmalar doğrultusunda yapılan çalışmalara rağmen, birbiri ile etkileşim halinde olan, evlilik ve aileyi ilgilendiren konularda fikir alışverişi yaparak ortak kararlara varabilen ve karşılaşılan sorunları doğru yollarla çözebilen çiftlerin evliliği, uyumlu bir evlilik olarak kabul edilmektedir. Diğer bir taraftan; Spanier ve Cole (1976:21) çiftler arasında problemlere sebep olan farklılıkların, bireyler arası gerginlik ve kişisel kaygının, eşler arası tatmin, eşler arası bağlılık, ev işlerinin önemi konusunda eşler arasındaki fikir birliğinin seviyeleri, çiftler arası uyumun belirlenmesi sürecinde önemli olduğunu ortaya koymuştur. Evlilik uyumu ile ilgili araştırmalarda genellikle öne çıkan konular eşlerin düşünme tarzları, cinsel doyumları, bireysel özellikleri, bağlanma çeşitleri vb.dir (Ulu, 2008:4-15).

Evlilik uyumu farklı iki bağlamda ele alınacak olursa, bunlardan ilki evlilikteki mutluluk ve başarıyla bağlantılı olarak paylaşılan aktiviteler, çatışmalar gibi faktörlerin bir bütünü, ikincisi ise, birliktelik boyunca yaşanan sorunları çözme kapasitesi ya da uyumluluk kapasitesi şeklindedir (Fışiloğlu ve Demir, 2000: 215). Spanier ve Cole (1976:22) evlilikte uyumu, eşlerin günlük yaşantıya ve yaşantı içinde değişen koşullara uyum sağlamaları ve belirli bir süre içinde birbirlerine uygun olarak değişmeleri olarak tanımlamıştır. Sabatelli (1988:222) ise uyumlu evliliği, eşlerin birbirleri ile iletişim kurabildiği, evliliğin önemli alanlarında fazla anlaşmazlık yaşamadıkları, anlaşmazlıkları her iki tarafın da memnun olacağı şekilde çözümledikleri evlilik şeklinde ileri sürmektedir. Nelson-Jones (1986:75), insan ilişkilerinin başlama, geliştirme, sürdürme ve sonlandırma olarak dört aşamada gerçekleştiğini; uyumlu evlilik ilişkilerinde sonlandırma aşamasının sadece eşlerden birinin ölümüyle mümkün olabileceğini belirtmiştir. Fışiloğlu (1992:17) evlilik uyumunu, bireylerin evlilik yaşantılarında iyi veya kötü ilişki boyutundaki hareketlilik süreci şeklinde tanımlamıştır.

Reuben Hill'in (1966) evlilik uyumu ile alakalı olarak saptadığı faktörler aşağıda sıralanmıştır.

- ❖ Kocanın anne-baba evliliğinin mutluluğu
- ❖ Kocanın babası ile yakınlığı
- ❖ Kocanın çocukluğunun geçtiği yer
- ❖ Kocanın evlenme yaşı

❖ Kocanın eğitim seviyesi (Akt. Akar, 2005:27).

Şüphesiz ki evliliği birden fazla faktör şekillendirmektedir. Gelenek ve yasalar bunların en önde gelenlerdendir. Evlilik ilişkilerinin niteliğini konu edinen, evlilik uyumunu inceleyen birçok araştırmada, evlilik uyumu kapsamında en fazla çiftlerin deneyimleri ve çatışmaları göz önünde bulundurulmuştur. Evlilik sırasında çiftlerin çatışma yaşayıp yaşamadıkları çoğu zaman bir kriter olarak kendini göstermiştir. Eşlerin birbirlerinden beklentileri, bu beklentilerin karşılanıp karşılanmaması, evlilik öncesi umut edilenler ve evlilik sırasında elde edilenler, aynı zamanda evlilik süresi boyunca değişen tutum ve davranışlar ve bunların aynı yönde hareket etmesi de evlilik uyumu şeklinde tanımlanmaktadır (Akt. Akbaş, 2008:34). Evlilik uyumu üzerinde etkili olan faktörler ve evlilik uyumunu artıran-azaltan unsurlar çoğunlukla araştırmalara konu olmaktadır. İnsanların büyük bir kısmı yaşamlarında evliliği tecrübe etmekte ve bu şekilde kendilerini yeni bir durum içinde bulabilmektedirler. Dolayısıyla bu tür araştırmalar çok önem taşımaktadır (Karney & Bradbury, 1994:413-424). Çiftlerin evlilik öncesi içinde buldukları aile yapısı evlilik ilişkisinin şekillenmesinde büyük bir etkidir. Çünkü bireyler, ilk ailelerindeki ilişki biçimlerini ve geleneklerini kendi kurdukları ailedeki ilişkilerinde de devam ettirmekte ve eşlerinin de buna göre davranmalarını beklemektedirler (Velidedeoglu, 2006). Evlilik uyumunu etkileyen farklı bir faktör de kişilerin kendilerini dışa vurma seviyeleridir. Kendilerini dışa vurma seviyeleri eşit olan çiftlerin evlilik doyumları da fazladır (Polat, 2006:13). Bazıları somut olarak evli çiftlerin karşılıklarına çıkan, bazıları ise soyut kavramlar olarak evli çiftlerin bilişlerinde anlamlandırdıkları evlilik uyumunda etkili olan birçok değişken vardır. Bu değişkenler; ailenin evliliği onaylaması, etnik ve dini geçmiş ortaklığı, cinsiyete göre ailenin kişiye öğrettiği ve gösterdiği tutum, eğitim düzeyi, evlenme yaşı, sosyo-ekonomik statü, gelir ve toplumsal statü olarak sayılabilir (Özgüven, 2001). Bireyin doğru insan ile evlenmesi kadar çiftlerin evliliğe nasıl bir anlam yükledikleri, evlilikten beklentileri ve bunların ne kadarının karşılandığı da fazlasıyla önemlidir. Beklentilerin realiteye uygunluğu, “kadın” ve “erkek” kimliğinin altında, çiftlerin birbirlerini nasıl tanımladıkları ve bir birey olarak birbirlerini nasıl anlamlandırdıkları da evliliğin kalitesinin ve uyumunun derecesini belirlemektedir (Tarhan, 2006).

Evlilik, bireyin diğerine yüksek seviyede bağlandığı, iki kişi arasındaki evrensel bir olaydır. Evlilik sosyal çoğalmayı düzenleyen işleviyle toplumun temelini ortaya koyan, oldukça önem verilen bir yapıdır. Bu yapının devam ettirilmesi evlilik

ilişkisi içerisinde bulunan kişilerin karşılıklı olarak psikolojik ve biyolojik ihtiyaçlarının karşılanmasına bağlıdır. İhtiyaçların karşılanması evlilik uyumunu büyük ölçüde etkilemektedir (Gökmen, 2001). Bunun yanında Franzoi ve arkadaşları (1985:1584-1594) yaptıkları araştırmada evli çiftlerle çalışmış ve bu araştırma sonucunda, eşlerin birbirlerinin bakış açılarıyla olaylara yaklaşımlarının evlilikte çatışmayı ve gerilimi azalttığını gözlemlediklerini belirtmişlerdir.

Evlilik uyumunu etkileyen diğer bir etken de eşlerin birbirlerinden beklentilerinin çok fazla olması ve eşlerden birinin ya da her ikisinin mükemmeliyetçi yapıda olması durumudur. Yapılan araştırmalara göre, eşlerin mükemmeliyetçilik anlayışı evlilik uyumunu olumsuz olarak etkilemektedir. Türkiye de evlilik uyumuyla ilgili birçok araştırma yapılmıştır (Hatipoğlu, 1993:52), fakat eşlerin mükemmeliyetçilik anlayışıyla alakalı araştırmalar sınırlı sayıdadır (Tuncay, 2006:48). Evlilikte çiftin birbirlerine yönelik atıflarını konu edinen araştırmalar iki varsayıma dayanmaktadır. Bunlardan ilki, eşlerin partnerlerinin davranışı hakkındaki atıflarını, algılayan kişinin süregelen yapısal niteliklerinin yansıması olarak ele almaktadır. İkincisi ise; atıfların, evliliğin zamanla değişiminde nedensel etmen olarak tanımlanmasıdır. Eşlerin atıfları değişmeyen yapısal eğilimlerinin yansıması değil, ilişkide yaşamakta oldukları tecrübelerinden öğrendiklerine tepki olarak ortaya çıkabilmektedir. Buradan hareketle eşlerin partnerlerinin davranışları hakkındaki atıfları, ilişkideki öznel deneyimlerine reaksiyonlardır ve bu reaksiyonların niteliği, gelecekte evlilik doyumunun gelişiminde nedensel bir etki göstermektedir (Karney & Bradbury, 1997:1075-1092). Evlilik ortak bir proje olarak ele alındığında amaçlar ortak olmalı, eşler uyumu yakalamak adına ortak kararlar alabilmeli, uygulayabilmeli ve yaşanan problemleri çözüme ulaştırmak noktasında ortak bir bakış geliştirilebilmelidir (Tarhan, 2006). Kreitman ve arkadaşları araştırmalarında eşin davranışlarının doğru algılanışının evlilik uyumunun önemli bir belirleyicisi olduğuna işaret etmiştir. Bununla birlikte, ego kimliği, bağımsızlık ve eşin doğru algılanmasının, evlilik ilişkilerinin genel boyutlarının göstergesi olmaları olasılığı teorik olarak mümkündür. Yapılan araştırmalarda çiftlerin kişilik özelliklerinin de evlilik uyumunu etkilediği ortaya konmuştur. Kadının ve erkeğin duygusal olgunluk seviyesi, Cole, Cole ve Dean (1980) tarafından evlilik uyumunu etkileyen faktörlerden biri olarak öne sürülmüştür. Çiftlerin duygusal olgunluk seviyelerinin karşılıklı olarak birbirlerinin evlilik doyumunu olumlu yönde etkilediğini saptamışlardır (Akt. Polat, 2006:13). Evlilik uyumuyla ilgili bir diğer tartışma

konusu da, evlilikte uyumlu olması gerekenin eşler mi, yoksa evlilikten beklentiler mi olduğudur. Bu konuda yapılan araştırmalar göstermiştir ki, çiftlerin kişilik özelliklerindeki uyumdan ziyade ortak bir payda da buluşmaları, ortak kararlar alabilmeleri ve bu kararları hayata geçirebilmeleri evlilik uyumu üzerinde daha fazla etkilidir (Tarhan, 2006). Bunu yanı sıra soyut olarak; olaylara pozitif yaklaşmak, çatışma yerine uzlaşmacı bir tutum takınmak, karşısındaki ile empati kurmak ve karşısındaki hakkında bir fikir elde etmek de evlilik uyumunu etkileyen faktörler içerisindedir (Ersanlı & Kalkan, 2008:221). Uyumlu bir evliliğin ön koşullarından biri de, anlamlı ve sağlıklı bir iletişimidir. Eşlerinin duygularını birbirlerine anlatmaları, kendilerini ifade etmeleri, bir konu hakkında fikir alışverişinde bulunmaları da eşlerin uyumunu azami ölçüde etkileyen bir olgudur. Bunun yanı sıra, evlilik süresince eşlerin rollerinde değişimler olmakta ve bu değişiklikler evlilik uyumunu pozitif ya da negatif yönde etkileyebilmektedir. Bekâr hayatından evli bir yaşama geçme, hayatın farklı alanlarında farklı sorumluluklar alma ve çiftlerin bu sorumlulukları taşıyabilme yetileri de evlilik uyumunu etkilemektedir. Ek olarak çiftlerin evliliklerinin ilk yıllarında gerçekçi olmayan beklentiler içinde olmaları ve bu beklentilerin karşılanmaması da evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilemektedir (Ersanlı & Kalkan, 2008:222). Evlilikte kuralları saptayanın kim olacağı, hangi kuralların devreye sokulacağı, eşlerin birbirlerini tanımlayış şekilleri ve bu tanımlar doğrultusunda hareket etmeleri, hangi alanın kim tarafından kontrol edileceği ve eşler arası sorumlulukların paylaşılması kişiler arası uyum üzerinde etkilidir. Aynı zamanda bu tip konular çatışma unsuru olarak ta belirtilmektedir (Ateş, vd., 2004).

“Aile ve evlilik ilişkilerinin niteliği ile ilgili yapılan ilk çalışmalar (Lively, 1969), evlilikteki mutluluk, tatmin veya doyum ve evliliğin başarısı kavramlarını evlilikte uyum kavramı ile birlikte kullanmışlardır. Başlangıçta, bunların aynı olgudan bahsettiğini öne sürmüşler, ancak daha sonra, aralarındaki farkları netleştirerek, ayrı değişkenler olarak ele almışlardır” (Akt. Akbaş, 2008:34). Evlilik uyumunun önemi, aile içinde ve dışındaki ilişkilerin belirleyicisi olmasıdır (Fışiloğlu, 1992:17). Yapılan çalışmalarda evlilikte yaşanan sıkıntı veya mutsuzluğun, çiftler ve çocuklar üzerinde negatif bir etki yarattığı görülmektedir (Tutarel Kışlak, 1997:2). Evlilik uyumu konusunda üzerinde durulan diğer bir alan ise, duyguların ifadesidir. Birçok araştırmacının, (Gottman ve Krokof 1989:48; Stafford ve Canary, 1991:231; Gottman, Coan, Carrere ve Swanson, 1998:11) eşlerin olumsuz duygusal ifadeleri kullanma sıklığının ilişkilere zarar verdiği görüşünde birleştiği görülmektedir

(Gottman ve ark., 1998:13). Snyder, Mangrum ve Weis (1993) öyle ki, olumsuz duygusal ifadelerin terapi sonuçlarını da olumsuz yönde etkiledikleri bildirilmiştir (Flora ve Segrin, 2000) (Akt. Akbaş, 2008:43). Burgess ve Wallin (t.y) yaptıkları çalışmada, evlilik uyumu ve kişilik değişkenleri arasındaki ilişkiyi ele alan erken araştırmaların bulgularını özetlemişlerdir. Mutlu evli çift, duygusal olarak değişmeyen, diğerlerini gözetten, hürmet eden, cana yakın, kendine güvenen ve duygusal olarak bağlı biçiminde karakterize edilmiştir. Mutsuz evli çiftin ise tam tersi karakteristikler gösterdikleri vurgulanmıştır. Mutlu ve mutsuz evli çiftlerin kişilik özelliklerinin kıyaslandığı çalışmalarda, çiftlerin nörotik özellikleri ile bireysel ve evlilik mutsuzluğu arasında ilişki saptandığı görülmektedir. Evliliklerin birçoğunda zorluklar ve olumsuzluklar ortaya çıkabilmektedir. Bunların birçoğu dışarıdan birinin yardımı ile çözülebilmekte, çiftleri olumsuz etkileyen ve evlilik uyumlarını aksatacak nedenler bulunarak uzlaşma yoluna gidilmektedir. Richter, rol kuramında bireylerin kendi kaygılarını ve süreç içinde yaşadıkları problemleri karşı tarafa yansıttıkları ve kendilerini bu şekilde savunduklarını ileri sürmektedir (Bloeth, 2008:306-307).

Fincham (1987) çalışmasında, doyuma ulaşmamış eşlerin, partnerlerin negatif davranışlarına daha meyilli olduklarını gözlemlemiştir (Akt. Acitelli, Douvan ve Veroff, 1993:5-19). Sonuç olarak ortada negatif bir tutum ve memnuniyetsizlik varsa, bu evlilik uyumunu da olumsuz yönde etkileyecek ve çiftlerin birbirlerini algılayış biçimlerini de negatif bir boyuta taşıyacaktır. Bununla beraber Fincham ve Beach (2010:636) , talep-geri çekme durumlarının, sözü edilen şekilde cinsiyet farklılıklarının ortaya konması dışında; partnerin diğer partnerin istediği değişikliğe göre değişen geri çekilmelerinin de olabileceğini açıklamıştır. Örneğin bir erkek değişikliği isterken, kadın geri çekilendir. Dahası çatışma durumları görece biçimde zamana bağlı olarak sabit gözükmektedir (Günay, 2007:18).

Sosyal bilimciler tarafından evliliğin nasıl iyi bir şekilde işlev göreceği ile ilgili birçok terim kullanılmıştır. Genel olarak evliliğin iptali, boşanma, ayrılık, terk etme gibi konuları içeren evlilik sürekliliği kavramı, bir diğeri ise evliliğin devam ettiği ilişkilerde evlilik kalitesi kavramıdır. Evlilik uyumu, evlilik doyumu ve mutluluğu, evlilik bütünlüğü kavramları evlilik ilişkisinin kalitesini tanımlamak için kullanılan kavramlardır. Evlilik kalitesi kavramı diğerlerini de kapsayan genel bir kavramdır (Spainer, 1979:1-20).

Literatürde evlilik uyumunun ölçülmesi ile ilgili görüş ayrılıkları ve farklı görüşler bulunmaktadır. Bazı araştırmacılar evlilikte uyumu ölçmek amacıyla eşlerin evlilikleri hakkındaki hissettikleri ile ilgilenmişler ve eşler arasındaki uyumun belirleyicileri olarak evlilik doyumunu ya da mutluluğuna ilişkin bizzat kendilerinden aldıkları bilgileri kullanmışlardır (Locke ve Wallece,1959:630-659). Bazı araştırmacılar eşler arasındaki uyumu, eşlerin ayrı ayrı duyguları olarak değil, eşler arasındaki ilişkinin bir özelliği olarak değerlendirmişler ve araştırmalarda eşler arasındaki uyumu ölçerken iletişim ve çatışma gibi ilişkinin kapsadığı özellikleri kullanmışlardır (Spainer, 1979:1-20).

Spainer'ın hem bireysel değerlendirmeleri hem de ilişkiyi ifade eden maddeleri bir araya getiren çok boyutlu Çiftler Uyum Ölçeği, 1970li yılların sonlarına doğru esler arasındaki uyumun ölçülmesinde çok yaygın olarak kullanılmıştır. Fincham ve Bradbury (1987:569) ise hem evliliğin bireysel anlamda genel olarak değerlendirilmesini, hem de iletişim ve çatışma gibi değişkenlerin aynı ölçekte kullanılmasını eleştirmişlerdir. Johnson ve ark.(1986:31-49) ise doğrulayıcı faktör analizi sonucu eşler arası uyumun beş faktörden oluştuğunu (eşler arası mutluluk, etkileşim, anlaşmazlıklar, problemler ve boşanma eğilimi) ve bunların iki temel boyut altında toplandığını ileri sürmüşlerdir. Mutluluk ve etkileşim birinci boyutu, diğer üçü de ikinci boyutu oluşturmaktadır. Eşler arasındaki mutluluk, bireyin evliliği hakkındaki doyum hissidir. Kişinin hem evlilik hakkındaki genel duygularını (genel olarak mutlu olma, evliliğini 3 yıl öncesiyle karşılaştırma ve aşkın gücü gibi) hem de ilişkisinin belirli yönleri hakkındaki duygularını (anlaşma, aşk ve sevgi miktarı, esiyle aynı fikirde oldukları şeylerin miktarı ve cinsel ilişkileri gibi) içerir. Eşler arasındaki etkileşim yemek saatleri, alışveriş, arkadaşları ziyaret ve eğlence yerlerine gitme gibi, karı kocanın günlük faaliyetlerde ne kadar birlikte vakit geçirdiklerini içerir. Eşler arasındaki anlaşmazlık ise ilişkideki sözel ve fiziksel çatışmanın yoğunluğu ve miktarı olarak tanımlanmaktadır. Eşler arasındaki problemler çabuk sinirlenme, kolayca incinme hissi, kıskançlık, kimseyle konuşmama, evde çok bulunmama, savurganlık, içki ya da psikoaktif ilaç kullanma gibi eşlerin kişisel özellikleri ya da davranışlarının evlilikte problem yaratıp yaratmadığıyla ilgilidir. Boşanma eğilimi ise evliliğin problemlili olduğunu ve boşanma olasılığını düşünme gibi evlilik ilişkisinin bilişsel yönünü ve arkadaşlarıyla ya da eşiyle boşanma olasılığı hakkında konuşma ve eşinden ayrılma gibi davranışları içermektedir.

Eşler arasındaki uyumun ölçülmesinde bireylerin duygularını dikkate alan ilk yaklaşım açısından, Johnson ve arkadaşları (1986:31-49) tarafından öne sürülen iki boyutun bir boyut altında birleştirilmesinin pek uygun olmadığı belirtilmiştir. Bu bakış açısına göre, sadece eşler arasındaki mutluluk eşler arasındaki uyumun bir yönüdür ve diğer dördü eşler arasındaki mutluluğu etkileyebilir ya da bundan etkilenebilir. Eşler arasındaki mutluluğun düşük olması, eşler arasında boşanma eğilimine yol açabilir (Glenn,1990:821).

Grych ve Fincham (1990:269), eşler arasındaki doyum ile eşler arasındaki çatışma kavramlarının birbirine zıt kavramlar olarak görülmesine karşın, mutsuz evliliklerin daima çatışma ile tanımlanmayacağını ve çoğu evlilikte doyumlu olan çiftin çatışma içinde olabileceğini belirtmiştir. Ayrıca eşler arasındaki çatışma örneğin; ebeveyn çocuk ilişkisi gibi çocuğun uyumunu etkileyen diğer etkenlerle de ilişkilidir.

Literatürde eşler arasındaki uyumun nasıl tanımlanması, hangi boyutların olması ve bir ölçek altında toplanıp toplanamayacağı ile ilgili fikir ayrılıkları 1990'lı yılların sonuna kadar sürdüğü ve hala bu tartışmaların devam ettiği görülmektedir. Bu sebeple evlilik ilişkisinin incelenmesi sırasında eşler arasındaki uyum, çatışma ve doyum gibi farklı kavramların olduğunu bilerek bu kavramların tanımlamalarının çok iyi şekilde yapılması gerekmektedir (Yılmaz, 2001:19). Birbiri ile etkileşim içerisinde olan, evlilik ve aileyi ilgilendiren konularda fikir birliği yapabilen ve sorunlarını olumlu şekilde çözebilen çiftlerin evlilikleri uyumlu bir evlilik olarak tanımlanabilir. Evlilik uyumu, çiftlerin uyumlu birlikteliklerinin sonucu olarak evlilik hayatındaki memnuniyeti ve mutluluğu da tanımlar (Kışlak ve Çabukça, 2002:6).

2.4.2.Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler

Evlilik uyumunu etkileyen faktörler, uyum içerisinde devam eden bir evlilik neticesine bağlı olarak süren evlilik uyumu ve evlilikte mutlu bir ortam, kişinin yaşamında önemli bir etkiye sahip olmakta, evli bireyleri psikolojik açıdan kontrol altına almaktadır (Erbek ve ark., 2005:41). Evlilik sonucunda istenen mutlu ortam, doyumların sağlanması, eşlerin tesis edeceği karşılıklı uyum ile sağlanacaktır (akt. Ar, 2014:37). Evlilikte birlikteliği açıklamada kullanılan terimler, evlilik uyumu, doyum ve evlilikte mutluluktur. Genel manada evliliğin sağlıklı oluşu evlilikte tatmin ve evlilikte uyumu içine alan genel bir terim olarak açıklanmaktadır.

Evlilik uyumu öznel bir bakış açısı olmanın yanı sıra, uyumun iyi oluşu, evlilik ortamının iyi olması, iletişimin kaliteli olmasıyla beraber evlilikteki mutluluğun ve doyumun da yüksek düzeyde olduğu tahmin edilmektedir (Hoşgör, 2013:25). Araştırmalarda üzerinde durulan kavramların nasıl değerlendirileceği ve nasıl ifade edileceği konusunda net ortak bir karar olmasa da bu kavramların anlamlarının benzer olduğu, birbirini etkiledikleri, davranışları açıkladığı ifade edilmektedir. Özellikle evlilikte doyum kavramı ile evlilik uyumu kavramı, karşılıklı bir etkileşim olması nedeniyle çoğu zaman karışmakta ve aynı anlamda olduğu düşünülmektedir.

Evli bireylerin evlilikleri uyumlu ise evliliklerinde doyumunda olduğu kabul edilmektedir. Karı kocanın uyumundan söz edildiğinde evlilik doyumunda da belirtildiği gibi genel manada karı kocanın subjektif düşünceleri birbirleriyle etkileşimin yapısını belirtmektedir (Erbek ve ark., 2005:42). Bir diğer husus da evlilik uyumunda bireylerin beraberliklerinden ya da eşlerinden memnun olmaları ve mutlu olmalarını göstermektedir. Evlilik uyumu; karı kocaların evliliklerini tüm açılardan değerlendirip, bireysel olarak duydukları memnuniyet seviyeleri şeklinde açıklanırken bir başka açıklama da bireylerin evliliklerinde subjektif gereksinimlerini giderme düzeyine yönelik düşünceleri şeklinde açıklanmaktadır (Hoşgör,2013:25).

1984-1985 yılları arasında yapılan boylamsal araştırmalarda yirmi dört bin kişiyle çalışmalar yapılmış, kişilerin evlilikleriyle beraber ilk zamanlarda mutluluk halinin olduğunu, neticesinde evlenmeden daha önceki hallerine dönüş yapacakları, bu nedenle evlenmeden önceki yaşamlarında mutlu olanların evliliklerinin devamlılığının sağlanmasının daha yüksek ihtimalli olduğu sonuçları çıkmıştır (Demiray, 2006:3).

Başka bir tanımda ise, evlilikte uyumu; eşlerin arasındaki doyumun yaşandığı, sorunların halledildiği, ortaklaşa yapılan etkinliklerin beklentilerin karşılıklı olarak doyuma ulaştığı şeklinde açıklanmaktadır. Bazı araştırmacılar, evlilik uyumunu bir süreç olarak ifade etmiş, buna bağlı olarak evlilikte uyum; karı kocaların belirli bir süre içerisinde, birbirlerine göre şekil almaları, değişime uğramaları olarak ifade edilmiştir. Eşler arasındaki uyumu, süreç içerisinde, birçok değişik olayın dengesi ve etkileşimi etkileyen bir çok olgunun bir araya gelmesiyle belirlenmektedir (Hoşgör, 2013:25).

Evlilikte uyumu üzerinde etkisi olan etmenler şunlardır: Evli bireylerin eşleriyle arasında fikir ortaklığı, fikir ayrılığından ortaya çıkan sorunları halletmek

için kullanılan teknikler, evlilikten duyulan mutluluk/pişmanlık, evliliği devam ettirme ya da boşanmanın gündeme gelmesi, eşyle yaşadığı problemleri açıklaması, evlilikten duyulan tatminin kişisel olarak ele alınması diye açıklanmaktadır (Hoşgör, 2013:26).

Evlilikte uyum sürecinin sonuçları da bazı kriterler çerçevesinde ele alınmıştır. Bunlar: Evli bireyler arasında probleme sebep olan birbirinden farklı taraflar, taraflar arasında oluşan gerginlik, bireysel yaşanan anksiyeteler, evli olmaktan hissedilen haz duygusu, bireylerin çift olarak işlevselliği de önemli yer tutacak kriterlerde fikir birliğinde olmaktadır (Hoşgör, 2013:27). Larson tarafından 2002 yılında yapılan araştırmada evlilik kurumunu etkileyen etkenler için model belirlemiş, araştırmasına “Evlilikte üçgen modeli” ismini vermiştir.

Geliştirdiği kurama göre Larson modeli 3 kriterde ele almaktadır (Hoşgör, 2013:28).

Bunlar:

1) Bireysel Özellikler: Sorunlar; stresi yönetememe, işlevsellikten yoksun düşünceler, aşırı tepki verme, çok sinirli olma ve saldırgan davranışlar, kötüleşen depresyon, çok fazla utangaç olma olarak açıklanırken, olumlu kriterler olarak esnek ve sosyal olma, yüksek özgüvene sahip olma, kabul görme davranışı gösterme ve aşk olarak açıklanmaktadır.

2) Çift Özellikleri: Sorunlara bakıldığında, bireyler arasındaki ilişkinin olumsuz şekilde olmasıyla olumlu özellikler, sağlıklı iletişim biçimleri, zıtlık olan özelliklerden ortaya çıkan problemlerin çözülmesi, ortak paylaşımda bulunma ve ortak noktada birleşebilme şeklinde ifade edilmektedir.

3) Çevresel Etmenler: Aileden ayrılabilme, anne babanın evlilikleri, anne babanın ve yaşlılarının olumlu tutumları, çalışma hayatının getirdiği stres halleri, ebeveyn olmanın oluşturduğu gerginlik, evin haricinde bireye yüklenen sorumluluklardır. Diğer strese neden olan durumlar ise, sağlıktan doğan sorunlar, yaşam şartlarının zorluğu nedeniyle meydana gelen borçlanmalar ve eşinin kan bağı olan bireyler olarak açıklanmaktadır. Evlilik olarak 50 yılı geçirmiş olan eşlerle yapılan araştırmada, evlilik uyumuna en çok etki eden faktörün, eşlerin birbirleriyle benzeyen nitelikte olduklarına dair düşünceleri olduğu farz edilmektedir. Yapılan çalışmalarda, birçok eşle yaptığı çalışmada, evlilik uyumunun yüksek çıkarıcı etkenleri bu şekilde sıraya koymuştur: Evli çiftlerin evlenirken mutlu olmaları, çocuk yetiştirme fikrinde eşlerin aynı düşüncede olması, evli çiftlerin birbirinin aileleriyle

iyi ilişkiler kurması, evli çiftlerin kendilerinin ve ailelerinin, dini etkinlikler, milli duygular, sosyal eğilimler, eğitim düzeyi ve kültürel durumunda içinde yaşadığı kültür olarak birbiriyle paralel özellikler göstermeleridir. Bu benzerliklerle, erkek ve kadının yaş olarak da yakın olmasının da evlilik uyumuna olumlu katkılar sağladığı ifade edilmektedir (akt. Yüksel, 2013:7).

Evlilik uyumunu, eşitlik kuramı çerçevesinde ifade etmeye çalışırsak; eşitlik kuramına göre, kadın erkek arasındaki ilişkiye ayrılan ekonomi, ilişkide elde edilen ekonomiden daha az kazanan birey düşük ekonomiye sahipken, daha fazla kazanan birey yüksek ekonomiye sahiptir. Evlilik uyumunda evli çiftlerin eşlerin gelir düzeyinin az veya fazla olması evlilik uyumunda farklı etkilere sahiptir. Süreç olarak karşılıklı ilişkiye dayanan evlilik doyumu, eşlerden biri tarafından algılanan eşitsizlik duygusu, eşiyile arasında var olan uyumun az olduğunu ortaya koymaktadır. Evli çiftlerde uyumu yüksek olanların, çiftlerden her birinin kendisini partneriyle eşit olarak algıladığı ilişkiler olduğunu belirtmektedir (akt. Yüksel, 2013:7-8). Cinsellik evlilik uyumu üzerinde etkisi olan temel etkenlerden birisidir. Cinsel yaşam, cinsellikten elde edilen doyumla birlikte eşlerin düzen içinde devam ettirdikleri etkileşimlerini içine alan vicdani değerleri, sosyal normları ve belirli sınırlar içinde çerçeve içine alınmış psikolojik fizyolojik ve sosyolojik yönleri içinde barındıran bireysel bir yaşam olarak açıklanabilmektedir. Cinsel yaşamın, bireyin hayatını devam ettirebilmesi için yaşamsal bir işlev olmasa da, yaşamının yapısını içine alan faktörler içinde önemli bir yer kaplamaktadır (Yelkenkunral, 2011:15).

Uyum içerisindeki bir evlilik beraberinde uyumlu bir aile hayatı da sunmaktadır. Aile de birlikteliğin olması için de karı koca arasında bütün konularda ortak kararlar alınmalı ve uyumun olması gerektiği bilinmektedir. Evlilik üzerine kurulan ilişki karşılıklı etkileşimlerle belirlenen rollerin ve iletişim yapılarının meydana getirdiği sistemik bir düzen olarak değerlendirildiğinde çiftler arasında uyumun oluşturulması ve huzurlu bir evlilik hayatının devam edebilmesi için eşlerin demografik yapıları, vicdani duyguları, hayat amaçları, karara varma başarıları, iletişim yetenekleri, boş zamanlarını değerlendirebilmeleri, aile ekonomisinin yönetimi gibi etkenlerde birbirlerine karşı uyum sağlamaları gerektiğini açıklamaktadır (Küçükçelik, 2015:12). Çiftlerin günlük hayatlarında aşağıda ifade edilmiş olan kriterlerde birbirlerine sağladıkları uyumları, ayrıca bağımsız şahıslar olarak kişisel yapılarını muhafaza etmelerinin yanı sıra biz benliği çerçevesini oluşturabilmeleri de evliliklerinde bir bütün içinde uyumlu olduklarını

göstermektedir (Velidedeoğlu, 2006). Bu uyumlara baktığımızda; ilişkileri karşılıklı kurma, psikolojik hayatta, içinde yaşadığı toplum içinde, çiftlerin bir bütün olarak görünmelerinde, karşılıklı olarak gelişen davranışlarda, cinsel hayatta, birbirlerine uyum sağlayarak, bütünlük sağlaması uyum olarak ifade edilmektedir. Kuşkusuz böylesine bir uyumun meydana gelmesinde yabana atılmayacak neden çiftlerin birbirleriyle bir bütün olarak uyum sağlarken öz benliklerini de muhafaza altına almaktadır (Küçükçelik, 2015:12-13). Evlilik kurumunun devamlılığını oluşturmak ve huzurlu bir evlilik yaşamına sahip olmak için çok mühim olan evlilikte uyum kavramı ve evliliğin uyumunu ifade edebilecek değişkenleri ortaya koyabilmek çok önem arz etmektedir (Ar, 2014:37).

Çiftlerde meydana gelebilecek her tür problemi açık bir şekilde münazara ederek, sohbet ederek, empatik sınırlar dahilinde çözüme kavuşturmak kısaca sağlıklı bir şekilde iletişim sağlamak, eşleri ilerleyen zamanlarda karşılarını çıkacak problemler için hazırlıklı hale getirmek, problemleri halledebilme yeteneklerini ve problemle başa çıkma yöntemlerini öğretmek, evlilikteki uyumu yükseltmenin ve aile kurumunu koruma altına almanın uygun bir tekniği olarak açıklanmaktadır (Ersanlı ve Kalkan, 2008:219-226).

2.5.Aile

T. C. Anayasası'nın (1961) 35. Maddesi ve (1982) 41. Maddesinde "Aile toplumun temelidir" ibaresiyle aileye büyük bir anlam yüklenmiş olup, "Her milletin temel taşı, uygarlık nehrini besleyen bir kaynak, bütün her şeyi bir arada tutan bir yapıştırıcı" olarak da ele alınmalıdır. Aile, kişiler toplum arasındaki bağları oluşturan tek sosyal örgüt ve sistemler bütünüdür (Topçuoğlu, 2001).

Genel manada aile denildiği zaman, anne baba ve çocuklardan meydana gelen çekirdek aile tipi akla gelmektedir. Ailenin tanımı yapılacağı zaman dört farklı aile tanımı yapılabilir: İlk olarak, aile de yaşayan bireylerin düşüncelerini baz alarak ailede yaşayan bireylerin duyguları ve fantezi dünyalarıyla tanım yapılabilir. Psikiyatri alanında en fazla kullanılan tanım da budur. İkinci olarak aile, aileyi dinamik ve geniş yönüyle kurumsal bir kimlik çerçevesinde ele alan sosyo-kültürel yaklaşımdır. Özele indirgeyen bir tanımlama yoktur. Daha çok kuramsal olarak bir yaklaşımla ele alır. Genellikle sosyoloji ve sosyal psikoloji tarafından kullanılan tanımdır. Üçüncü olarak aile, sosyal yaşayan bir kurumdur. Sistemi oluşturan

parçaların oluşturduğu bir birimdir. Aile küçük bir grup olarak değerlendirilir ve ailenin davranışları sosyal psikoloji tarafından incelenir. Dördüncü ve son tanımlamada ise aile, ailenin içinde yaşadığı toplumun örf, adet ve gelenekleri yani değerleri çerçevesinde sınırlandırılmış bir grup olarak değerlendirilir. Kanunlarla belirlenen kuralları olmasının yanı sıra, ailenin davranışlarına şekil veren aileyi yöneten açık ve kapalı bazı kanunlar vardır (Bell, 1975: 172)

Kıray'a göre aile kurumu, toplumsal, sosyal değişimlerde tampon kurum görevini üstlenir. Tampon kurumlar sosyal değişimler sonucunda ortaya çıkabilecek buhranların oluşmasını engelleyen, meydana gelebilecek çözümlerin önüne geçen ve bünyesel fonksiyonların açısından her iki sosyal oluşumdan farklı yönleri olan sistemlerdir. Bu sistemler değişim yaşanan süreçler içerisinde ortaya çıkar. Tampon mekanizmalar en geniş düzeyde toplum için yeni bir bütünleşme ve dengelenme olanakları ortaya koyarken yaptıkları en önemli işlev değişime uğrayan toplumsal koşullar içerisinde güvenliğin sağlanmasıdır (Atila, 2006:29).

Demirarslan, (2004:153-155)'e göre DPT "Türk Aile Yapısı Özel İhtisas Komisyonu" aile kurumunu; kan bağı, evlilik, çeşitli kanuni yollarla aralarında akrabalık ilişkisi oluşan ve genellikle aynı evi paylaşan kişilerden meydana gelen, kişinin cinsel,psikolojik, ekonomik ve soyal yönden gereksinimlerinin doyuma ulaştığı, topluma uyum ve kabullerinin sağlandığı temel bir sosyal birim yani toplumsal birim olarak ifade etmektedir. Başka bir tanıma göre aile, anne,baba, çocuklar ve kişilerin kan bağı yoluyla oluşan ekonomi ve toplum temelli bir birliktir. İnsanlığın ilk zamanlarından beri var olan, değişimlere rağmen devamlılığını hiçbir zaman kaybetmeyen bir kurumdur.

Terimsel olarak geniş bir yapıya sahip olan aile tanımı araştırmacılar tarafından çok farklı şekillerde ifade edilmişlerdir;

- ❖ Aileye mensup bireylerin arasında meydana gelen ilişkiler ve birbirlerine olan etkileri açısından sosyal olan bir grup; sosyallik ve maddiyat açısından oluşan bir beraberlik; sosyal hayatın temel göstergelerinden meydana gelen bir örgüt; aile üyelerinin gereksinimlerinin giderilmesi ve devamının sağlanmasında sistematik kurallara sahip sosyal bir kurum olarak ifade edilebilir (Nirun, 1994:17).

- ❖ Aile kavramı, evlilik yoluyla, kan bağı ya da evlatlık edinme bağları ile birbirine bağlı, aynı evi paylaşan, aynı geliri kullanan ve büründükleri roller bazında birbirleriyle etkileşimde bulunarak, oluşturdukları belirli görgü kurallarını nesillerinden nesillerine aktaran insanların oluşturduğu topluluktur (Sahinkaya,1990:170).

Aile tanımları incelendiğinde aile kavramını şekillendiren dört temel nitelik olduğu görülmektedir.

Bunlar:

- ❖ Aile üyelerinin arasındaki bağ,
- ❖ Paylaşılan ortak mekan,
- ❖ Paylaşılan gelir,
- ❖ Paylaşılan rol ve sorumluluklardır (Ünlü, 2007:1-10).

Aile kavramı; genel yapısı ve işlevleri yönünden belirli bir zaman ve toplumsal yere göre değişim gösterebilen sistemli bir kurum olarak ifade edilebilir. Bu nedenle evrensel bir nitelik taşıyan aile kavramı herkes açısından her yerde geçerli olabilecek net bir tanımlı yapmak mümkün değildir (Könezoğlu, 2006:2).

2.5.1.Aile İşlevleri

Aile kurumu, kişinin ve içinde yaşadığı toplumun işlevlerinde temel yapı taşıdır. Aile kişinin hayatında çok büyük öneme sahip bakım, beslenme, sevgi, güvenlik, psikolojik gelişim, duygusal gelişim, eğitim, kültürel fonksiyonları kazanma, sağlıklı bir şekilde zeka gelişimini devam ettirme gibi vazgeçilmez gereksinimlerini doyuma ulaştırdığı ilk çevredir (Atıla, 2006:31). Ailenin de kendi içine dönük birçok önemli işlevi vardır. Bunlardan en önemlisi diyebileceğimiz paylaşılan hayatın eşler arasında ve eşlerin çocuklarıyla arasında oluşturduğu sevgi ve sıcaklıkla meydana gelen duygusal ve ruhsal güven duygusudur diyebiliriz. Ailenin temelde var oluş sebebi olan duygusal ve ruhsal güven duygusunun yıpranması aile kurumunu aile içinde toplum içinde zarar veren bir duruma dönüştürür (Topçuoğlu, 2001). Aile bireylerinin, aileleri içinde büründükleri roller ile yerine getirecekleri sorumluluklar, toplumdan topluma, aynı toplum içinde ise tabakalarda değişiklikler gösterir (Özgüven, 2001).

Aile işlevleri, aileyi meydana getiren kişiler arasında kurulan ilişkilerin yapısı ve bunun aile bireylerinin hayat kalitesine etkiler oluşturan bilgilerden meydana gelmektedir (Bulut, 1993). Sistemsel olarak aile işlevleri sağlıklı olursa, aile

bireylerinin hayat doyumuna ulaşmasına, özgüven kazanmasına, hayatlarında verimli ve mutlu olmaları için gereken ortamı oluşturmaktadır. İşlevleri bakımından ailenin ekonomik gereksinimlerini giderme, statü edinme, çocukların geleceklerini planlama, dini eğitim verme, boş zamanların değerlendirilmesi, aile bireyleri olarak birbirlerine güvenli sevgi ortamı sağlama olarak bu işlevleri; biyolojik, psikolojik, ekonomik ve sosyal olarak dört ana başlık altında birleşmektedir (Ogburn,1963 ve Ackerman,1965; Akt: Bulut, 1993). Aile ilişkilerinin genel yapısı, aile işlevleri dediğimiz kıriterleri sağlıklı olarak gerçekleştirip gerçekleştiremediklerine paralel olarak değişmektedir (Bulut 1990). Aile içi roller, ilişkiler ve işlevler aile biriminin duygusal ve psikolojik yönden gücünü meydana getiren, aile içi uyumun ve bu uyumun devamlılığını sağlaması için gereken duygusal yapıyı yansıtır. Aile işlevleri aile fonksiyonlarını kolaylaştıran, aile içi sorunlara ara bulucu ve uyum sağlayan ve aile içi farklı yeteneklere sahip bireyler için koruyan bir sistem olarak açıklanırsa asıl görevleri; aile üyelerinin potansiyellerini geliştirmek, çocukların sosyalleşmesini sağlamak, üyelerin fonksiyonlarını devam ettirdikleri planlamaların ihtiyaçlarını karşılamada yol göstermek, ailenin gelişmesi için gerekli psikolojik ve fizyolojik çevreyi düzenleyerek aile bireylerinin tatmin olmasını sağlamaktır. Eğer ki aile içi işlevler birliktelik ve bütünlükten uzaklaşır ise aileler sağlıklı aile yapılarına dönüşür. Aile kurumunun istenen bir biçimde tüm fonksiyonlarını yerine getirebilmesi, aile bireylerinin yüksek etkileşimine bağlı olduğu gibi, aile dışındaki sosyal hayatla kurdukları etkileşime de bağlıdır. Sağlıklı aile yapısını oluşturan aile bireylerinin özünde birbiri ile iletişim kuramayan, farklı beklentiler içerisinde olan, etkileşim becerilerinden yoksun olan eşlerin olduğu ifade edilmektedir (Bulut 1993). Geçtan (2014:127), sağlıklı ailenin işaretleri olarak, aile içi bireylerin birbirlerine karşı olan sevgi ve saygı çerçevesinde iletişim kuran, eşine ve sahip olduğu çocuklara karşı var olan sorumlulukları üzerinde dikkatleri toplamıştır. Sağlıklı aile yapısının tedavi edilmesinde aile içi kurulan ilişkiler ve ailenin dinamikleri üzerine yoğunlaşmak çok önemlidir. Çünkü aile içi ilişkiler ve dinamiklerin olumlu olması veya olumsuz olması beraberinde aile işlevlerine şekil vermektedir. Aile işlevlerini sağlıklı ve sağlıklı olarak ele aldığımızda bazı etkenlerin önemli bir role sahip olduğunu görmekteyiz (WHO, 1990; Fişek, 1992;Bulut, 1993; Duyan, 1996; Akt. Boylu, (2014:57). Bu etkenler sosyal, ekonomik ve ailenin demografik yapısı olmakla birlikte ailenin yapısal nitelikleri ve aile yaşam süreci olarak ifade etmek doğru olacaktır. Ailenin, sosyal ve demografik özellikleri; ailede yaşayan birey

sayısı, aile bireylerinin hayat yorumu, aile bireylerinin yaşları, cinsiyet dağılımları, eğitim durumları, köy ya da şehir kökenli olmaları, ilk evlilik yaşları, aile büyüklerinin meslekleri olarak listelenmektedir. Bulut (1993)'a göre aile içindeki bireylerde psikolojik rahatsızlığı olan aileler kendi içinde aile işlevlerini, her manada, psikolojik rahatsızlığı olan aile bireyi bulunmayan ailelerden daha sağlıklı olarak düşünmektedirler. Aile kurumunun özellikleri aile bireylerinin kurdukları ilişkilerde esnek olması-katı olması, yakın olması-uzak olması, düzenli olması- düzensiz olması, gibi etkenler aile hayatının değişmez görevleri olan temel gereksinimler ile gelişimsel gereksinimlerinin giderilmesi ve sorun giderme şekillerini muhakkak tesir altına almakta, rahatsızlıklarla baş etme güçlerini zayıflatmakta ve aile işlevlerini olumsuz olarak etkilemektedir (Duyan, 2000:24).

Ailenin yapısı, tarihsel zaman içerisinde değişime uğrayıp küçülürken, geniş aile tipinden çekirdek aile tipine ve günümüz şartlarında ise, tek ebeveyne sahip aile tipine kadar değişime uğramıştır. Zaman içerisinde değişime uğrayan sadece aile yapısı olmayıp aynı zamanda aile işlevlerinde de değişimlere uğramıştır (Çakmak, 2004:23). Zamanla toplumsal düzende gerçekleşen değişimler aile işlevlerinde de değişimlere neden olmuştur. Aile yapısının geleneksel işlevlerinden de bazı işlevleri toplum içerisinde yaşayan kurumlara devretmiş ve ya aile ile ilgili bu kurumlar arasında görev paylaşımı yapmıştır (Ünlü, 2007:1-10).

Çakmak, (2004:23-24) “Aile yapısında meydana gelen olağanüstü değişim, toplumsal üretim şeklinin komple değişimlere uğradığı ve kırsal yaşamdan kentsel yaşama döndüğü sanayileşmeyle bu süreç başladı. “Kentlerde üretim sonucu yerleşen bireyselleşme kültürü, aile gibi dayanışma temeline dayanan sosyal birimlerin fonksiyonlarında da bir dönüşüme neden oldu” ifadeleriyle aile fonksiyonlarındaki değişimi açıklamaktadır. Gelenek ve görenekler aile bireylerini ve aile içindeki bireylerin edineceği rolleri belirler. Fakat aile üyelerinin edineceği roller toplumlara, ailenin çekirdek aile veya geniş aile olmalarına göre değişmektedir. Çünkü aile bireylerine yönelik roller toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Aile şekilleri ve aile rolleri toplumlara göre farklılık gösterse de, belirli fonksiyonlar tüm toplumlarda aynıdır. İlk olarak aile işlevleri olarak yedi işlev üzerinde durulmuştur. Bunlar; ekonomik ihtiyaçları karşılamak, statü edinmek, çocukların eğitim geleceğini planlamak, din eğitimi alınmasını sağlamak, boş zaman faaliyetlerini belirlemek aile bireylerinin birbirlerini koruması ve aile içinde karşılıklı sevgi ortamının oluşmasını sağlamak gibi işlevlerden oluşur (Ogburn, 1963:467). Murdock, Undberg ve

Yorburg, ailenin fonksiyonel işlevlerini ekonomi, cinsellik, üreme, çocukların bakımı ve sosyalleşme başlıkları altında birleştirmiş, Undberg bunlara aile içi rol dağılımları ve karşılıklı tatmini de eklemiştir (Yorburg, 1983: 135). Aile kurumunun temel işlevleri bireylerin içinde yaşadığı toplum tarafından belirlenir. Cinselliğe yönelik davranışlar hakkındaki izin ve yasaklar toplumlar arası farklılıklar gösterirken, çocukların eğitimi, yetiştirilme şekilleri ile sosyal olarak edinilen roller de değişiklik gösterebilmektedir. Sanayileşme ve kentleşme, aile işlevlerinde değişimlere neden olabilmektedir. Fakat değişimler genel manada toplumsal yapıya, özel manada ise sosyo-ekonomik düzey ve yerleşim alanları gibi özelliklere bağlı olarak değişebilir (Bulut, 1993:4). Günümüz şartlarında aile kurumu ekonomik açıdan üretim yapan bir birim olmadığı gibi siyasal bir güç olmaktan da çıkmıştır. Aile bireylerinin kişiliğini düzenleyen sosyal bir kurum olma fonksiyonunu devam ettirmektedir. Çocukların toplumda sosyal yönden gelişmesine imkan veren ve aile bireylerine duygusal olarak yardım eden bir kurumdur. Fakat bazı zamanlarda aile bu fonksiyonunu yerine getirememekte, cinsellik dışındaki işlevlerini beklenen seviyede gerçekleştirilememektedir (Yorburg , 1983: 138).

İşlevlerine Göre Aile Tipleri

1) Sağlıklı İşlevlere Sahip Aile

Aile kurumu sağlıklı işlevlere sahip ise, aile içindeki problemleri beraber çözen, duygusal yönden ilişkileri güçlü ve aile içi özgürlüklerinde birbirine saygılı, toplum tarafından bireylere yüklenen rolleri etkin bir biçimde yerine getirebilen, ölçülü davranışlarda bulunabilen, açık ve net mesajlar içeren bir iletişimin yoğun olduğu kişilerden meydana gelmektedir (Dönmezer, 2001:11–13).

2) Sağlıklı İşlevlere Sahip Olmayan Aile

Aile kurumu sağlıklı işlevlere sahip değil ise, işlevsel olarak gereken şartları taşıyamayan ve yerine getiremeyen aileler sağlıklı ailelerdir. En dikkat edici özelliği, iletişim özelliğinin ve bireyler arası ilişkilerin bozulmuş olması ve kuralların esnetilemez olmasıdır. Aile için belirlenmiş olan roller, bireylerin üzerine zorla yüklenmiştir ve bunların değişmesi çok zordur. Aile bireyleri az iletişim kuran ve açık bir iletişim kuramayan, aileyle ilgili sorunlara birlikte çözüm üretmeyen, aile bireyleri birbirine karşı gerçek bir yakın ilişki kuramayan ve birbirlerine karşı olumsuz bakış açısına sahip aile sağlıklı aileler olarak ifade edilebilir (Bulut,1993:11).

Becvar ve Becvar (1982), aile kurumunun bir birey gibi bazı gelişim aşamalarından geçtiğini ifade etmektedir. Aile bireylerinin değişik kademelerde farklı roller ve görevlere hakim olup o kademeye özel ailevi sorunlar ile karşı karşıya kalabileceklerini ifade etmektedir. Böylece aile işlevlerine etki eden bir diğer etken olarak belirtilmektedir. Sayıl'da (1989), evlilik kurumu içerisinde üstlenilmiş roller içinde aile içi görev paylaşımından ve aile içerisinde dengeli bir iş bölümü olduğundan bahsetmektedir. Diğer bir husus ise aile içi etkileşimlerde otorite boşluğuna yer vermeyen demokratik bir işleyişin olduğundan, iletişimden, kararları ortak almaktan ve problemlerin çözüme kavuşturulmasının aile içinde dengenin devamında çok önemli olduğu üzerinde durmuştur.

Defleur'a göre kurumsal bir yapı olan aile kurumunun geçmişten günümüze değişime uğramamış iki hedefi vardır; toplumun biyolojik yapısının ve kültürel yapısının devamlılığını sağlamaktır. Murdock'a göre temeldeki aile şekli olarak kabul görmüş olan çekirdek aile tipinin üstlendiği dört temel görevi vardır;

- ❖ Cinsellik
- ❖ Ekonomi
- ❖ İnsan neslinin devamı
- ❖ Eğitimsel yön

Murdock'a göre toplum içerisinde aile kurumunun haricinde bu dört temel görevi bir arada gerçekleştirebilecek başka bir kurum yoktur (Ünlü, 2007:1-10). Kişinin hayatında tatmin olması, işlevsel olan görevlerini yerine getirmesi ve içinde hayat sürdüğü topluma uygun bir kişi olarak gelişmesi öncelikle aile içerisinde şekillenir. Bireylerin sağlıklı bir birey olmaları için içinde yaşadıkları ailenin işlevlerine sağlıklı bir şekilde uyum sağlamaları gerekir. Cinsel tatmin, neslin devamı, çocuğun temel ihtiyaçlarının giderilmesi, çocukların eğitimi ve topluma uygun olarak sosyalleşmesi şeklinde ifade edilen işlevler ailenin başlıca fonksiyonları arasında sayılmaktadır. Bu işlevlere ek olarak konum, güvenlik, psikolojik ve ekonomik beklentiler gibi bir takım işlevlerden de bahsedilebilir. Aileler, içinde yaşadıkları toplumların gelişmişlik durumlarına göre aile yapısı ve fonksiyonlarında değişiklikler gösterirler. Bu sebeple bütün toplumlar için genel geçer olabilecek bir işlev sıralaması yapılamaz.

Bunlarla beraber kişiler üzerinde en fazla etkisi olan aile işlevlerinin fiziksel, psikolojik, sosyal işlevlerde olduğu ifade edilebilir.

Aile işlevleri konusunda literatüre bakıldığında aile işlevlerini tanımlama ve incelemeye yönelik Circumplex Model, Beavers Modeli, Aile Fonksiyonları Süreç Modeli gibi farklı modellere rastlanmaktadır (İşmen, 2001:60-61). Aile her toplumsal birimde, toplumların en önemli ideolojik araçlarından ve dinamiklerinden olmuştur. Aile mülk edinme işlemlerinin yapılandırılmasından doğan ihtiyaçtan dolayı ortaya çıkmıştır. Aynı şekilde gündelik hayatın ve insan ilişkilerini düzene sokan temel ideolojik, ekonomik ve kültürel bir kurum olarak şeklini almıştır.

Kişinin topluma uyum sağlaması, toplumun bir ferdi olması, toplumun kurallarını benimsemesi, belirli bir zaman içerisinde olur. Aile içinde ve toplumun bazı kurumlarında şekillenen toplumsallaşma süreci bireyi toplumun parçası bir canlı haline dönüştürür. Aile içinde var olan iş bölümü, yardımlaşma ve paylaşımında bulunma davranışları aynı zamanda aile de dünyaya gelen çocukların yetişmesi için uygun zeminin oluşması için gerekli ortamı sunar. Aile içinde engellerle dolu bir iletişim ortamında ise, çocukların gelişimleri sekteye uğrar. Özgürce kendini ifade edemeyen, duygularını açık bir şekilde dillendiremeyen bireyler olurlar. İleri yaşamlarında çeşitli problemlerle ve uyum sorunlarıyla baş başa kalırlar (Dönmezer,1999:135-141).

Akyüz (1990), ailenin işlevlerini şu şekilde belirlemiştir:

- ❖ Üreme
- ❖ Toplum kültürünün işlenmesi ve muhafazası
- ❖ Sevgi ve yardımlaşma
- ❖ Ekonomik fonksiyonlar
- ❖ Sosyalleştirme ve eğitime fonksiyonu

Aile bireylerinin birbiriyle olan etkileşimi, kurulan ilişkilerin niteliği, ailenin fonksiyonlarını gerçekleştirip gerçekleştirmediği noktasında önemli bir yer tutar Bulut (1993). Aile bireylerinin birbirleriyle samimiyetle ilgilenme, birbirlerinin davranışlarına paralel tepkiler ortaya koyması, aile çıkan problemleri aile kurumu içerisinde çözebilmesi ve bunların hepsini içine dahil edecek şekilde karşılıklı etkileşim temelli bir iletişim fonksiyonuna sahip olması gerektiğini ifade etmektedir.

McMaster Aile Fonksiyonları Modeli'nde aile işlevleri 7 ana başlıkta ele almıştır.

- ❖ **Problem Çözme Fonksiyonu:** Ailenin maddi ve manevi sorunlarını çözebilme becerisi,
- ❖ **İletişim Kurma Fonksiyonu:** Aile üyeleri arasındaki sözel iletişimin açık olması,
- ❖ **Duygusal Tepki Gösterme Fonksiyonu:** Ailenin her türlü uyarınlara karşısında uygun tepkiyi gösterebilmesi,
- ❖ **Roller Fonksiyonu:** Ailenin maddi manevi ihtiyaçlarını karşılayacak davranış kalıpları ve görevlerin belirgin ve eşit olarak üyelere dağılımı,
- ❖ **Gereken İlgiyi Gösterme Fonksiyonu:** Aile üyelerinin birbirlerine gereken ilgi, bakım ve sevgiyi göstermesi,
- ❖ **Davranış Kontrolü Fonksiyonu:** Aile üyelerinin standart koyma ve disiplin sağlama biçimi,
- ❖ **Genel Fonksiyonlar:** Yukarıdaki altı boyutu kapsayan tüm fonksiyonlardır (Bulut, 1990).

Genel olarak tüm toplumlarda ailenin değişmez 3 temel özelliği olduğu kabul edilmektedir.

Bu özellikler:

- 1) Aile kurumu sosyal hedefleri olan bir kurumdur.
- 2) Aile kurumunun temelleri hukuki temeller üzerine kurulmuştur.
- 3) Ailenin kurumunun kuruluşu ve sona ermesi, aileyi kuran iki karşı cinsten belirli özelliklere sahip iki bireyin özgür iradesine dayanmaktadır (Topçuoğlu,2001).

Aile içerisinde çatışmalarının çok yaşanması (Ary ve ark., 1999:141-150), aile içerisinde sorunlu ilişkiler kurulması ve aile desteğinden yoksun olunması (Barrera ve Li, 1996:315, Davis ve Andrews, 1997:336), aile içindeki bireylerin davranışlarında ve psikolojilerinde sıkıntılar doğmasında çok önemli etkenlerdir. Aile de meydana gelebilecek tutarsızlıklar ve düzensizlikler ailedeki ergenlerin ve çocukların davranışlarındaki uyumu olumsuz etkilediği ve gelişim dönemlerinde problemler yaşadıkları (Rey ve Plapp, 1989:382-385), ayrıca aile işlevlerinin yetersiz oluşu davranış problemleri için önemli bir etken olduğu (Rae-Grant, Thomas, Offord ve Boyle, 1989:262-268); sorumluluktan kaçma ve iletişimsel sorunlar gibi etmenleri de içeren ailevi uyuşmazlık kavramının, davranış problemlerinin artmasında yüksek düzeyde risk meydana getirdiği görülmektedir (Boyle ve Offord, 1990:227-233).Aile

içi etkileşimlerde ilginin olmaması, ihmal edilme, aile tarafından dışlanma gibi deneyimleri olan çocukların ileriki hayatlarında anti sosyal ve saldırgan davranışlar geliştirme ihtimalinin yüksek olduğu ifade edilirken çocukla anne babası arasında olması gereken sıcaklığın olmamasından dolayı ortaya çıkan deneyimlerin çocuklarda saldırgan ve düşmanca davranışlara davetiye çıkardığı belirtilmektedir (Gorman-Smith, Tolan, Zelli ve Huesman, 1996:115-129).Yavuzer (1997), davranışların denetlenemediği ailelerde, gevşek bir tutumla disiplin sağlayarak, çocukların egemenliğinin eve hakim olmasının, çocukların ana babasını yönetip, ana babalarına saygı göstermemelerine ve süreç içerisinde anne ve babası yetersiz kalıp evin dışındaki çevrede yönetme arzusunu doyuma ulaştırma çabasını göstermektedirler diye belirtmiştir.

Bir diğer hususta, aşırı otoriter ve baskıcı disiplin yöntemi, yani ailenin davranışları katı bir şekilde kontrol etmesi, kurallara uyum sağlamayan çocukların büyümesine sebep olmaktadır. Çocukların uyumsuz davranışları, baba, anne ve çocuk etkileşimin daha da kötü olmasına neden olmaktadır. Bu ilişki çocukların uyumsuz davranışlarında artış ve devamlılık olmasına sebep olabilmektedir (Bulut, 1990).

Genel manada değerlendirildiğinde, aile işlevlerinde aile bireyleri arasındaki iletişim, birbirlerine olan saygı ve aile bireyleri arasındaki işbirliği büyük önem arz etmektedir. Bunlara uyabilen ailelerde; aile içinde meydana gelen sorunlar sağlıklı kurulan iletişim ve saygılı davranışlar sayesinde kalıcı izler bırakmadan çözülebilir. Aile bireyleri aile kurumu içerisinde bireysel olarak bağımsız davranışlarda bulunabilirler. Aile kurumunu grup olarak ele aldığımızda belirtmiş olduğumuz işlevlerin ne kadar da önemli olduğunu açıkça görmekteyiz. Aileyi sadece kişilerden oluşan bir grup olarak değerlendirmek yanlış olacağından aileyi kişilerin bütünlük içerisinde kaynaşmasından meydana gelen ve temelde ortak amaçları olan primer bir grup olarak kabul edilmelidir. Aile bireyleri arasında açık bir iletişim olmayan, aileyle ilgili durumlarda birlikte çözüm üretemeyen, birbirlerine karşı yakınlık ilişkisi kuramayan ve aile bireylerin birbirlerine karşı olumsuz duygular besliyorlarsa bu aileler, sağlıklı ailelerdir (Turan, 1988).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada ilişkisel tarama modeli uygulanmıştır. İlişkisel tarama modelleri bir bireyin, grubun veya fiziksel ortamın belirli özelliklerini belirlemek için verilen toplanmasını amaçlayan çalışmalardır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2018:15). İlişkisel tarama modeli iki veya daha fazla sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve derecesini ortaya koyan araştırma modelidir. Bu ilişkiler korelasyon, t testi, varyans analizi ve çoklu regresyon gibi istatistiksel yöntemler aracılığıyla belirlenebilir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Esenyurt İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı resmi ilkokul, ortaokul ve lise kurumlarındaki toplam 920 evli öğretmen oluşturmaktadır. Esenyurt ilçesinde kamu kurumlarında görev yapmakta olan 920 evli öğretmene ulaşmanın ekonomik zorluğu ve zaman güçlüğü göz önünde bulundurularak, araştırma grubu 214 öğretmenle sınırlandırılmıştır.

Araştırmanın örnekleme kolayda örnekleme yöntemi ile 214 öğretmen olarak belirlenmiştir. Kolayda örnekleme yönteminde kolayca ulaşılabilir birimleri seçmek suretiyle bir örnek oluşturulmaya çalışılır. Örneklemede birimlerinin seçimi görüşmeci tarafından doğru zamanda doğru yerde bulunan birimler, gönüllü katılımcılar arasından yapılır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada; internet bağımlılık düzeyini ölçmek için “İnternet Bağımlılığı Ölçeği (Şahin ve Korkmaz, 2011)”, sosyal medya bağımlılığını ölçmek için “ Sosyal Medya Bağımlılığı – Yetişkin Formu (Şahin ve Yağcı, 2017). Evlilikte uyum ve aile işlevlerini ölçmek için “Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri (Söylemez, 2011)” ölçeği kullanılmıştır. Ayrıca araştırma kapsamında incelenecek olan yaş, cinsiyet, internet kullanım sıklığı, sosyal medya kullanım süresi, görev yapılan eğitim kademesi, görev süresi, günlük sosyal medya kullanım süresi ve çocuk sahibi olup olmama gibi

değişkenleri belirlemek amacıyla da araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada, örneklemin demografik özelliklerine ilişkin bilgileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından yapılandırılmış Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Kişisel Bilgi Formu, araştırmacı tarafından hazırlanmış ve form tez danışmanının kontrolünden geçerek son şeklini almıştır.

Kişisel Bilgi Formu'nda örneklemin yaş, cinsiyet, öğrenim durumları, evlilik yılı, çocuk sahibi olup olmama, meslek yılı, görev yaptığı öğrenim grubu, sigara kullanımları, evlerinde internet bağlantısı bulundurma, internet kullanım durumları, internette harcadıkları zaman, sosyal medya kullanım durumları, sosyal medya kullanım süreleri ve internet erişimi sağladıkları cihaz türlerine ilişkin bilgi edinmek üzere hazırlanmış sorular yer almaktadır.

Kişisel Bilgi Formu EK 1'de yer almaktadır.

3.3.2. İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ)

Farklı yaş gruplarındaki bireylerin internet bağımlılık düzeylerini ölçmeye yönelik Hahn ve Jerusalem (2001) tarafından tasarlanan ve orijinal adı "Skala zur Erfassung der Internetsucht" olan "İnternet Bağımlılığı Ölçeği" Şahin ve Korkmaz (2011) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçeğin geçerliğini belirlemek üzere; açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri ve madde ayırt edicilik güçleri hesaplanmıştır. Faktör analizleri sonunda ölçeğin 19 maddeden ve 3 faktörden oluştuğu belirlenmiştir. Bu faktörlerden birincisi "Kontrol Kaybı", ikincisi "Daha Fazla Online Kalma İsteği" ve üçüncüsü ise "Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk" tur. Her bir maddenin ait olduğu faktörle olan ilişkisine göre tüm maddelerin ayırt edici olduğu belirlenmiştir. Bu ölçekten elde edilebilecek olan en yüksek toplam puan 95, en düşük puan ise 19'dur. Ölçeğin puanlarının yüksekliği bireylerin internet bağımlılık düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları; Cronbach Alpha, Spearman-Brown formülü ve Guttman split-half güvenilirlik formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Buna göre faktörlerin iç tutarlılık katsayıları sırasıyla 0,90; 0,88 ile 0,92 arasında değerler almakta ve ölçeğin geneli için iç tutarlılık katsayısı 0,85'dir. Bu değerler çerçevesinde ölçeğin güvenilir ölçümler yapabildiği söylenebilir İnternet bağımlılığı ölçeğinin, Türk kültüründe de bireylerin internete ilişkin bağımlılık düzeylerini belirlemek üzere kullanılabilir

geçerli ve güvenilir bir araç olduğu sonucuna varılmıştır (Şahin ve Korkmaz, 2011:105).

3.3.3.Sosyal Medya Bağımlılığı – Yetişkin Formu Ölçeği (SMBÖ-YF)

Sosyal Medya Bağımlılığı Yetişkin-Formu Ölçeği, 18-60 yaş grubundaki yetişkinlerin sosyal medya bağımlılığını belirlemek için Şahin ve Yağcı (2017) tarafından geliştirilen bir ölçektir. Ölçeğin geliştirme sürecine 527'si kadın ve 520'si erkek olmak üzere 1047 yetişkin katılmıştır. Gerçekleştirilen açımlayıcı ve doğrulayıcı analizler sonucunda sosyal medya bağımlılığı yetişkin formu 'nun beşli Likert tipi, 2 alt boyut (sanal tolerans ve sanal iletişim) ve 20 betimlemeden oluşan bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin faktör yükleri ,61 ile ,87 arasında sıralanmaktadır. Ölçeğin iki faktörlü yapısının doğrulanması amacıyla yapılan doğrulayıcı faktör analizinde Ki-kare değerinin ($\chi^2=7051,32$; $sd=190$, $p=0,00$) anlamlı olduğu görülmüştür. Uyum indeksi değerleri ise RMSA=,059; SRMR=,060; NFI=,59; CFI=,96; GFI=,90; AGFI=,88) olarak bulunmuştur. Sosyal medya bağımlılığı yetişkin formu ölçeği'nin faktör yükleri ,61 ile ,87 arasında değerler almaktadır. Ölçeğin geneli için Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı ,94; alt boyutlardan sanal tolerans için ,92 ve sanal iletişim için ,91 bulunmuştur. Ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik katsayıları geneli için ,93; alt boyutlardan sanal tolerans için ,91 ve sanal iletişim için ,90 olarak belirlenmiştir. Analizler sosyal medya bağımlılığı yetişkin-formu ölçeği'nin, yetişkinlerin sosyal medya bağımlılığını belirlemeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu ortaya koymuştur (Şahin ve Yağcı, 2017:523).

3.3.4.Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ)

Aile işlevleri ve evlilik uyumu hakkında bilgi veren "Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri" ölçeği Söylemez (2011) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesinde ilk olarak oluşturulmuş 600 sorunun içinden test item korelasyonu ve Cronbach alfa yöntemiyle seçilmiş 208 sorunun arasından da aynı işlerliğe sahip konsantre (yoğunlaştırılmış) ve daha az sorudan oluşmuş bir ölçek geliştirmek amaçlanmıştır. 99 soruluk final ölçeğin güvenilirliği için uygulanan iç tutarlılık testinde geçerli denek sayısı 264 olmuştur. İç tutarlılığa cronbach alfa katsayısı ile bakılmıştır. 264 denek için, iç tutarlılık 0.974 bulunmuştur. Bu katsayı oldukça yüksek bir iç tutarlılığa işaret etmektedir. Bu çalışmada kullanılan ve artık geçerlik ve güvenilirlikleri sorgulanmasına gerek olmayan ölçeklerden Beck depresyon

ölçeğinin bu örnekleme'deki iç tutarlılığı ise 0.892 çıkmıştır. Ölçeklerde soru sayısı azaldıkça iç tutarlılık katsayısının düşük olması doğaldır ancak evlilikte uyum ve aile işlevleri ölçeğinde 208 soruluk taslak formun iç tutarlılığı 0.986 iken soru sayısı 99'a, yarıdan daha az bir sayıya inmesine rağmen bu katsayının 0.974 olması bu ölçeğin iç tutarlılığının, yapısının oldukça iyi olduğunu düşündürmektedir. Test tekrar test ölçümlerinde de 20 deneklik örnekleme'de ölçek toplam puanları arasındaki korelasyon 0.951 çıkmıştır. Alt ölçeklerin tekrarlayan ölçümlerinde, korelasyonlar; aile işlevleri ve uyum alt ölçeği için 0.875, güven/sadakat/şiddet ölçeği için 0.785 ve marital disfori alt ölçeği için 0.696 çıkmıştır. Bu korelasyon katsayıları da zamansal bir tutarlılığa işaret edecek derecede yüksek demektir. 20 katılımcı ile üç hafta ara ile yapılan test tekrar test tutarlık verileri yine Pearson Correlation analizi ile değerlendirilmiştir ve katsayı puanı 0.951 gibi çok yüksek bir değer çıkmıştır. Ölçeğin test tekrar testinde tutarlı olduğunu görülmüştür. Geçerlilik için yapı geçerliliği, faktör analizi varyans maksimizasyonu (varimax rotasyon) yöntemiyle karar kılınan üç faktör üzerinden yapılmıştır. 208 soruluk taslaktan itibaren benzer/aynı soruların ve faktör yüklenmelerinde ayırt ediciliği az soruların azaltılmaları sonrasında da bu yapının korunduğu gözlenmiştir. Paralel ölçek geçerliliği için ADÖ ve EUÖ kullanılmıştır. ADÖ ile Pearson Correlation katsayısı; 0.704, EUÖ ile ise -0.775 çıkmıştır. ADÖ ve EUÖ arasındaki Pearson Correlation katsayısının -0.728 çıktığı göz önüne alınırsa, geliştirdiğimiz bu ölçeğin geçerliliği daha iyi anlaşılacaktır. Paralel ölçek geçerliliği için iki adet paralel ölçek kullanarak, ölçeğin paralel ölçek geçerliliği testinde güvenilirliği ve geçerliliği ortaya koyulmuştur. Ölçekten alınan Puan yüksekliği, daha uyumlu bir evlilik ve aile işlevleri olduğu anlamına gelmektedir (Söylemez, 2011:45).

3.4.Verilerin Toplanması

Veriler 2017-2018 eğitim öğretim yılında Esenyurt İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı resmi ilkököl, ortaokul ve lise kurumlarında görev yapmakta olan öğretmenlerden Şubat ayında toplanmıştır. Her uygulamadan önce öğretmenlere araştırmacı kendisini tanıtmış olup öğretmenlerin veri toplama araçlarına içtenlikle yanıt vermeleri için araştırmanın amacı, önemi, verilerin gizli tutulacağı ve kimlik bilgilerinin gerekli olmadığına ilişkin bilgiler vermiştir. Öğretmenlerin veri toplama araçlarını yanıtlamaları ortalama 30-35 dakika sürmüştür. Toplanan veriler analiz

edilmeden önce, uygulanan 280 veri toplama aracı tek tek incelenmiş, yönergelere uygun olmayan 66 veri toplama aracı değerlendirme dışına bırakılmıştır. Sonuç olarak 214 veri toplama aracından elde edilen puanların istatistiksel analizi yapılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Çalışmadaki veriler SPSS 21 paket program kullanılarak analiz edilmiştir. Öğretmenlerin sosyo-demografik özelliklerine, sigara kullanımları, internet kullanımları ve sosyal medya kullanımlarına göre Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının karşılaştırılabilmesi için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), T-Test Analizi ve Mann Whitney U Analizi uygulanmıştır.

Öğretmenlerin internet bağımlılığı düzeylerine göre Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puanlarının karşılaştırılabilmesi için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulaması yapılmıştır.

Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı, Sosyal Medya Bağımlılığı ve Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Düzeyleri Arasındaki Korelasyonu analiz edebilmek için Pearson Korelasyon Testi uygulanmıştır.

Uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları anlamlı çıktığında gruplar arası farkın yönünü belirlemek için post hoc test yapılmıştır. F levene testi sonucunda veriler homojen dağılıyorsa Tukey testi uygulanmıştır.

İnternet Bağımlılığı ve Sosyal Medya Bağımlılığının, Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri üzerindeki etkisini ölçebilmek için Linear Regresyon Analizi uygulanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Demografik Bilgiler

Araştırmaya katılan 214 öğretmenin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, evlilik yılı, çocuk sahibi olma durumu, meslek yılı, görev yaptığı öğretim grubuna ilişkin tanımsal veriler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Tanımsal Değerler

Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)	
Yaş	20-25	25	11,7
	26-30	54	25,2
	31-35	61	28,5
	36-40	35	16,4
	41-45	20	9,3
	46-50	9	4,2
	50+	10	4,7
Cinsiyet	Kadın	124	57,9
	Erkek	90	42,1
Öğrenim Durumu	Lisans	152	71,0
	Yüksek Lisans	60	28,0
	Doktora	2	,9
Evlilik Yılı	0-5 yıl	98	45,8
	6-10 yıl	47	22,0
	11-15 yıl	37	17,3
	15+ yıl	32	15,0
Çocuk	Çocuğum var	156	72,9
	Çocuğum yok	58	27,1
Meslekteki Yılı	0-5 yıl	66	30,8
	6-10 yıl	57	26,6
	11-15 yıl	36	16,8
	16-20 yıl	31	14,5
	20+ yıl	24	11,2
Görev Yaptığı Öğretim Grubu	İlkokul	92	43,0
	Ortaokul	55	25,7
	Lise	67	31,3

Öğretmenlerin yaşları incelendiğinde 25 (%11,7)’inin 20-25 yaş aralığında, 54 (%25,2)’ünün 26-30 yaş aralığında, 61 (%28,5)’inin 31-35 yaş aralığında, 35 (%16,4)’inin 36-40 yaş aralığında, 20 (%9,3)’inin 41-45 yaş aralığında, 9 (%4,2)’unun 46-50 yaş aralığında ve 10 (%4,7)’unun 50 yaş üzerinde olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin 124 (%57,9)'ünün kadın, 90 (%42,1)'inin erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların 152 (%71)'si lisans mezunu, 60 (%28)'i yüksek lisans mezunu ve 2 (%0,9)'si doktora mezunu olduğunu ifade etmiştir.

Evlilik yılları incelendiğinde öğretmenlerin 98 (%45,8)'inin 0-5 yıldır, 47 (%22)'sinin 6-10 yıl, 37 (%17,3)'sinin 11-15 yıl ve 32 (%15)'sinin ise 16 yıldan fazladır evli oldukları görülmüştür.

Öğretmenlerin 156 (%72,9)'sı çocuk sahibi olduğunu, 58 (%27,1)'i çocuk sahibi olmadığını ifade etmiştir.

Meslekteki yılları incelendiğinde öğretmenlerin 66 (%30,8)'sının 0-5 yıldır, 57 (%26,6)'sinin 6-10 yıldır, 36 (%16,8)'sının 11-15 yıldır, 31 (%14,5)'inin 16-20 yıldır ve 24 (%11,2)'ünün 20 yıldan fazladır öğretmenlik yaptıkları öğrenilmiştir.

Öğretmenlerin 92 (%43)'sinin ilkökul, 55 (%25,7)'inin ortaokul ve 67 (%31,3)'sinin lise öğretmeni olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan 214 öğretmenin sigara kullanımları, evlerinde internet bağlantısı bulundurma, internet kullanım durumları, internette harcadıkları zaman, sosyal medya kullanım durumları, sosyal medya kullanım süreleri ve internet erişimi sağladıkları cihaz türlerine ilişkin tanımsal veriler Tablo 2'de verilmiştir.

Araştırmaya katılan 214 öğretmenin sigara kullanımları, evlerinde internet bağlantısı bulundurma, internet kullanım durumları, internette harcadıkları zaman, sosyal medya kullanım durumları, sosyal medya kullanım süreleri ve internet erişimi sağladıkları cihaz türlerine ilişkin tanımsal veriler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Sigara Kullanımı, İnternet Kullanımı ve Sosyal Medya Kullanımlarına İlişkin Tanımsal Değerler

Özellikler		Sayı (n)	Yüzde (%)
Sigara Kullanımı	Evet	73	34,1
	Hayır	141	65,9
Evde İnternet Bağlantısı Bulunma Durumu	Evet	196	91,6
	Hayır	18	8,4
Günlük İnternet Kullanım Süresi	1 saatten az	21	9,8
	1-3 saat	114	53,3
	4-6 saat	49	22,9
	7+ saat	30	14,0
Sosyal Medya Kullanım Durumu	Hayır	4	1,9
	Evet	210	98,1
Sosyal Medyaya Bağlanmak İçin Kullanılan Cihazlar	Masaüstü Bilgisayar	3	1,4
	Masaüstü Bilgisayar Ve Mobil Cihazlar	73	34,1
	Sadece Mobil Cihazlar	138	64,5
Sosyal Medya Kullanım Süresi	1 yıldan az	6	2,8
	1-3 yıl arası	20	9,3
	4-6 yıl arası	52	24,3
	7+ yıl	136	63,6
Günlük Sosyal Medya Kullanım Süresi	1 saatten az	52	24,3
	1-3 saat	90	42,1
	4-6 saat	45	21,0
	7+ saat	27	12,6

Araştırmaya katılan 214 öğretmenin sigara kullanımlarına ilişkin sonuçlar incelendiğinde 73 (%34,1)’ünün sigara kullandığı, 141 (%65,9)’inin ise sigara kullanmadığı görülmüştür.

Öğretmenlere internet kullanımları ve sosyal medya kullanımlarına yönelik sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde 196 (%91,6)’sının evinde internet bağlantısının bulunduğu, 18 (%8,4)’inin ise evinde internet bağlantısının bulunmadığı tespit edilmiştir.

214 öğretmenin 21 (%9,8)'i günde 1 saatten az internet kullandıklarını, 114 (%53,3)'ü günde 1-3 saat arası internet kullandığını, 49 (22,9)'u günde 4-6 saat internet kullandıklarını ve 30 (%14)'u günde 7 saatten fazla internet kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin sosyal medya kullanım durumları incelendiğinde yalnızca 4 (%1,9)'ünün sosyal medya kullanmadığı ve 210 (%98,1)'unun ise sosyal medya kullandıkları görülmüştür. Sosyal medyaya erişim araçları hakkında sorulan soruya katılımcıların 3 (%1,4)'ü yalnızca masaüstü bilgisayarla erişim sağladığını, 73 (%34,1)'ü masaüstü bilgisayar ve mobil cihazlar ile erişim sağladıklarını ve 138 (%64,5)'i ise yalnızca mobil cihazlar ile sosyal medyaya erişim sağladıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcılar sosyal medya kullanım süreleri incelendiğinde 6 (%2,8)'sının 1 yıldan daha az bir süre, 20 (%9,3)'sinin 1-3 yıldır, 52 (%24,3)'sinin 4-6 yıldır ve 136 (%63,6)'sının 7 yıldan daha uzun süredir sosyal medya kullandıkları görülmüştür. Öğretmenlerin günlük sosyal medya kullanımlarına ilişkin soruya verdikleri cevaba göre 52 (%24,3)'sinin günlük 1 saatten az, 90 (%42,1)'inin günlük 1-3 saat, 45 (%21)'inin günlük 4-6 saat ve 27 (%12,6)'sinin günlük 7 saatten fazla sosyal medya kullandıkları öğrenilmiştir.

Katılımcılara uygulanan Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) puanlarına ilişkin tanımsal veriler Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarına İlişkin Tanımsal Veriler

Ölçekler	N	Min.	Max.	Skewness	Kurtosis	Ort.	Ss
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	214	19,00	80,00	1,461	0,908	33,35	16,37
Kontrol Kaybı	214	7,00	33,00	1,276	0,492	13,05	6,41
Aşırı Online Kalma İsteği	214	3,00	15,00	,954	0,023	6,25	3,15
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	214	9,00	33,00	1,628	1,229	14,04	7,52
Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	214	19,00	86,00	0,605	-	46,90	17,32
Sanal Tolerans	214	11,00	51,00	0,776	-	28,21	11,73
Sanal İletişim	214	9,00	40,00	0,207	-	20,85	7,34
Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	214	55,00	183,00	1,153	1,455	95,79	19,67
Aile İşlevleri ve Uyum	214	9,00	84,00	-0,708	-	62,68	15,68
Güven-sadakat-şiddet	214	,00	60,00	0,989	-	13,91	15,27
Marital Disfori	214	,00	46,00	0,687	-	19,19	15,56

Öğretmenlere uygulanan İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) puanları incelendiğinde katılımcıların ölçekten aldığı minimum puanın 19, maksimum puanın 80, ortalamanın ise 33,35 ($\pm 16,37$) olduğu bulgulanmıştır. İnternet bağımlılığı ölçeği alt ölçekleri incelendiğinde kontrol kaybı alt ölçeğinde minimum puanın 7, maksimum puanın 33, ortalamanın 13,05 ($\pm 6,41$); aşırı online kalma isteği alt ölçeğinde minimum puanın 3, maksimum puanın 15, ortalamanın 6,25 ($\pm 3,15$); sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt ölçeğinde minimum puanın 9, maksimum puanın 33, ortalamanın 14,04 ($\pm 7,52$) olduğu görülmüştür.

Katılımcılara uygulanan Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) puanları incelendiğinde katılımcıların ölçekten aldığı minimum puanın 19, maksimum puanın 86, ortalamasının ise 46,90 ($\pm 17,32$) olduğu bulgulanmıştır. Sosyal medya bağımlılığı ölçeği alt ölçekleri incelendiğinde sanal tolerans alt ölçeğinde minimum puanın 11, maksimum puanın 51, ortalamasının 28,21 ($\pm 11,73$); sanal iletişim alt ölçeğinde minimum puanın 9, maksimum puanın 40, ortalamasının 20,85 ($\pm 7,34$) olduğu görülmüştür.

Katılımcılara uygulanan Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ) puanları incelendiğinde katılımcıların ölçekten aldığı minimum puanın 55, maksimum puanın 183, ortalamasının ise 95,79 ($\pm 19,67$) olduğu bulgulanmıştır. Evlilikte uyum ve aile işlevleri alt ölçeği alt ölçekleri incelendiğinde aile işlevleri ve uyum alt ölçeğinde minimum puanın 9, maksimum puanın 84, ortalamasının 62,68 ($\pm 15,68$); güven-sadakat-şiddet alt ölçeğinde minimum puanın 0, maksimum puanın 60, ortalamasının 13,91 ($\pm 15,27$); marital disfori alt ölçeğinde minimum puanın 0, maksimum puanın 46, ortalamasının 19,19 ($\pm 15,56$) olduğu görülmüştür.

Tüm ölçeklere ait basıklık ve çarpıklık değerleri incelendiğinde verilerin normal dağılım gösterdiği bulgulanmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2013:79).

4.2.Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine Göre Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan 214 öğretmenin cinsiyetlerine, yaşlarına, öğrenim durumlarına, evlilikteki yıllarına, çocuklarının olma durumlarına, meslekteki yıllarına ve görev yaptıkları öğretim grubuna göre toplumsal evlilikteki uyum ve aile işlevlerinin, internet bağımlılıklarının ve sosyal medya bağımlılıklarının değişip değişmediğini öğrenmek için söz konusu demografik değişkenlerin kategorileri arasında karşılaştırma analizleri yapılmıştır.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAIÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) puan ortalamalarını karşılaştırmak için uygulanan T Testi analizi sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAIÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması (T-Test)

Ölçekler	Cinsiyet	N	Ort.	Ss	t	p																																																																																																											
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	Kadın	124	32,37	16,15	-1,01	,30																																																																																																											
	Erkek	90	34,68	16,67			Kontrol Kaybı	Kadın	124	12,79	6,36	-0,68	,49	Erkek	90	13,41	6,51	Aşırı Online Kalma İsteği	Kadın	124	6,04	3,12	-1,11	,26	Erkek	90	6,53	3,19	Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Kadın	124	13,53	7,25	-1,16	,24	Erkek	90	14,74	7,86	Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	Kadın	124	46,33	16,66	-0,55	,57	Erkek	90	47,67	18,25	Sanal Tolerans	Kadın	124	28,01	11,15	-0,28	,77	Erkek	90	28,47	12,54	Sanal İletişim	Kadın	124	20,41	7,23	-1,04	,29	Erkek	90	21,47	7,47	Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	Kadın	124	94,83	18,66	-0,83	,40	Erkek	90	97,12	21,01	Aile İşlevleri ve Uyum	Kadın	124	63,87	16,00	1,30	,19	Erkek	90	61,04	15,15	Güven-sadakat-şiddet	Kadın	124	12,86	15,26	-1,18	,23	Erkek	90	15,36	15,24	Marital Disfori	Kadın	124	18,09	15,34	-1,21	,22	Erkek
Kontrol Kaybı	Kadın	124	12,79	6,36	-0,68	,49																																																																																																											
	Erkek	90	13,41	6,51			Aşırı Online Kalma İsteği	Kadın	124	6,04	3,12	-1,11	,26	Erkek	90	6,53	3,19	Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Kadın	124	13,53	7,25	-1,16	,24	Erkek	90	14,74	7,86	Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	Kadın	124	46,33	16,66	-0,55	,57	Erkek	90	47,67	18,25	Sanal Tolerans	Kadın	124	28,01	11,15	-0,28	,77	Erkek	90	28,47	12,54	Sanal İletişim	Kadın	124	20,41	7,23	-1,04	,29	Erkek	90	21,47	7,47	Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	Kadın	124	94,83	18,66	-0,83	,40	Erkek	90	97,12	21,01	Aile İşlevleri ve Uyum	Kadın	124	63,87	16,00	1,30	,19	Erkek	90	61,04	15,15	Güven-sadakat-şiddet	Kadın	124	12,86	15,26	-1,18	,23	Erkek	90	15,36	15,24	Marital Disfori	Kadın	124	18,09	15,34	-1,21	,22	Erkek	90	20,71	15,81								
Aşırı Online Kalma İsteği	Kadın	124	6,04	3,12	-1,11	,26																																																																																																											
	Erkek	90	6,53	3,19			Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Kadın	124	13,53	7,25	-1,16	,24	Erkek	90	14,74	7,86	Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	Kadın	124	46,33	16,66	-0,55	,57	Erkek	90	47,67	18,25	Sanal Tolerans	Kadın	124	28,01	11,15	-0,28	,77	Erkek	90	28,47	12,54	Sanal İletişim	Kadın	124	20,41	7,23	-1,04	,29	Erkek	90	21,47	7,47	Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	Kadın	124	94,83	18,66	-0,83	,40	Erkek	90	97,12	21,01	Aile İşlevleri ve Uyum	Kadın	124	63,87	16,00	1,30	,19	Erkek	90	61,04	15,15	Güven-sadakat-şiddet	Kadın	124	12,86	15,26	-1,18	,23	Erkek	90	15,36	15,24	Marital Disfori	Kadın	124	18,09	15,34	-1,21	,22	Erkek	90	20,71	15,81																			
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Kadın	124	13,53	7,25	-1,16	,24																																																																																																											
	Erkek	90	14,74	7,86			Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	Kadın	124	46,33	16,66	-0,55	,57	Erkek	90	47,67	18,25	Sanal Tolerans	Kadın	124	28,01	11,15	-0,28	,77	Erkek	90	28,47	12,54	Sanal İletişim	Kadın	124	20,41	7,23	-1,04	,29	Erkek	90	21,47	7,47	Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	Kadın	124	94,83	18,66	-0,83	,40	Erkek	90	97,12	21,01	Aile İşlevleri ve Uyum	Kadın	124	63,87	16,00	1,30	,19	Erkek	90	61,04	15,15	Güven-sadakat-şiddet	Kadın	124	12,86	15,26	-1,18	,23	Erkek	90	15,36	15,24	Marital Disfori	Kadın	124	18,09	15,34	-1,21	,22	Erkek	90	20,71	15,81																														
Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	Kadın	124	46,33	16,66	-0,55	,57																																																																																																											
	Erkek	90	47,67	18,25			Sanal Tolerans	Kadın	124	28,01	11,15	-0,28	,77	Erkek	90	28,47	12,54	Sanal İletişim	Kadın	124	20,41	7,23	-1,04	,29	Erkek	90	21,47	7,47	Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	Kadın	124	94,83	18,66	-0,83	,40	Erkek	90	97,12	21,01	Aile İşlevleri ve Uyum	Kadın	124	63,87	16,00	1,30	,19	Erkek	90	61,04	15,15	Güven-sadakat-şiddet	Kadın	124	12,86	15,26	-1,18	,23	Erkek	90	15,36	15,24	Marital Disfori	Kadın	124	18,09	15,34	-1,21	,22	Erkek	90	20,71	15,81																																									
Sanal Tolerans	Kadın	124	28,01	11,15	-0,28	,77																																																																																																											
	Erkek	90	28,47	12,54			Sanal İletişim	Kadın	124	20,41	7,23	-1,04	,29	Erkek	90	21,47	7,47	Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	Kadın	124	94,83	18,66	-0,83	,40	Erkek	90	97,12	21,01	Aile İşlevleri ve Uyum	Kadın	124	63,87	16,00	1,30	,19	Erkek	90	61,04	15,15	Güven-sadakat-şiddet	Kadın	124	12,86	15,26	-1,18	,23	Erkek	90	15,36	15,24	Marital Disfori	Kadın	124	18,09	15,34	-1,21	,22	Erkek	90	20,71	15,81																																																				
Sanal İletişim	Kadın	124	20,41	7,23	-1,04	,29																																																																																																											
	Erkek	90	21,47	7,47			Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	Kadın	124	94,83	18,66	-0,83	,40	Erkek	90	97,12	21,01	Aile İşlevleri ve Uyum	Kadın	124	63,87	16,00	1,30	,19	Erkek	90	61,04	15,15	Güven-sadakat-şiddet	Kadın	124	12,86	15,26	-1,18	,23	Erkek	90	15,36	15,24	Marital Disfori	Kadın	124	18,09	15,34	-1,21	,22	Erkek	90	20,71	15,81																																																															
Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	Kadın	124	94,83	18,66	-0,83	,40																																																																																																											
	Erkek	90	97,12	21,01			Aile İşlevleri ve Uyum	Kadın	124	63,87	16,00	1,30	,19	Erkek	90	61,04	15,15	Güven-sadakat-şiddet	Kadın	124	12,86	15,26	-1,18	,23	Erkek	90	15,36	15,24	Marital Disfori	Kadın	124	18,09	15,34	-1,21	,22	Erkek	90	20,71	15,81																																																																										
Aile İşlevleri ve Uyum	Kadın	124	63,87	16,00	1,30	,19																																																																																																											
	Erkek	90	61,04	15,15			Güven-sadakat-şiddet	Kadın	124	12,86	15,26	-1,18	,23	Erkek	90	15,36	15,24	Marital Disfori	Kadın	124	18,09	15,34	-1,21	,22	Erkek	90	20,71	15,81																																																																																					
Güven-sadakat-şiddet	Kadın	124	12,86	15,26	-1,18	,23																																																																																																											
	Erkek	90	15,36	15,24			Marital Disfori	Kadın	124	18,09	15,34	-1,21	,22	Erkek	90	20,71	15,81																																																																																																
Marital Disfori	Kadın	124	18,09	15,34	-1,21	,22																																																																																																											
	Erkek	90	20,71	15,81																																																																																																													

T Testi analizi sonuçlarına göre kadın ve erkek öğretmenler arasında İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır ($p>.05$).

Katılımcıların yaşlarına göre Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAIÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) puan ortalamalarını karşılaştırmak için uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Testi sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 5, Tablo 6 ve Tablo7’de verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) Puanlarının Yaşlarına Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Yaş	N	Ort	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	20-25	25	36,48	19,37	G.Arası	763,40	5	152,68			
	26-30	54	33,31	14,46	G. İçi	56337,31	208	270,85			
	31-35	61	31,72	15,18	Toplam	57100,71	213		0,56	,72	---
	36-40	35	34,37	16,25							
	41-45	20	35,80	19,50							
	46+	19	30,10	18,54							
	Kontrol Kaybı	20-25	25	14,16	7,13	G.Arası	151,79	5	30,360		
26-30		54	13,46	5,81	G. İçi	8621,52	208	41,450			
31-35		61	12,49	6,11	Toplam	8773,32	213		0,73	,60	---
36-40		35	13,20	6,42							
41-45		20	13,95	7,30							
46+		19	11,05	7,23							
Aşırı Online Kalma İsteği		20-25	25	6,60	3,81	G.Arası	17,63	5	3,527		
	26-30	54	6,24	2,77	G. İçi	2104,740	208	10,119			
	31-35	61	6,00	3,13	Toplam	2122,37	213		0,34	,88	----
	36-40	35	6,71	3,24							
	41-45	20	6,20	3,45							
	46+	19	5,84	3,09							
	Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	20-25	25	15,72	8,76	G.Arası	191,56	5	38,314		
26-30		54	13,61	7,00	G. İçi	11875,05	208	57,092			
31-35		61	13,22	6,63	Toplam	12006,62	213		0,67	,64	----
36-40		35	14,45	7,50							
41-45		20	15,65	9,12							
46+		19	13,21	8,47							

ANOVA sonuçlarına göre öğretmenlerin yaş kategorileri arasında İnternet Bağımlılığı Ölçeği puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır ($p > .05$).

Tablo 6. Öğretmenlerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Yaşlarına Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Yaş	N	Ort.	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	P	Anlamlı Fark
Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	20-25	25	51,08	17,53	G.Arası	2389,42	5	477,88			
	26-30	54	48,55	15,35	G. İçi	61525,51	208	295,79			
	31-35	61	43,75	16,24	Toplam	63914,93	213				---
	36-40	35	45,34	17,72					1,61	,15	
	41-45	20	53,30	22,07							
	46	19	42,94	18,07							
	+										
Sanal Tolerans	20-25	25	30,48	12,91	G.Arası	890,03	5	178,00			
	26-30	54	29,24	10,19	G. İçi	28417,49	208	136,62			
	31-35	61	26,45	10,89	Toplam	29307,53	213				---
	36-40	35	27,51	11,63					1,30	,26	
	41-45	20	32,15	15,26							
	46	19	25,05	12,38							
	+										
Sanal İletişim	20-25	25	22,88	7,14	G.Arası	429,20	5	85,84			
	26-30	54	21,40	6,99	G. İçi	11048,58	208	53,11			
	31-35	61	19,36	6,91	Toplam	11477,79	213				---
	36-40	35	20,25	7,48					1,61	,15	
	41-45	20	23,50	8,45							
	46	19	19,78	7,82							
	+										

ANOVA sonuçlarına göre öğretmenlerin yaş kategorileri arasında Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır ($p > .05$).

Tablo 7. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ) Puanlarının Yaşlarına Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Yaş	N	Ort.	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	20-25	25	106,44	27,91	G.Arası	5046,37	5	1009,27			1-3
	26-30	54	95,98	17,04	G. İçi	77369,99	208	371,97			
	31-35	61	91,03	15,70	Toplam	82416,36	213		2,71	,02*	
	36-40	35	94,31	17,84							
	41-45	20	101,45	23,98							
	46+	19	93,36	19,33							
Aile İşlevi ve Uyum	20-25	25	64,36	15,02	G.Arası	1014,04	5	202,80			
	26-30	54	63,24	17,30	G. İçi	51361,98	208	246,93			
	31-35	61	64,32	14,91	Toplam	52376,02	213				---
	36-40	35	60,00	16,06					,82	,53	
	41-45	20	57,75	14,96							
	46+	19	63,78	14,32							
Güven-Sadakat-Şiddet	20-25	25	19,28	19,12	G.Arası	1780,39	5	356,07			
	26-30	54	14,05	14,98	G. İçi	47900,09	208	230,28			
	31-35	61	10,80	13,32	Toplam	49680,48	213				---
	36-40	35	14,65	14,02					1,54	,17	
	41-45	20	17,75	17,65							
	46+	19	11,05	14,82							
Marital Disfori	20-25	25	22,80	16,69	G.Arası	1929,12	5	385,82			
	26-30	54	18,68	15,65	G. İçi	49680,63	208	238,84			
	31-35	61	15,90	13,98	Toplam	51609,75	213				---
	36-40	35	19,65	13,89					1,61	,15	
	41-45	20	25,95	18,89							
	46+	19	18,52	16,51							

*p<.05

ANOVA sonuçlarına göre öğretmenlerin yaş kategorileri arasında İnternet Bağımlılığı Ölçeği toplam puanları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır (F=2,713, p<.05). Farkın yönünü belirlemek için post hoc test yapılmıştır. F levene testi sonucunda verilerin homojen dağıldığı görüldüğünden Tukey testi uygulanmıştır. Tukey analizi sonuçlarına göre 20-25 yaş grubu ile 31-35 yaş grupları arasında internet bağımlılığı düzeyleri bakımından 20-25 yaş grubu lehine anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür.

İnternet bağımlılığı ölçeği alt test puan ortalamaları bakımından gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı bulgulanmıştır ($p<.05$).

Katılımcıların öğrenim durumlarına göre Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) puan ortalamalarını karşılaştırmak için uygulanan T Testi analizi sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 8’de verilmiştir. Katılımcıların 2’sinin doktora mezunu olup analiz için yeterli frekans sayısı oluşmadığından doktora mezunları analize katılamamıştır.

Tablo 8. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Öğrenim Durumlarına Göre Karşılaştırılması (T-Test)

	Öğrenim Durumu	N	Ort.	SS	T	P
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	Lisans	152	31,43	14,47	-2,91	,00**
	Yüksek Lisans	60	38,60	19,72		
Kontrol Kaybı	Lisans	152	12,42	5,80	-2,41	,01*
	Yüksek Lisans	60	14,76	7,61		
Aşırı Online Kalma İsteği	Lisans	152	5,85	2,84	-3,21	,00**
	Yüksek Lisans	60	7,36	3,63		
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Lisans	152	13,15	6,57	-2,93	,00**
	Yüksek Lisans	60	16,46	9,22		
Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	Lisans	152	45,45	15,94	-2,20	,02*
	Yüksek Lisans	60	51,20	19,84		
Sanal Tolerans	Lisans	152	27,17	10,91	-2,19	,03*
	Yüksek Lisans	60	31,06	13,33		
Sanal İletişim	Lisans	152	20,36	6,83	-1,86	,06
	Yüksek Lisans	60	22,43	8,29		
Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	Lisans	152	95,65	19,71	-0,39	,69
	Yüksek Lisans	60	96,83	19,67		
Aile İşlevi ve Uyum	Lisans	152	63,07	15,46	-0,67	,50
	Yüksek Lisans	60	61,45	16,41		
Güven-Sadakat-Şiddet	Lisans	152	13,76	14,99	-0,40	,68
	Yüksek Lisans	60	14,71	16,13		
.Marital Disfori	Lisans	152	18,80	14,99	-0,78	,43
	Yüksek Lisans	60	20,66	16,98		

* $p<.05$ ** $p<.01$

T Testi analizi sonuçlarına göre lisans mezunu ve yüksek lisans mezunu öğretmenler arasında İnternet Bağımlılığı Ölçek puanları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır ($t=-2,915$, $p<.05$). Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin internet bağımlılığı düzeylerinin lisans mezunu öğretmenlere oranla anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Kontrol kaybı puanları bakımından öğretmenler arasında anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır ($t=-2,411$, $p<.05$). Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin

kontrol kaybı düzeylerinin lisans mezunu öğretmenlere oranla anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Aşırı online kalma isteği puanları bakımından öğretmenler arasında anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır ($t=-3,210$, $p<.05$). Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin aşırı online kalma isteği düzeylerinin lisans mezunu öğretmenlere oranla anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları bakımından öğretmenler arasında anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır ($t=-2,933$, $p<.05$). Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin sosyal ilişkilerde olumsuzluk düzeylerinin lisans mezunu öğretmenlere oranla anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Lisans ve yüksek lisans mezunu öğretmenler arasında Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puan ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır ($t=-2,200$, $p<.05$). Sosyal medya bağımlılık düzeylerinin yüksek lisans mezunu öğretmenlerde daha yüksek olduğu görülmüştür. Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin sanal tolerans puan ortalamalarının lisans mezunu öğretmenlere oranla anlamlı derecede yüksek olduğu bulgulanmıştır ($t=-2,190$, $p<.05$). Sanal iletişim puan ortalamaları bakımından gruplar arasında fark olmadığı görülmüştür ($p>.05$).

Lisans mezunu ve yüksek lisans mezunu öğretmenler arasında Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır ($p>.05$).

Öğretmenlerin evlilikteki yıllarına göre Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) puan ortalamalarını karşılaştırmak için uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Testi analizi sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 9, Tablo 10 ve Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 9. Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) Puanlarının Evlilik Yılına Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Evlilik Yılı	N	Ort.	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	0-5 yıl	98	32,74	15,02	G.Arası	145,08	3	48,36	0,17	,91	----
	6-10 yıl	47	34,27	17,58	G. İçi	56955,63	210	271,21			
	11-15 yıl	37	32,67	13,32	Toplam	57100,71	213				
	15+ yıl	32	34,62	21,59							
Kontrol Kaybı	0-5 yıl	98	12,98	5,91	G.Arası	3,64	3	1,21	0,02	,99	----
	6-10 yıl	47	13,29	6,89	G. İçi	8769,68	210	41,76			
	11-15 yıl	37	12,94	5,35	Toplam	8773,32	213				
	15+ yıl	32	13,03	8,33							
Aşırı Online Kalma İsteği	0-5 yıl	98	6,05	3,02	G.Arası	8,53	3	2,84	0,28	,83	----
	6-10 yıl	47	6,53	3,24	G. İçi	2113,83	210	10,06			
	11-15 yıl	37	6,40	3,07	Toplam	2122,37	213				
	15+ yıl	32	6,28	3,59							
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	0-5 yıl	98	13,70	7,02	G.Arası	89,60	3	29,86	0,52	,66	----
	6-10 yıl	47	14,44	7,98	G. İçi	11977,01	210	57,03			
	11-15 yıl	37	13,32	5,88	Toplam	12066,62	213				
	15+ yıl	32	15,31	9,85							

ANOVA sonuçlarına göre öğretmenlerin evlilik yılları kategorileri arasında İnternet Bağımlılığı Ölçeği puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır ($p > .05$).

Tablo 10. Öğretmenlerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Evlilik Yılına Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Evlilik Yılı	N	Ort.	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	P	Anlamlı Fark
Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	0-5 yıl	98	47,29	16,06	G.Arası	28,87	3	9,62	0,03	,99	---
	6-10 yıl	47	46,63	18,39	G. İçi	63886,06	210	304,21			
	11-15 yıl	37	46,59	16,00	Toplam	63914,93	213				
	15+ yıl	32	46,43	21,29							
Sanal Tolerans	0-5 yıl	98	28,39	10,96	G.Arası	7,91	3	2,63	0,01	,99	---
	6-10 yıl	47	28,00	12,17	G. İçi	29299,62	210	139,52			
	11-15 yıl	37	28,21	10,99	Toplam	29307,53	213				
	15+ yıl	32	27,93	14,43							
Sanal İletişim	0-5 yıl	98	20,97	7,04	G.Arası	4,59	3	1,53	0,02	,99	---
	6-10 yıl	47	20,91	7,75	G. İçi	11473,19	210	54,63			
	11-15 yıl	37	20,62	6,68	Toplam	11477,79	213				
	15+ yıl	32	20,68	8,57							

ANOVA sonuçlarına göre öğretmenlerin evlilik yılları kategorileri arasında Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır ($p>.05$).

Tablo 11. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ) Puanlarının Evlilik Yılına Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Evlilik Yılı	N	Ort.	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	P	Anlamlı Fark
Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	0-5 yıl	98	96,38	20,19	G.Arası	133,05	3	44,35	0,11	,95	---
	6-10 yıl	47	94,36	17,26	G. İçi	82283,30	210	391,82			
	11-15 yıl	37	96,02	18,79	Toplam	82416,36	213				
	15+ yıl	32	95,84	22,92							
Aile İşlevi ve Uyum	0-5 yıl	98	65,92	13,45	G.Arası	2816,30	3	938,76	3,97	,00*	1-3
	6-10 yıl	47	63,29	17,58	G. İçi	49559,72	210	235,99			
	11-15 yıl	37	57,05	17,41	Toplam	52376,02	213				
	15+ yıl	32	58,37	14,87							
Güven-Sadakat-Şiddet	0-5 yıl	98	12,66	14,65	G.Arası	501,42	3	167,14	0,71	,54	---
	6-10 yıl	47	13,63	16,09	G. İçi	49179,06	210	234,18			
	11-15 yıl	37	16,86	14,93	Toplam	49680,48	213				
	15+ yıl	32	14,75	16,45							
Marital Disfori	0-5 yıl	98	17,79	14,80	G.Arası	1050,31	3	350,10	1,45	,22	---
	6-10 yıl	47	17,42	16,13	G. İçi	50559,44	210	240,75			
	11-15 yıl	37	22,10	14,82	Toplam	51609,75	213				
	15+ yıl	32	22,71	17,43							

* $p<.01$

ANOVA sonuçlarına göre öğretmenlerin evlilik yılları kategorileri arasında Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği toplam puanları, güven-sadakat-şiddet puanları ve

marital disfori puanları ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır ($p>.05$). Ancak aile işlevi ve uyum puanları bakımından evlilik yılı kategorileri arasında anlamlı bir farkın olduğu bulgulanmıştır ($F=3,978$, $p<.05$). Farkın yönünü belirlemek için post hoc test yapılmıştır. F levne testi sonucunda verilerin homojen dağıldığı görüldüğünden Tukey testi uygulanmıştır. Tukey analizi sonuçlarına göre 0-5 yıl grubu ile 11-15 yıl grubu arasında aile işlevi ve uyum puanları bakımından anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür.

Katılımcıların çocuklarının olma durumlarına göre Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) puan ortalamalarını karşılaştırmak için uygulanan T Testi analizi sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Çocuk Sahibi Olma Durumlarına Göre Karşılaştırılması (T-Test)

	Çocuk Sahibi	N	Ort.	SS	t	p
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	Evet	156	33,51	16,94	0,24	,80
	Hayır	58	32,89	14,84		
Kontrol Kaybı	Evet	156	13,00	6,63	-0,20	,83
	Hayır	58	13,20	5,83		
Aşırı Online Kalma İsteği	Evet	156	6,33	3,28	0,66	,50
	Hayır	58	6,01	2,79		
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Evet	156	14,17	7,73	0,43	,66
	Hayır	58	13,67	6,99		
Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	Evet	156	46,80	18,13	-0,13	,69
	Hayır	58	47,15	15,04		
Sanal Tolerans	Evet	156	28,26	12,25	0,10	,91
	Hayır	58	28,06	10,29		
Sanal İletişim	Evet	156	20,71	7,59	-0,48	,62
	Hayır	58	21,25	6,66		
Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	Evet	156	95,82	18,78	0,02	,97
	Hayır	58	95,74	22,04		
Aile İşlevi ve Uyum	Evet	156	60,90	16,10	-2,77	,00*
	Hayır	58	67,48	13,47		
Güven-Sadakat-Şiddet	Evet	156	14,46	15,17	0,85	,39
	Hayır	58	12,44	15,57		
Marital Disfori	Evet	156	20,45	15,73	1,95	,05
	Hayır	58	15,81	14,68		

*p<.01

T Testi analizi sonuçlarına göre çocuk sahibi olan ve çocuk sahibi olmayan öğretmenler arasında İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır (p>.05).

Çocuk sahibi olan ve çocuk sahibi olmayan öğretmenler arasında Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği toplam puanları, güven-sadakat-şiddet puanları ve marital disfori puanları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır (p>.05). Ancak aile işlevi ve uyum puanları bakımından gruplar arasında anlamlı bir farkın olduğu bulgulanmıştır (t=-2,770, p<.05). Çocuk sahibi olan öğretmenlerin aile işlevi ve uyum puanlarının çocuk sahibi olmayan öğretmenlere oranla anlamlı derecede düşük olduğu görülmüştür.

Katılımcıların meslekte geçirdikleri yıllara göre Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) puan ortalamalarını karşılaştırmak için uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Testi analizi sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 13, Tablo 14 ve Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 13. Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) Puanlarının Meslekteki Yıllarına Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Meslek Yılı	N	Ort.	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	0-5 yıl	66	33,84	16,42	G.Arası	480,89	4	120,22	0,44	,77	---
	6-10 yıl	57	31,31	13,45	G. İçi	56619,82	209	270,90			
	11-15 yıl	36	32,69	16,15	Toplam	57100,71	213				
	16-20 yıl	31	35,58	17,29							
	20+ yıl	24	34,91	21,70							
Aile İşlevi ve Uyum	0-5 yıl	66	13,40	6,40	G.Arası	61,18	4	15,29	0,36	,83	---
	6-10 yıl	57	12,40	5,64	G. İçi	8712,14	209	41,68			
	11-15 yıl	36	12,69	6,22	Toplam	8773,32	213				
	16-20 yıl	31	13,93	6,50							
	20+ yıl	24	13,04	8,44							
Güven-Sadakat-Şiddet	0-5 yıl	66	6,39	3,41	G.Arası	26,16	4	6,54	0,65	,62	---
	6-10 yıl	57	5,70	2,65	G. İçi	2096,21	209	10,03			
	11-15 yıl	36	6,36	2,91	Toplam	2122,37	213				
	16-20 yıl	31	6,70	3,39							
	20+ yıl	24	6,41	3,58							
Marital Disfori	0-5 yıl	66	14,04	7,44	G.Arası	118,14	4	29,53	0,51	,72	---
	6-10 yıl	57	13,21	6,12	G. İçi	11948,47	209	57,17			
	11-15 yıl	36	13,63	7,48	Toplam	12066,62	213				
	16-20 yıl	31	14,93	8,25							
	20+ yıl	24	15,45	9,87							

ANOVA sonuçlarına göre öğretmenlerin meslekte geçirdikleri yıl kategorileri arasında İnternet Bağımlılığı Ölçeği puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır ($p>.05$).

Tablo 14. Öğretmenlerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Meslekteki Yıllarına Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Meslek Yılı	N	Ort.	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	P	Anlamlı Fark
Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	0-5 yıl	66	48,04	16,47	G.Arası	1073,77	4	268,44	0,89	,46	---
	6-10 yıl	57	43,78	14,25	G. İçi	62841,16	209	300,67			
	11-15 yıl	36	45,88	18,93	Toplam	63914,93	213				
	16-20 yıl	31	50,25	18,86							
	20+ yıl	24	48,33	21,46							
Sanal Tolerans	0-5 yıl	66	28,59	11,06	G.Arası	329,70	4	82,42	0,59	,66	---
	6-10 yıl	57	26,63	9,91	G. İçi	28977,82	209	138,65			
	11-15 yıl	36	27,55	12,56	Toplam	29307,53	213				
	16-20 yıl	31	30,35	12,78							
	20+ yıl	24	29,12	14,87							
Sanal İletişim	0-5 yıl	66	21,56	7,39	G.Arası	290,26	4	72,56	1,35	,25	---
	6-10 yıl	57	19,14	6,22	G. İçi	11187,53	209	53,52			
	11-15 yıl	36	20,55	7,80	Toplam	11477,79	213				
	16-20 yıl	31	22,45	7,38							
	20+ yıl	24	21,41	8,58							

ANOVA sonuçlarına göre öğretmenlerin meslekte geçirdikleri yıl kategorileri arasında Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır ($p>.05$).

Tablo 15. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ) Puanlarının Meslekteki Yıllarına Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Meslek yılı	N	Ort.	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	0-5 yıl	66	98,83	21,59	G.Arası	2629,11	4	657,27	1,72	,14	---
	6-10 yıl	57	90,78	14,30	G. İçi	79787,24	209	381,75			
	11-15 yıl	36	95,63	18,91	Toplam	82416,36	213				
	16-20 yıl	31	94,96	22,01							
	20+ yıl	24	100,66	21,80							
Aile İşlevi ve Uyum	0-5 yıl	66	64,78	16,69	G.Arası	1676,75	4	419,18	1,72	,14	---
	6-10 yıl	57	64,57	13,78	G. İçi	50699,26	209	242,58			
	11-15 yıl	36	62,58	15,92	Toplam	52376,02	213				
	16-20 yıl	31	57,03	15,79							
	20+ yıl	24	59,87	15,59							
Güven-Sadakat-Şiddet	0-5 yıl	66	14,46	16,90	G.Arası	884,73	4	221,18	0,94	,43	---
	6-10 yıl	57	11,15	12,53	G. İçi	48795,75	209	233,47			
	11-15 yıl	36	13,11	14,36	Toplam	49680,48	213				
	16-20 yıl	31	16,54	15,74							
	20+ yıl	24	16,75	17,16							
Marital Disfori	0-5 yıl	66	19,57	15,57	G.Arası	1720,59	4	430,14	1,80	,13	---
	6-10 yıl	57	15,05	12,42	G. İçi	49889,16	209	238,70			
	11-15 yıl	36	19,94	16,16	Toplam	51609,75	213				
	16-20 yıl	31	21,38	16,63							
	20+ yıl	24	24,04	18,70							

ANOVA sonuçlarına göre öğretmenlerin meslekte geçirdikleri yıl kategorileri arasında Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır ($p>.05$).

Öğretmenlerin görev yaptıkları öğretim gruplarına göre Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) puan ortalamalarını karşılaştırmak için uygulanan Tek Yönlü Varyans analizi sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 16, Tablo 17 ve Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 16. Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) Puanlarının Görev Yaptıkları Öğretim Gruplarına Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Öğretim Grupları	N	Ort.	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	İlkokul	92	32,23	14,84	G.Arası	323,99	2	161,99	0,60	,54	---
	Ortaokul	55	33,07	17,88	G. İçi	56776,71	211	269,08			
	Lise	67	35,10	17,17	Toplam	57100,71	213				
Kontrol Kaybı	İlkokul	92	12,52	5,79	G.Arası	97,06	2	48,53	1,18	,30	---
	Ortaokul	55	12,74	6,94	G. İçi	8676,25	211	41,12			
	Lise	67	14,04	6,76	Toplam	8773,32	213				
Aşırı Online Kalma İsteği	İlkokul	92	6,25	2,95	G.Arası	1,18	2	,59	0,05	,94	---
	Ortaokul	55	6,14	3,55	G. İçi	2121,19	211	10,05			
	Lise	67	6,34	3,12	Toplam	2122,37	213				
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	İlkokul	92	13,46	6,83	G.Arası	61,92	2	30,96	0,54	,58	---
	Ortaokul	55	14,18	7,85	G. İçi	12004,69	211	56,89			
	Lise	67	14,71	8,18	Toplam	12066,62	213				

ANOVA sonuçlarına göre ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenleri arasında İnternet Bağımlılığı Ölçeği puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır ($p>.05$).

Tablo 17. Öğretmenlerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Görev Yaptıkları Öğretim Gruplarına Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Yaş	N	Ort.	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	İlkokul	92	45,79	15,95	G.Arası	200,60	2	100,30	0,33	.71	---
	Ortaokul	55	47,89	18,03	G. İçi	63714,33	211	301,96			
	Lise	67	47,61	18,65	Toplam	63914,93	213				
Sanal Tolerans	İlkokul	92	27,07	10,60	G.Arası	224,51	2	112,25	0,81	.44	---
	Ortaokul	55	28,65	12,52	G. İçi	29083,02	211	137,83			
	Lise	67	29,40	12,53	Toplam	29307,53	213				
Sanal İletişim	İlkokul	92	20,72	7,18	G.Arası	35,13	2	17,56	0,32	.72	---
	Ortaokul	55	21,52	7,09	G. İçi	11442,66	211	54,23			
	Lise	67	20,49	7,81	Toplam	11477,79	213				

ANOVA sonuçlarına göre ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenleri arasında Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır ($p>.05$).

Tablo 18. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAIÖ) Puanlarının Görev Yaptıkları Öğretim Gruplarına Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Öğretim Grupları	N	Ort.	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	P	Anlamlı Fark
Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	İlkokul	92	93,86	18,42	G.Arası	2202,83	2	1101,41			---
	Ortaokul	55	93,25	19,00	G. İçi	80213,52	211	380,15			
	Lise	67	100,5	21,25	Toplam	82416,36	213		2,89	,05	
Aile İşlevi ve Uyum	İlkokul	92	64,91	14,49	G.Arası	808,79	2	404,39			---
	Ortaokul	55	61,30	15,74	G. İçi	51567,22	211	244,39			
	Lise	67	60,76	16,99	Toplam	52376,02	213		1,65	,19	
Güven-Sadakat-Şiddet	İlkokul	92	11,25	13,26	G.Arası	1776,86	2	888,43			1-3
	Ortaokul	55	13,41	15,63	G. İçi	47903,61	211	227,03			
	Lise	67	17,98	16,82	Toplam	49680,48	213		3,91	,02*	
Marital Disfori	İlkokul	92	17,70	14,73	G.Arası	679,89	2	339,94			---
	Ortaokul	55	18,52	15,86	G. İçi	50929,86	211	241,37			
	Lise	67	21,79	16,31	Toplam	51609,75	213		1,40	,24	

ANOVA sonuçlarına göre ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenleri arasında Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği toplam puanları, aile işlevi ve uyum puanları ve marital disfori puanları ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır ($p>.05$). Ancak güven-sadakat-şiddet puan ortalamaları bakımından gruplar arasında düşük düzeyde anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır ($F=3,913$, $p<.05$). Farkın yönünü belirlemek için post hoc test yapılmıştır. F levene testi sonucunda verilerin homojen dağıldığı görüldüğünden Tukey testi uygulanmıştır. Tukey analizi sonuçlarına göre ilkokul ve lise grupları arasında güven-sadakat-şiddet

puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür. Lise grubunun ortalamasının ilkokul grubuna oranla yüksek olduğu görülmüştür.

4.3.Öğretmenlerin Sigara Kullanımları, İnternet Kullanımları ve Sosyal Medya Kullanımlarına Göre Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan 214 öğretmenin sigara kullanımları, evlerinde internet bağlantısı bulundurma,internet kullanım durumları, internette harcadıkları zaman, sosyal medya kullanım durumları, sosyal medya kullanım süreleri ve internet erişimi sağladıkları cihaz türlerine göre aralarında Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanları bakımından fark olup olmadığını öğrenmek için söz konusu değişkenlerin kategorileri arasında karşılaştırma analizleri yapılmıştır.

Katılımcıların sigara kullanım durumlarına göre Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) puan ortalamalarını karşılaştırmak için uygulanan T Testi analizi sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 19'da verilmiştir.

Tablo 19. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Sigara Kullanımı Durumlarına Göre Karşılaştırılması (T-Test)

	Sigara	N	Ort.	SS	t	P
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	Evet	73	38,45	19,63	3,35	,00**
	Hayır	141	30,70	13,75		
Kontrol Kaybı	Evet	73	15,0	7,54	3,25	,00**
	Hayır	141	12,04	5,51		
Aşırı Online Kalma İsteği	Evet	73	7,10	3,56	2,90	,00**
	Hayır	141	5,80	2,83		
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Evet	73	16,34	9,23	3,29	,00**
	Hayır	141	12,85	6,17		
Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	Evet	73	49,76	20,07	1,74	,08
	Hayır	141	45,41	15,58		
Sanal Tolerans	Evet	73	30,13	13,66	1,73	,08
	Hayır	141	27,21	10,50		
Sanal İletişim	Evet	73	22,01	8,05	1,66	,09
	Hayır	141	20,26	6,89		
Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	Evet	73	97,19	19,71	0,74	,45
	Hayır	141	95,07	19,68		
Aile İşlevi ve Uyum	Evet	73	59,10	16,98	-2,42	,01*
	Hayır	141	64,53	14,68		
Güven-Sadakat-Şiddet	Evet	73	16,91	16,01	2,08	,03*
	Hayır	141	12,36	14,68		
Marital Disfori	Evet	73	21,16	16,64	1,33	,18
	Hayır	141	18,17	14,93		

*p<.05 **p<.01

T testi analizi sonuçları incelendiğinde sigara kullanan ve sigara kullanmayan öğretmenler arasında İnternet Bağımlılığı Ölçeği toplam puanları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır ($t=3,358$, $p<.05$). Sigara kullanan öğretmenlerin internet bağımlılığı düzeylerinin sigara kullanmayan öğretmenlere oranla anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. Sigara kullanan öğretmenlerin kontrol kaybı puan ortalamalarının sigara kullanmayanlara göre anlamlı derece yüksek olduğu bulgulanmıştır ($t=3,259$, $p<.05$). Sigara kullanan grubun kullanmayanlara oranla aşırı online kalma isteğinin anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür ($t=2,908$, $p<.05$). Sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları incelendiğinde sigara kullananların puan ortalamalarının kullanmayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür ($t=3,290$, $p<.05$).

Sigara kullanan ve kullanmayan öğretmenler arasında Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır ($p>.05$).

Sigara kullanan ve kullanmayan öğretmenler arasında e Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği toplam puan ortalamaları ve marital disfori puan ortalamaları

bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır ($p>.05$). Sigara kullanmayan grubun aile işlevi ve uyum puan ortalamalarının kullananlara oranla anlamlı derecede yüksek olduğu bulgulanmıştır ($t=-2,429$, $p<.05$). Güven-sadakat-şiddet puan ortalamalarının sigara kullanan grupta diğer gruba oranla anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür ($t=2,085$, $p<.05$).

Katılımcıların evlerinde internet bağlantısı bulunma durumlarına göre Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) puan ortalamalarını karşılaştırmak için uygulanan T Testi analizi sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Evlerinde İnternet Bağlantısı Bulunma Durumlarına Göre Karşılaştırılması (T-Test)

	İnternet Bağlantısı	N	Ort.	SS	<i>t</i>	<i>P</i>
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	Evet	196	33,47	16,52	0,38	,70
	Hayır	18	31,94	15,02		
Kontrol Kaybı	Evet	196	13,07	6,43	0,15	,87
	Hayır	18	12,83	6,36		
Aşırı Online Kalma İsteği	Evet	196	6,26	3,13	0,12	,90
	Hayır	18	6,16	3,50		
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Evet	196	14,14	7,67	0,64	,51
	Hayır	18	12,94	5,76		
Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	Evet	196	46,98	17,20	0,23	,81
	Hayır	18	46,00	19,10		
Sanal Tolerans	Evet	196	28,31	11,64	0,41	,67
	Hayır	18	27,11	12,95		
Sanal İletişim	Evet	196	20,82	7,28	-0,21	,82
	Hayır	18	21,22	8,12		
Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	Evet	196	95,83	20,10	0,09	,92
	Hayır	18	95,38	14,56		
Aile İşlevi ve Uyum	Evet	196	62,60	15,19	-0,24	,80
	Hayır	18	63,55	20,77		
Güven-Sadakat-Şiddet	Evet	196	13,99	15,14	0,24	,80
	Hayır	18	13,05	17,01		
Marital Disfori	Evet	196	19,23	15,64	0,11	,90
	Hayır	18	18,77	15,13		

T Testi analizi sonuçlarına göre evlerinde internet bağlantısı bulunan ve evlerinde internet bağlantısı bulunmayan öğretmenler arasında İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır ($p>.05$).

Öğretmenlerin günlük internet kullanım sürelerine Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya

Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) puan ortalamalarını karşılaştırmak için uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Testi analizi sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 21, Tablo 22 ve Tablo 23'te verilmiştir.

Tablo 21. Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) Puanlarının Günlük İnternet Kullanım Sürelerine Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Grup	N	Ort.	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	1 saatten az	21	24,85	7,56	G.Arası	16256,99	3	5418,99			1-3
	1-3 saat	11	27,09	9,10	G. İçi	40843,71	21	194,49	27,86	,00*	1-4
	4-6 saat	49	43,30	19,72	Toplam	57100,71	21				2-3
	7+ saat	30	46,80	20,05							2-4
Kontrol Kaybı	1 saatten az	21	9,00	2,56	G.Arası	2658,52	3	886,17			1-3
	1-3 saat	11	10,66	3,67	G. İçi	6114,80	21	29,11	30,43	,00*	1-4
	4-6 saat	49	17,00	7,63	Toplam	8773,32	21				2-3
	7+ saat	30	18,53	7,56							2-4
Aşırı Online Kalma İsteği	1 saatten az	21	5,00	2,38	G.Arası	461,62	3	153,87			1-3
	1-3 saat	11	5,17	2,37	G. İçi	1660,75	21	7,90	19,45	,00*	1-4
	4-6 saat	49	7,79	3,43	Toplam	2122,37	21				2-3
	7+ saat	30	8,70	3,43							2-4
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	1 saatten az	21	10,85	3,08	G.Arası	2992,81	3	997,60			1-3
	1-3 saat	11	11,25	4,20	G. İçi	9073,80	21	43,20	23,08	,00*	1-4
	4-6 saat	49	18,51	9,11	Toplam	12066,62	21				2-3
	7+ saat	30	19,56	9,99							2-4

*p<.05

ANOVA sonuçlarına göre öğretmenlerin günlük internet kullanım süreleri kategorileri arasında İnternet Bağımlılığı Ölçeği toplam puanları (F=27,862, p<.05), kontrol kaybı puanları (F=30,434, p<.05), aşırı online kalma isteği (F=19,457, p<.05), sosyal ilişkilerde olumsuzluk (F=23,088, p<.05) puanları ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Farkın yönünü belirlemek için post hoc test yapılmıştır. F levne testi sonucunda verilerin homojen dağıldığı görüldüğünden Tukey testi uygulanmıştır. Tukey analizi sonuçlarına göre internet bağımlılığı, kontrol kaybı, aşırı online kalma isteği ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları bakımından 1 saatten az internet kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat

internet kullanan grubun ortalamalarına oranla düşük olduğu görülmüştür. 1-3 saat internet kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat internet kullanan gruba oranla düşük olduğu görülmüştür. 7 saat ve üzeri internet kullanan grubun ortalamalarının 1 saatten az internet kullanan grubun ortalamalarına oranla yüksek olduğu görülmüştür. 7 saat ve üzeri internet kullanan grubun ortalamalarının 1-3 saat internet kullanan grubun ortalamalarına oranla yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 22. Öğretmenlerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Günlük İnternet Kullanım Sürelerine Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Grup	N	Ort.	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	1 saatten az	21	36,42	9,84	G.Arası	15924,58	3	5308,19			1-3
	1-3 saat	114	41,16	13,68	G. İçi	47990,35	210	228,52	23,22	,00*	1-4
	4-6 saat	49	56,69	17,42	Toplam	63914,93	213				2-3
	7+ saat	30	60,03	18,84							2-4
Sanal Tolerans	1 saatten az	21	22,04	5,80	G.Arası	6740,88	3	2246,96			1-3
	1-3 saat	114	24,32	9,06	G. İçi	22566,65	210	107,46	20,91	,00*	1-4
	4-6 saat	49	34,69	12,39	Toplam	29307,53	213				2-3
	7+ saat	30	36,70	13,44							2-4
Sanal İletişim	1 saatten az	21	16,28	5,44	G.Arası	2614,86	3	871,62			1-3
	1-3 saat	114	18,62	6,33	G. İçi	8862,93	210	42,20	20,65	,00*	1-4
	4-6 saat	49	24,71	6,99	Toplam	11477,79	213				2-3
	7+ saat	30	26,26	6,90							2-4

*p<.05

ANOVA sonuçlarına göre öğretmenlerin günlük kullanım internet süreleri kategorileri arasında Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği toplam puanları (F=23,228, p<.001), sanal tolerans puanları (F=20,910, p<.05), sanal iletişim puanları (F=20,652, p<.05) puanları ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Farkın yönünü belirlemek için post hoc test yapılmıştır. F levene testi sonucunda verilerin homojen dağıldığı görüldüğünden Tukey testi uygulanmıştır. Tukey analizi sonuçlarına göre sosyal medya bağımlılığı, sanal tolerans ve sanal iletişim puanları bakımından 1 saatten az internet kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat internet kullanan grubun ortalamalarına oranla düşük olduğu görülmüştür. 1-3 saat internet kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat internet kullanan gruba oranla düşük olduğu görülmüştür. 7 saat ve üzeri internet kullanan grubun ortalamalarının 1 saatten az internet kullanan grubun ortalamalarına oranla yüksek olduğu

görülmüştür. 7 saat ve üzeri internet kullanan grubun ortalamalarının 1-3 saat internet kullanan grubun ortalamalarına oranla yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 23. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAIÖ) Puanlarının Günlük İnternet Kullanım Sürelerine Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Grup	N	Ort.	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	1 saatten az	21	87,00	11,83	G.Arası	13278,61	3	4426,20			1-3
	1-3 saat	114	90,44	14,78	G. İçi	69137,75	210	329,22	13,44	,00*	1-4
	4-6 saat	49	104,12	21,36	Toplam	82416,36	213				2-3
	7+ saat	30	108,70	26,07							2-4
Aile İşlevi ve Uyum	1 saatten az	21	66,04	17,85	G.Arası	4625,70	3	1541,90			1-4
	1-3 saat	114	66,17	14,10	G. İçi	47750,31	210	227,38	6,78	,00*	2-3
	4-6 saat	49	58,08	16,16	Toplam	52376,02	213				2-4
	7+ saat	30	54,60	14,79							---
Güven-Sadakat-Şiddet	1 saatten az	21	8,76	11,52	G.Arası	9108,88	3	3036,29			1-3
	1-3 saat	114	9,07	11,00	G. İçi	40571,60	210	193,19	15,71	,00*	1-4
	4-6 saat	49	20,63	17,84	Toplam	49680,48	213				2-3
	7+ saat	30	24,96	17,56							2-4
Marital Disfori	1 saatten az	21	12,19	11,09	G.Arası	7702,85	3	2567,61			1-3
	1-3 saat	114	15,20	13,10	G. İçi	43906,90	210	209,08	12,28	,00*	1-4
	4-6 saat	49	25,40	16,40	Toplam	51609,75	213				2-3
	7+ saat	30	29,13	17,73							2-4

*p<.05

ANOVA sonuçlarına göre öğretmenlerin günlük kullanım internet süreleri kategorileri arasında Evlilik Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği toplam puanları (F=13,444, p<.05), aile işlevi ve uyum puanları (F=6,781, p<.05), güven-sadakat-şiddet puanları (F=15,716, p<.05) ve marital disfori (F=12,281, p<.05) puanları ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Farkın yönünü belirlemek için post hoc test yapılmıştır. F levene testi sonucunda verilerin homojen dağıldığı görüldüğünden Tukey testi uygulanmıştır. Tukey analizi sonuçlarına göre Evlilik Uyum ve Aile İşlevleri toplam puanları, güven-sadakat-şiddet puanları ve marital disfori puanları ortalamaları bakımından 1 saatten az internet kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat internet kullanan grubun ortalamalarına oranla düşük olduğu görülmüştür. 1-3 saat internet kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat internet kullanan gruba oranla düşük olduğu görülmüştür. 7 saat ve üzeri internet kullanan grubun ortalamalarının 1 saatten az internet kullanan grubun ortalamalarına oranla yüksek olduğu görülmüştür. 7 saat ve üzeri internet kullanan grubun ortalamalarının 1-3 saat internet kullanan grubun ortalamalarına oranla yüksek olduğu görülmüştür.

Aile işlevi ve uyum puan ortalamaları incelendiğinde ise 7 saat ve üzeri internet kullanan grubun ortalamalarının 1 saatten az internet kullanan grubun ortalamalarına oranla düşük olduğu görülmüştür. 1-3 saat internet kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat internet kullanan gruba oranla yüksek olduğu görülmüştür. 7 saat ve üzeri internet kullanan grubun ortalamalarının 1-3 saat internet kullanan grubun ortalamalarına oranla düşük olduğu görülmüştür.

Katılımcıların evlerinde sosyal medya kullanım durumlarına göre Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) puan ortalamalarını karşılaştırmak için uygulanan Mann Whitney U Testi analizi sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 24'te verilmiştir. Sosyal medya kullanmayan öğretmen sayısı 4 olduğundan parametrik test uygulaması yapılamamıştır.

Tablo 24. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Sosyal Medya Kullanım Durumlarına Göre Karşılaştırılması (Mann Whitney U)

	Sosyal Medya Kullanımı	N	Sıra Ort.	U	p
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	Evet	4	53,63	204,50	,07
	Hayır	210	108,53		
Kontrol Kaybı	Evet	4	42,50	160,00	,03*
	Hayır	210	108,74		
Aşırı Online Kalma İsteği	Evet	4	59,63	228,50	,11
	Hayır	210	108,41		
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Evet	4	64,63	248,50	,15
	Hayır	210	108,32		
Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	Evet	4	94,13	366,50	,66
	Hayır	210	107,75		
Sanal Tolerans	Evet	4	85,75	333,00	,47
	Hayır	210	107,91		
Sanal İletişim	Evet	4	104,38	407,50	,91
	Hayır	210	107,56		
Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	Evet	4	105,38	411,50	,94
	Hayır	210	107,54		
Aile İşlevi ve Uyum	Evet	4	120,50	368,00	,67
	Hayır	210	107,25		
Güven-Sadakat-Şiddet	Evet	4	103,88	405,50	,90
	Hayır	210	107,57		
Marital Disfori	Evet	4	104,38	407,50	,91
	Hayır	210	107,56		

*p<.05

Mann Whitney U Testi analizi sonuçlarına göre sosyal medya kullanan ve sosyal medya kullanmayan öğretmenler arasında İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği puan sıralama ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır (p>.05).

Öğretmenlerin sosyal medyaya bağlanmak için kullandıkları cihazlara göre Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) puan ortalamalarını karşılaştırmak için uygulanan T Testi analizi sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 25'te verilmiştir.

Katılımcıların 3'ü yalnızca masaüstü bilgisayarla sosyal medyaya bağlandıklarını ifade etmiş olup analiz için yeterli frekans sağlanamadığından 3 kişi analize katılamamıştır.

Tablo 25. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Sosyal Medyaya Bağlanmak İçin Kullandıkları Cihazlara Göre Karşılaştırılması (T-Test)

	Bağlandıkları Cihazlar	N	Ort.	SS	T	p
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	Masaüstü Bilgisayar ve Mobil Cihazlar	73	34,72	16,94	0,88	,37
	Sadece Mobil Cihazlar	138	32,63	16,15		
Kontrol Kaybı	Masaüstü Bilgisayar ve Mobil Cihazlar	73	13,58	6,64	0,83	,40
	Sadece Mobil Cihazlar	138	12,81	6,30		
Aşırı Online Kalma İsteği	Masaüstü Bilgisayar ve Mobil Cihazlar	73	6,26	3,10	0,03	,97
	Sadece Mobil Cihazlar	138	6,24	3,17		
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Masaüstü Bilgisayar ve Mobil Cihazlar	73	14,87	7,93	1,19	,23
	Sadece Mobil Cihazlar	138	13,57	7,35		
Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	Masaüstü Bilgisayar ve Mobil Cihazlar	73	46,82	17,25	-0,08	,93
	Sadece Mobil Cihazlar	138	47,02	17,44		
Sanal Tolerans	Masaüstü Bilgisayar ve Mobil Cihazlar	73	28,19	11,81	-0,01	,98
	Sadece Mobil Cihazlar	138	28,21	11,76		
Sanal İletişim	Masaüstü Bilgisayar ve Mobil Cihazlar	73	20,86	7,43	-0,07	,94
	Sadece Mobil Cihazlar	138	20,94	7,30		
Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	Masaüstü Bilgisayar ve Mobil Cihazlar	73	95,97	22,10	0,14	,88
	Sadece Mobil Cihazlar	138	95,55	18,36		
Aile İşlevi ve Uyum	Masaüstü Bilgisayar ve Mobil Cihazlar	73	63,02	15,38	0,17	,86
	Sadece Mobil Cihazlar	138	62,62	15,95		
Güven-Sadakat-Şiddet	Masaüstü Bilgisayar ve Mobil Cihazlar	73	13,64	15,33	-0,12	,90
	Sadece Mobil Cihazlar	138	13,92	15,30		
Marital Disfori	Masaüstü Bilgisayar ve Mobil Cihazlar	73	19,30	15,25	0,12	,89
	Sadece Mobil Cihazlar	138	19,01	15,76		

T Testi analizi sonuçlarına göre masaüstü bilgisayar ve mobil cihazlardan internete erişim sağlayan öğretmenler ile yalnızca mobil cihazlar ile internete erişim sağlayan öğretmenler arasında İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır ($p>.05$).

Öğretmenlerin sosyal medya kullanım sürelerine göre Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) puan ortalamalarını karşılaştırmak için uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 26, Tablo 27 ve Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 26. Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) Puanlarının Sosyal Medya Kullanım Sürelerine Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Grup	N	Ort.	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	0-3 yıl	26	26,03	9,86	G.Arası	5457,66	2	2728,83			1-3
	4-6 yıl	52	27,01	9,18	G. İçi	51643,05	21	244,75	11,14	,00*	2-3
	7+ yıl	136	37,16	18,23	Toplam	57100,71	213				
Kontrol Kaybı	0-3 yıl	26	9,73	3,49	G.Arası	908,21	2	454,10			1-3
	4-6 yıl	52	10,67	4,45	G. İçi	7865,11	21	37,27	12,18	,00*	2-3
	7+ yıl	136	14,60	6,96	Toplam	8773,32	213				
Aşırı Online Kalma İsteği	0-3 yıl	26	5,07	2,13	G.Arası	125,97	2	62,98			1-3
	4-6 yıl	52	5,32	2,63	G. İçi	1996,39	21	9,46	6,65	,02*	2-3
	7+ yıl	136	6,83	3,36	Toplam	2122,37	213				
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	0-3 yıl	26	11,23	5,09	G.Arası	1070,55	2	535,27			1-3
	4-6 yıl	52	11,01	3,19	G. İçi	10996,06	21	52,11	10,27	,00*	2-3
	7+ yıl	136	15,73	8,53	Toplam	12066,62	213				

*p<.05 **p<.001

ANOVA sonuçlarına göre öğretmenlerin sosyal medya kullanım süreleri kategorileri arasında İnternet Bağımlılığı Ölçeği toplam puanları (F=11,149, p<.05), kontrol kaybı puanları (F=12,182, p<.05), sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları (F=10,271, p<.05) ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Aşırı online kalma isteği puan ortalamaları bakımından da anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır (F=6,657, p<.05). Farkın yönünü belirlemek için post hoc test yapılmıştır. F levene testi sonucunda verilerin homojen dağıldığı görüldüğünden Tukey testi uygulanmıştır. Tukey analizi sonuçlarına göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği toplam puanları, kontrol kaybı puanları, aşırı online kalma isteği puanları ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları ortalamaları bakımından sosyal medya kullanım süresi 7 ve daha fazla yıl olan grubun ortalamalarının 0-3 yıl ve 4-6 yıl olan gruba oranla anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 27. Öğretmenlerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Sosyal Medya Kullanım Sürelerine Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Grup	N	Ort.	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	P	Anlamlı Fark
Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	0-3 yıl	26	39,96	9,77	G.Arası	6828,13	2	3414,06	12,61	,00*	1-3
	4-6 yıl	52	39,19	13,37	G. İçi	57086,80	211	270,55			2-3
	7+ yıl	136	51,17	18,37	Toplam	63914,93	213				
Sanal Tolerans	0-3 yıl	26	24,30	6,32	G.Arası	2843,28	2	1421,64	11,33	,00*	1-3
	4-6 yıl	52	22,98	8,43	G. İçi	26464,25	211	125,42			2-3
	7+ yıl	136	30,95	12,71	Toplam	29307,53	213				
Sanal İletişim	0-3 yıl	26	17,46	5,35	G.Arası	1129,59	2	564,79	11,51	,00*	1-3
	4-6 yıl	52	18,01	6,49	G. İçi	10348,20	211	49,04			2-3
	7+ yıl	136	22,59	7,44	Toplam	11477,79	213				

*p<.001

ANOVA sonuçlarına göre öğretmenlerin sosyal medya kullanım süreleri kategorileri arasında Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği toplam puanları (F=12,619, p<.05), sanal tolerans puanları (F=11,335, p<.05), sanal iletişim puanları (F=11,516, p<.05) ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Farkın yönünü belirlemek için post hoc test yapılmıştır. F levene testi sonucunda verilerin homojen dağıldığı görüldüğünden Tukey testi uygulanmıştır. Tukey analizi sonuçlarına göre Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği toplam puanları, sanal tolerans puanları ve sanal iletişim puanları ortalamaları bakımından sosyal medya kullanım süresi 7 ve daha fazla yıl olan grubun ortalamalarının 0-3 yıl ve 4-6 yıl olan gruba oranla anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 28. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ) Puanlarının Sosyal Medya Kullanım Sürelerine Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Grup	N	Ort.	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	0-3 yıl	26	86,84	11,43	G.Arası	4099,97	2	2049,98	5,52	,00**	1-3
	4-6 yıl	52	92,13	17,23	G. İçi	78316,38	211	371,16			
	7+ yıl	136	98,91	21,06	Toplam	82416,36	213				
Aile İşlevi ve Uyum	0-3 yıl	26	65,84	15,17	G.Arası	1996,98	2	998,49	4,18	,01*	2-3
	4-6 yıl	52	67,11	12,71	G. İçi	50379,03	211	238,76			
	7+ yıl	136	60,38	16,41	Toplam	52376,02	213				
Güven-Sadakat-Şiddet	0-3 yıl	26	9,00	9,87	G.Arası	2484,43	2	1242,21	5,55	,00**	2-3
	4-6 yıl	52	9,63	11,87	G. İçi	47196,05	211	223,67			
	7+ yıl	136	16,49	16,68	Toplam	49680,48	213				
Marital Disfori	0-3 yıl	26	12,00	9,07	G.Arası	3193,56	2	1596,78	6,95	,01**	1-3
	4-6 yıl	52	15,38	12,56	G. İçi	48416,19	211	229,46			2-3
	7+ yıl	136	22,02	16,84	Toplam	51609,75	213				

*p<.05 **p<.01

ANOVA sonuçlarına göre öğretmenlerin sosyal medya kullanım süreleri kategorileri arasında Evlilik Uyumu ve Aile İşlevleri Ölçeği toplam puanları ($F=5,523$, $p<.05$), güven-sadakat-şiddet puanları ($F=5,554$, $p<.05$) ve marital disfori puanları ($F=6,959$, $p<.05$) ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Aile işlevi ve uyum puanları ortalamaları bakımından gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır ($F=4,182$, $p<.05$).

Farkın yönünü belirlemek için post hoc test yapılmıştır. F levene testi sonucunda verilerin homojen dağıldığı görüldüğünden Tukey testi uygulanmıştır. Tukey analizi sonuçlarına göre Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği toplam puanları ortalamalarının 7 yıldan fazla sosyal medya kullanan grubun 0-3 yıl sosyal medya kullanan gruba oranla anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. Aile işlevi ve uyum puan ortalamaları bakımından 7 yıldan fazla sosyal medya kullanan grubun ortalamalarının 4-6 yıl sosyal medya kullanan gruba oranla yüksek olduğu görülmüştür. Güven-sadakat-şiddet puan ortalamaları bakımından da 7 yıldan fazla sosyal medya kullanan grubun ortalamalarının 4-6 yıl sosyal medya kullanan gruba oranla yüksek olduğu görülmüştür. Marital disfori puanları ortalamalarının 7 yıldan fazla sosyal medya kullanan grubun 0-3 yıl sosyal medya kullanan ve 4-6 yıl sosyal medya kullanan gruba oranla anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin günlük sosyal medya kullanım sürelerine Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) puan ortalamalarını karşılaştırmak için uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Testi analizi sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 29, Tablo 30 ve Tablo 31'de verilmiştir.

Tablo 29. Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) Puanlarının Günlük Sosyal Medya Kullanım Sürelerine Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Grup	N	Ort.	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	P	Anlamlı Fark
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	1 saatten az	52	24,28	6,16	G.Aras 1	17383,03	3	5794,34	30,63	,00*	1-3
	1-3 saat	90	28,64	9,70	G. İçi	39717,68	210	189,13			1-4
	4-6 saat	45	45,75	19,39	Toplam	57100,71	213				2-3
	7+ saat	27	45,81	22,24							2-4
Kontrol Kaybı	1 saatten az	52	9,19	2,40	G.Aras 1	2742,14	3	914,04	31,82	,00*	1-3
	1-3 saat	90	11,38	3,93	G. İçi	6031,18	210	28,72			1-4
	4-6 saat	45	18,13	7,47	Toplam	8773,32	213				2-3
	7+ saat	27	17,59	8,54							2-4
Aşırı Online Kalma İsteği	1 saatten az	52	4,55	1,93	G.Aras 1	498,34	3	166,11	21,48	,00*	1-3
	1-3 saat	90	5,57	2,49	G. İçi	1624,02	210	7,73			1-4
	4-6 saat	45	8,37	3,56	Toplam	2122,37	213				2-3
	7+ saat	27	8,22	3,48							2-4
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	1 saatten az	52	10,53	2,65	G.Aras 1	3317,73	3	1105,91	26,54	,00*	1-3
	1-3 saat	90	11,67	4,55	G. İçi	8748,89	210	41,66			1-4
	4-6 saat	45	19,24	9,18	Toplam	12066,62	213				2-3
	7+ saat	27	20,00	10,42							2-4

*p<.05

ANOVA sonuçlarına göre öğretmenlerin günlük sosyal medya kullanım süreleri kategorileri arasında İnternet Bağımlılığı Ölçeği toplam puanları ($F=30,637$, $p<.05$), kontrol kaybı puanları ($F=31,826$, $p<.05$), aşırı online kalma isteği ($F=21,480$, $p<.05$), sosyal ilişkilerde olumsuzluk ($F=26,545$, $p<.05$) puanları ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Farkın yönünü belirlemek için post hoc test yapılmıştır. F levne testi sonucunda verilerin homojen dağıldığı görüldüğünden Tukey testi uygulanmıştır. Tukey analizi sonuçlarına göre internet bağımlılığı, kontrol kaybı, aşırı online kalma isteği ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları bakımından 1 saatten az sosyal medya kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat sosyal medya kullanan grubun ortalamalarına oranla düşük olduğu görülmüştür. 1-3 saat sosyal medya kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat sosyal medya kullanan gruba oranla düşük olduğu görülmüştür. 7 saat ve üzeri sosyal medya

kullanan grubun ortalamalarının 1 saatten az sosyal medya kullanan grup ile 1-3 saat sosyal medya kullanan grubun ortalamalarına oranla yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 30. Öğretmenlerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının Günlük Sosyal Medya Kullanım Sürelerine Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Grup	N	Ort.	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	1 saatten az	52	34,92	9,61	G.Arası	17152,62	3	5717,54			1-2
	1-3 saat	90	44,74	14,89	G. İçi	46762,31	210	222,67	25,67	,00*	1-3
	4-6 saat	45	58,24	16,86	Toplam	63914,93	213				1-4
	7+ saat	27	58,25	19,39							2-3
Sanal Tolerans	1 saatten az	52	20,51	6,23	G.Arası	7736,39	3	2578,79			1-2
	1-3 saat	90	26,42	9,76	G. İçi	21571,14	210	102,72	25,10	,00*	1-3
	4-6 saat	45	35,82	12,05	Toplam	29307,53	213				1-4
	7+ saat	27	36,29	13,44							2-3
Sanal İletişim	1 saatten az	52	15,92	5,04	G.Arası	2701,05	3	900,35			1-2
	1-3 saat	90	20,20	6,84	G. İçi	8776,74	210	41,79	21,54	,00*	1-3
	4-6 saat	45	25,48	6,55	Toplam	11477,79	213				1-4
	7+ saat	27	24,85	7,39							2-3

*p<.05

ANOVA sonuçlarına göre öğretmenlerin günlük sosyal medya kullanım süreleri kategorileri arasında Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği toplam puanları ($F=25,676$, $p<.05$), sanal tolerans puanları ($F=25,105$, $p<.05$), sanal iletişim puanları ($F=21,543$, $p<.05$) puanları ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Farkın yönünü belirlemek için post hoc test yapılmıştır. F levene testi sonucunda verilerin homojen dağıldığı görüldüğünden Tukey testi uygulanmıştır. Tukey analizi sonuçlarına göre sosyal medya bağımlılığı, sanal tolerans ve sanal iletişim puanları bakımından 1 saatten az internet kullanan grubun ortalamalarının 1-3 saat, 4-6 saat ve 7 ve üzeri saat sosyal medya kullanan grupların ortalamalarına oranla düşük olduğu görülmüştür. 1-3 saat sosyal medya kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat ve 7 saat ve üzeri sosyal medya kullanan grupların ortalamalarına oranla düşük olduğu görülmüştür.

Tablo 31. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ) Puanlarının Günlük Sosyal Medya Kullanım Sürelerine Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Grup	N	Ort.	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	P	Anlamlı Fark
Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	1 saatten az	52	89,15	13,37	G.Arası	14122,76	3	4707,58			1-3
	1-3 saat	90	90,68	14,92	G. İçi	68293,59	210	325,20	14,47	,00*	1-4
	4-6 saat	45	108,95	24,03	Toplam	82416,36	213				2-3
	7+ saat	27	103,70	23,14							2-4
Aile İşlevi ve Uyum	1 saatten az	52	67,07	13,89	G.Arası	6033,35	3	2011,11			1-3
	1-3 saat	90	66,10	14,22	G. İçi	46342,66	210	220,67	9,11	,00*	1-4
	4-6 saat	45	55,17	16,73	Toplam	52376,02	213				2-3
	7+ saat	27	55,37	15,39							2-4
Güven-Sadakat-Şiddet	1 saatten az	52	7,88	10,07	G.Arası	11286,81	3	3762,27			1-3
	1-3 saat	90	9,30	11,29	G. İçi	38393,67	210	182,82	20,57	,00*	1-4
	4-6 saat	45	24,93	18,07	Toplam	49680,48	213				2-3
	7+ saat	27	22,55	16,97							2-4
Marital Disfori	1 saatten az	52	14,19	11,53	G.Arası	8034,61	3	2678,20			1-3
	1-3 saat	90	15,28	13,05	G. İçi	43575,14	210	207,50	12,90	,00*	1-4
	4-6 saat	45	28,84	16,19	Toplam	51609,75	213				2-3
	7+ saat	27	25,77	19,68							2-4

*p<.05

ANOVA sonuçlarına göre öğretmenlerin günlük sosyal medya kullanım süreleri kategorileri arasında Evlilik Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği toplam puanları ($F=14,476$, $p<.05$), aile işlevi ve uyum puanları ($F=9,113$, $p<.05$), güven-sadakat-şiddet puanları ($F=20,578$, $p<.05$) ve marital disfori ($F=12,907$, $p<.05$) puanları ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Farkın yönünü belirlemek için post hoc test yapılmıştır. F levene testi sonucunda verilerin homojen dağıldığı görüldüğünden Tukey testi uygulanmıştır. Tukey analizi sonuçlarına göre Evlilik Uyum ve Aile İşlevleri toplam puanları, güven-sadakat-şiddet puanları ve marital disfori puanları ortalamaları bakımından 1 saatten az sosyal medya kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat sosyal medya kullanan grubun ortalamalarına oranla düşük olduğu görülmüştür. 1-3 saat sosyal medya kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat sosyal medya kullanan gruba oranla düşük olduğu görülmüştür. 7 saat ve üzeri sosyal medya kullanan grubun ortalamalarının 1 saatten az sosyal medya kullanan grubun ortalamalarına oranla yüksek olduğu görülmüştür. 7 saat ve üzeri sosyal medya kullanan grubun ortalamalarının 1-3 saat sosyal medya kullanan grubun ortalamalarına oranla yüksek olduğu görülmüştür.

4.4.Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı Düzeylerine Göre Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri ve Sosyal Medya Bağımlılığı Düzeylerinin Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan 214 öğretmenin internet bağımlılığı düzeylerine göre evlilik uyumları ve aile işlevleri düzeylerinin ve sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin değişip değişmediğini öğrenmek için düşük, orta ve yüksek düzeyde internet bağımlısı olan öğretmenlerin Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puanları karşılaştırılmıştır.

Öğretmenlerin internet bağımlılığı düzeylerine göre Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) puanlarını karşılaştırılmak için uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Testi analizi sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 32 ve Tablo 33'te verilmiştir.

Tablo 32. Öğretmenlerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanlarının İnternet Bağımlılığı Düzeylerine Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Grup	N	Ort.	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	P	Anlamlı Fark
Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	Düşük	18	41,4	12,5	G.Aras	34535,1	2	17267,5			1-2
	Orta	10	67,0	11,3	G. İçi	29379,7	21	139,24	124,0	,00	1-3
	Yüksek	24	79,2	1,42	Toplam	63914,9	21		1	*	2-3
Sanal Tolerans	Düşük	18	24,4	8,14	G.Aras	16867,5	2	8433,76			1-2
	Orta	10	41,7	7,90	G. İçi	12440,0	21	58,95	143,0	,00	1-3
	Yüksek	24	51,0	0,00	Toplam	29307,5	21		4	*	2-3
Sanal İletişim	Düşük	18	41,4	12,5	G.Aras	4549,50	2	2274,75			1-2
	Orta	10	67,0	11,3	G. İçi	6928,29	21	32,83	69,27	,00	1-3
	Yüksek	24	79,2	1,42	Toplam	11477,7	21			*	

*p<.05

ANOVA sonuçlarına göre internet bağımlılık düzeyi grupları arasında Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği toplam puanları (F=124,013, p<.05), sanal tolerans puanları (F=143,048, p<.05) ve sanal iletişim puanları (F=69,277, p<.05) ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Farkın yönünü belirlemek amacıyla yapılan Post Hoc Tukey analizi sonuçlarına göre İnternet bağımlılık düzeyi düşük olan grubun sosyal medya ölçeği toplam puanları, sanal tolerans puanları ve sanal iletişim puanları ortalamalarının internet bağımlılığı yüksek olan gruba oranla düşük olduğu görülmüştür.

Sosyal medya toplam puanları ve sanal tolerans puanları ortalamaları bakımından internet bağımlılık düzeyi orta olan grubun ortalamalarının yüksek olan gruba oranla düşük olduğu görülmüştür.

Tablo 33. Öğretmenlerin Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ) Puanlarının Sosyal Medya Kullanım Sürelerine Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

	Grup	N	Ort.	SS	VAR.K	KT	Sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği	Düşük	180	91,46	17,30	G.Arası	26045,50	2	13022,75	48,74	,00*	1-3
	Orta	10	100,50	16,91	G. İçi	56370,85	211	267,16			2-3
	Yüksek	24	126,37	3,06	Toplam	82416,36	213				
Aile İşlevi ve Uyum	Düşük	180	65,70	14,40	G.Arası	12430,10	2	6215,05	32,82	,00*	1-3
	Orta	10	58,90	13,92	G. İçi	39945,91	211	189,31			2-3
	Yüksek	24	41,62	6,73	Toplam	52376,02	213				
Güven-Sadakat-Şiddet	Düşük	180	10,55	13,08	G.Arası	16946,50	2	8473,25	54,61	,00*	1-3
	Orta	10	14,70	13,73	G. İçi	32733,98	211	155,13			2-3
	Yüksek	24	38,83	4,08	Toplam	49680,48	213				
Marital Disfori	Düşük	180	15,20	12,91	G.Arası	20595,62	2	10297,81	70,06	,00*	1-2
	Orta	10	26,90	11,24	G. İçi	31014,12	211	146,98			1-3
	Yüksek	24	45,91	0,40	Toplam	51609,75	213				2-3

*p<.05

ANOVA sonuçlarına göre internet bağımlılık düzeyi grupları arasında Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği toplam puanları (F=48,745, p<.05), aile işlevi ve uyum puanları (F=32,829, p<.05), güven-sadakat-şiddet puanları (F=54,618, p<.05) ve marital disfori puanları (F=70,060, p<.05) ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Farkın yönünü belirlemek için post hoc test yapılmıştır. F levene testi sonucunda verilerin homojen dağıldığı görüldüğünden Tukey testi uygulanmıştır. Tukey analizi sonuçlarına göre Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği toplam puanları ve güven-sadakat-şiddet puanları bakımından internet bağımlılık düzeyi yüksek olan grubun internet bağımlılık düzeyi orta ve düşük olan gruba oranla yüksek olduğu görülmüştür. Aile işlevi ve uyum puanları bakımından internet bağımlılık düzeyi yüksek olan grubun internet bağımlılık düzeyi orta ve düşük olan gruba oranla düşük olduğu görülmüştür.

İnternet bağımlılık düzeyi düşük olan grubun Marital disfori puan ortalamalarının internet bağımlılık düzeyi orta ve yüksek olan grupların ortalamalarından düşük olduğu görülmüştür. İnternet bağımlılık düzeyi orta olan grubun Marital disfori puan ortalamalarının internet bağımlılık düzeyi yüksek olan gruba oranla düşük olduğu görülmüştür.

4.5.Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı, Sosyal Medya Bağımlılığı ve Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Düzeyleri Arasındaki Korelasyon

Araştırmaya katılan 214 öğretmenin internet bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı ve evlilikte uyum ve aile işlevleri düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek için uygulanan Pearson Korelasyon Analizi sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 34, Tablo 35 ve Tablo 36’da verilmiştir.

Tablo 34. Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) Puanları Korelasyonu (Pearson)

	Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ)		Sanal Tolerans		Sanal İletişim	
	<i>r</i>	<i>p</i>	<i>r</i>	<i>p</i>	<i>r</i>	<i>p</i>
İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ)	0,84	,00*	0,86	,00*	0,73	,00*
Kontrol Kaybı	0,82	,00*	0,85	,00*	0,71	,00*
Aşırı Online Kalma İsteği	0,77	,00*	0,76	,00*	0,71	,00*
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	0,80	,00*	0,83	,00*	0,69	,00*

* $p < .001$

Pearson korelasyon analizi sonuçlarına göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği puanları ile Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puanları, sanal tolerans puanları ve sanal iletişim puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı pozitif yönde yüksek bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır (sırasıyla $r=0,842$, $r=0,865$, $r=0,736$; $p < .001$).

Kontrol kaybı puanları ile Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puanları, sanal tolerans puanları ve sanal iletişim puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı pozitif yönde yüksek bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır (sırasıyla $r=0,826$, $r=0,851$, $r=0,717$; $p < .001$).

Aşırı online kalma isteği ile Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puanları, sanal tolerans puanları ve sanal iletişim puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı pozitif yönde yüksek bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır (sırasıyla $r=0,771$, $r=0,768$, $r=0,710$; $p < .001$).

Sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puanları, sanal tolerans puanları ve sanal iletişim puanları arasında yüksek düzeyde

anlamli pozitif yonde yuksek bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır (sirasıyla $r=0,804$, $r=0,834$, $r=0,692$; $p<.001$).

Tablo 35. Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ) Puanları Korelasyonu (Pearson)

	Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ)		Aile İşlevi ve Uyum		Güven-Sadakat-şiddet		Marital Disfori	
	<i>r</i>	<i>p</i>	<i>r</i>	<i>p</i>	<i>r</i>	<i>p</i>	<i>r</i>	<i>p</i>
İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ)	0,61	,00*	-0,55	,00*	0,65	,00*	0,68	,00*
Kontrol Kaybı	0,59	,00*	-0,55	,00*	0,65	,00*	0,66	,00*
Aşırı Online Kalma İsteği	0,49	,00*	-0,54	,00*	0,53	,00*	0,56	,00*
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	0,61	,00*	-0,54	,00*	0,65	,00*	0,68	,00*

* $p<.001$

Pearson korelasyon analizi sonuçlarına göre Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği puanları ile İnternet Bağımlılığı Ölçeği puanları, kontrol kaybı puanları, aşırı online kalma isteği puanları ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları arasında yuksek düzeyde anlamli pozitif yonde orta düzeyde bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır (sirasıyla, $r=0,612$, $r=0,598$, $r=0,495$, $r=0,615$; $p<.001$).

Aile işlevi ve uyum puanları ile İnternet Bağımlılığı Ölçeği puanları, kontrol kaybı puanları, aşırı online kalma isteği puanları ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları arasında yuksek düzeyde anlamli negatif yonde orta düzeyde bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır (sirasıyla, $r=-0,553$, $r=-0,551$, $r=-0,545$, $r=-0,543$; $p<.001$).

Güven-sadakat-şiddet puanları ile İnternet Bağımlılığı Ölçeği puanları, kontrol kaybı puanları, aşırı online kalma isteği puanları ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları arasında yuksek düzeyde anlamli pozitif yonde orta düzeyde bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır (sirasıyla, $r=0,659$, $r=0,655$, $r=0,530$, $r=0,652$; $p<.001$).

Marital disfori puanları ile İnternet Bağımlılığı Ölçeği puanları, kontrol kaybı puanları, aşırı online kalma isteği puanları ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları arasında yuksek düzeyde anlamli pozitif yonde orta düzeyde bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır (sirasıyla, $r=0,684$, $r=0,667$, $r=0,563$, $r=0,683$; $p<.001$).

Tablo 36. Öğretmenlerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) ve Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ) Puanları Korelasyonu (Pearson)

	Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği (EUAİÖ)		Aile İşlevi ve Uyum		Güven-Sadakat-Şiddet		Marital Disfori	
	<i>r</i>	<i>p</i>	<i>r</i>	<i>p</i>	<i>r</i>	<i>p</i>	<i>r</i>	<i>p</i>
Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ)	0,60	,00*	-0,47	,00*	0,60	,00*	0,65	,00*
Sanal Tolerans	0,63	,00*	-0,50	,00*	0,64	,00*	0,67	,00*
Sanal İletişim	0,51	,00*	-0,41	,00*	0,50	,00*	0,56	,00*

* $p < .001$

Pearson korelasyon analizi sonuçlarına göre Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği puanları ile Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puanları, sanal tolerans puanları ve sanal iletişim puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı pozitif yönde orta düzeyde bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır (sırasıyla, $r=0,609$, $r=0,639$, $r=0,510$; $p < .001$).

Aile işlevi ve uyum puanları ile Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puanları, sanal tolerans puanları ve sanal iletişim puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı negatif yönde orta düzeyde bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır (sırasıyla, $r=-0,479$, $r=-0,504$, $r=-0,411$)

Güven-sadakat-şiddet puanları ile Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puanları, sanal tolerans puanları ve sanal iletişim puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı pozitif yönde orta düzeyde bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır (sırasıyla, $r=0,608$, $r=0,649$, $r=0,505$; $p < .001$).

Marital disfori puanları ile Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puanları, sanal tolerans puanları ve sanal iletişim puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı pozitif yönde orta düzeyde bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır (sırasıyla, $r=0,656$, $r=0,679$, $r=0,562$; $p < .001$).

4.6.Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı, Sosyal Medya Bağımlılığı ve Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Düzeyleri Arasındaki Basit Regresyon Analizi

Öğretmenlerin evlilikte uyum ve aile işlevleri düzeyleri üzerinde internet bağımlılığı ve sosyal medya bağımlılığının yordayıcılığını öğrenebilmek için basit doğrusal regresyon analizi uygulaması yapılmıştır. Regresyon analizine ilişkin veriler Tablo 37 ve Tablo 38’de verilmiştir.

Tablo 37. Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığının Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Üzerindeki Etkisi

Değişkenler	B	SH	β	t	p
(Sabit)	71,26	2,42		29,41	,00
İnternet Bağımlılığı	,73	,65	,61	11,27	,00

R=,61 R2=,37 F=127,20(p < 0,5)

Tablo 37 incelendiğinde, internet bağımlılığının evlilikte uyum ve aile işlevlerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($\beta=,61$ p < 0,5). Bu yordayıcı değişken öğretmenlerin evlilikte uyum ve aile işlevlerine ilişkin toplam varyansın %37’sini açıklamaktadır.

Tablo 38. Öğretmenlerin Sosyal Medya Bağımlılığının Evlilikte Uyum Ve Aile İşlevleri Üzerindeki Etkisi

Değişkenler	B	SH	β	t	p
(Sabit)	63,36	3,09		20,49	,00
Sosyal Medya Bağ.	,69	,62	,60	11,17	,00

R=,60 R2=,36 F=124,92(p < 0,5)

Tablo 38 incelendiğinde, sosyal medya bağımlılığının evlilikte uyum ve aile işlevlerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($\beta=,60$ p < 0,5). Bu

yordayıcı değişken öğretmenlerin evlilikte uyum ve aile işlevlerine ilişkin toplam varyansın %36'sını açıklamaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırmamızın alt problemlerinden “Öğretmenlerin internet bağımlılıkları ne düzeydedir?” ve “Öğretmenlerin internet bağımlılıkları yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, evlilik yılı, çocuk sahibi olma durumu, meslekteki yılı, görev yaptığı öğretim grubu, sigara kullanımı, evde internet bağlantısı olma durumu, günlük internet kullanım süresi, sosyal medya kullanım durumu, sosyal medyaya bağlanmak için kullanılan cihaz, sosyal medya kullanım süresi, günlük sosyal medya kullanım süresi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorularına ilişkin elde ettiğimiz sonuçlara göre:

Öğretmenlerin yaş kategorileri arasında İnternet Bağımlılığı Ölçeği puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı, öğretmenlerin yaş kategorileri arasında İnternet Bağımlılığı Ölçeği toplam puanları bakımından 20-25 yaş grubu ile 31-35 yaş grupları arasında internet bağımlılığı düzeyleri bakımından 20-25 yaş grubu lehine anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Şentürk, (2017:69) ‘e göre ise yaş açısından sosyal medya bağımlılığına göre kategorize edilen katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Sosyal medya bağımlılığı olan kişilerin % 71.2’si 18-24 yaş grubunda iken, %24,1’i 25-34 yaş grubu, % 4.1’i 35-49 yaş grubu ve % 0.6’sının 50 yaş grubu ve üzerinde olduğu bulgulanmıştır. Buna göre genç yaş grubunda sosyal medya bağımlılığı daha yüksek düzeyde olduğu görülmekte ve yaş grubu azaldıkça bağımlılık düzeyi artış göstermektedir. Literatür incelendiğinde bu sonuçları destekleyen araştırmalar karşımıza çıkmaktadır 194 sosyal medya kullanıcısıyla yapılan araştırmada yaş azaldıkça sosyal medya kullanımının arttığı ifade edilmiştir (Turel ve Serenko, 2012:512-528).

Lisans mezunu ve yüksek lisans mezunu öğretmenler arasında İnternet Bağımlılığı Ölçek puanları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin internet bağımlılığı düzeylerinin lisans mezunu öğretmenlere oranla anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin kontrol kaybı düzeylerinin lisans mezunu öğretmenlere oranla anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin

aşırı online kalma isteği düzeylerinin lisans mezunu öğretmenlere oranla anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin sosyal ilişkilerde olumsuzluk düzeylerinin lisans mezunu öğretmenlere oranla anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Sigara kullanan öğretmenlerin internet bağımlılığı düzeylerinin sigara kullanmayan öğretmenlere oranla anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. Sigara kullanan öğretmenlerin kontrol kaybı puan ortalamalarının sigara kullanmayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu bulgulanmıştır. Sigara kullanan grubun kullanmayanlara oranla aşırı online kalma isteğinin anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. Sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları incelendiğinde sigara kullananların puan ortalamalarının kullanmayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. Davranış teorilerinden problemlili davranış teorisi, alkol, sigara, madde kullanımı, ergen bireyler için problemlili davranış olarak ayrı bir gruba alınmış ve bu bağımlılıkların toplum içerisinde benzer sosyal çevre, algılanan çevre, kişilik ve davranışları içerecek şekilde birbirine benzer psikososyal eğilimler olduğu belirtilmiştir (Jessor, 1991). İnternet bağımlılığının artmasının sonucunda, internet bağımlılığı bir problemlili davranış olarak ifade edilmiştir. İnternet bağımlılığı, madde kullanımı ile benzer kişilik ve aile özelliklerini taşımaktadır (Yen ve diğerleri, 2007:323-329). İnternet bağımlılığı da davranışsal diğer madde bağımlılıkları gibi ifade edildiğinden, diğer bilinen bağımlılıkları ifade eden yaklaşımlar internet bağımlılığına da uygulanabilir (Shin ve diğerleri, 2011).

Öğretmenlerin günlük internet kullanım süreleri kategorileri arasında İnternet Bağımlılığı Ölçeği toplam puanları, kontrol kaybı puanları, aşırı online kalma isteği, sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Sonuçlar incelendiğinde internet bağımlılığı, kontrol kaybı, aşırı online kalma isteği ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları bakımından 1 saatten az internet kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat internet kullanan grubun ortalamalarına oranla düşük olduğu görülmüştür. 1-3 saat internet kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat internet kullanan gruba oranla düşük olduğu görülmüştür. 7 saat ve üzeri internet kullanan grubun ortalamalarının 1 saatten az internet kullanan grubun ortalamalarına oranla yüksek olduğu görülmüştür. 7 saat ve üzeri internet

kullanan grubun ortalamalarının 1-3 saat internet kullanan grubun ortalamalarına oranla yüksek olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin sosyal medya kullanım süreleri kategorileri arasında İnternet Bağımlılığı Ölçeği toplam puanları, kontrol kaybı puanları, sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Aşırı online kalma isteği puan ortalamaları bakımından da anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Bulgular incelendiğinde İnternet Bağımlılığı Ölçeği toplam puanları, kontrol kaybı puanları, aşırı online kalma isteği puanları ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları ortalamaları bakımından sosyal medya kullanım süresi 7 ve daha fazla yıl olan grubun ortalamalarının 0-3 yıl ve 4-6 yıl olan gruba oranla anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin günlük sosyal medya kullanım süreleri kategorileri arasında İnternet Bağımlılığı Ölçeği toplam puanları, kontrol kaybı puanları, aşırı online kalma isteği, sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Bulgular incelendiğinde internet bağımlılığı, kontrol kaybı, aşırı online kalma isteği ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları bakımından 1 saatten az sosyal medya kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat sosyal medya kullanan grubun ortalamalarına oranla düşük olduğu görülmüştür. 1-3 saat sosyal medya kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat sosyal medya kullanan gruba oranla düşük olduğu görülmüştür. 7 saat ve üzeri sosyal medya kullanan grubun ortalamalarının 1 saatten az sosyal medya kullanan grup ile 1-3 saat sosyal medya kullanan grubun ortalamalarına oranla yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırmamızın alt problemlerinden “Öğretmenlerin sosyal medya bağımlılıkları ne düzeydedir?” ve “Öğretmenlerin sosyal medya bağımlılıkları yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, evlilik yılı, çocuk sahibi olma durumu, meslekteki yılı, görev yaptığı öğretim grubu, sigara kullanımı, evde internet bağlantısı olma durumu, günlük internet kullanım süresi, sosyal medya kullanım durumu, sosyal medyaya bağlanmak için kullanılan cihaz, sosyal medya kullanım süresi, günlük sosyal medya kullanım süresi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorularına ilişkin elde ettiğimiz sonuçlara göre:

Öğretmenlerin yaş kategorileri arasında Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır.

Lisans ve yüksek lisans mezunu öğretmenler arasında Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puan ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Sosyal medya bağımlılık düzeylerinin yüksek lisans mezunu öğretmenlerde daha yüksek olduğu görülmüştür. Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin sanal tolerans puan ortalamalarının lisans mezunu öğretmenlere oranla anlamlı derecede yüksek olduğu bulgulanmıştır. Sanal iletişim puan ortalamaları bakımından gruplar arasında fark olmadığı görülmüştür.

Öğretmenlerin günlük kullanım internet süreleri kategorileri arasında Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği toplam puanları, sanal tolerans puanları, sanal iletişim puanları ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Bulgular incelendiğinde sosyal medya bağımlılığı, sanal tolerans ve sanal iletişim puanları bakımından 1 saatten az internet kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat internet kullanan grubun ortalamalarına oranla düşük olduğu görülmüştür. 1-3 saat internet kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat internet kullanan gruba oranla düşük olduğu görülmüştür. 7 saat ve üzeri internet kullanan grubun ortalamalarının 1 saatten az internet kullanan grubun ortalamalarına oranla yüksek olduğu görülmüştür. 7 saat ve üzeri internet kullanan grubun ortalamalarının 1-3 saat internet kullanan grubun ortalamalarına oranla yüksek olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin sosyal medya kullanım süreleri kategorileri arasında Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği toplam puanları, sanal tolerans puanları, sanal iletişim puanları ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Sonuçlar incelendiğinde Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği toplam puanları, sanal tolerans puanları ve sanal iletişim puanları ortalamaları bakımından sosyal medya kullanım süresi 7 ve daha fazla yıl olan grubun ortalamalarının 0-3 yıl ve 4-6 yıl olan gruba oranla anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin günlük sosyal medya kullanım süreleri kategorileri arasında Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği toplam puanları, sanal tolerans puanları, sanal iletişim puanları ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu

bulgulanmıştır. Sonuçlar incelendiğinde sosyal medya bağımlılığı, sanal tolerans ve sanal iletişim puanları bakımından 1 saatten az internet kullanan grubun ortalamalarının 1-3 saat, 4-6 saat ve 7 ve üzeri saat sosyal medya kullanan grupların ortalamalarına oranla düşük olduğu görülmüştür. 1-3 saat sosyal medya kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat ve 7 saat ve üzeri sosyal medya kullanan grupların ortalamalarına oranla düşük olduğu görülmüştür.

Araştırmamızın alt problemlerinden “Öğretmenlerin evlilikte uyum ve aile işlevleri ne düzeydedir?” ve “Öğretmenlerin evlilikte uyum ve aile işlevleri yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, evlilik yılı, çocuk sahibi olma durumu, meslekteki yılı, görev yaptığı öğretim grubu, sigara kullanımı, evde internet bağlantısı olma durumu, günlük internet kullanım süresi, sosyal medya kullanım durumu, sosyal medyaya bağlanmak için kullanılan cihaz, sosyal medya kullanım süresi, günlük sosyal medya kullanım süresi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorularına ilişkin elde ettiğimiz sonuçlara göre:

Lisans mezunu ve yüksek lisans mezunu öğretmenler arasında Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır.

Sigara kullanan ve kullanmayan öğretmenler arasında Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği toplam puan ortalamaları ve marital disfori puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır. Sigara kullanmayan grubun aile işlevi ve uyum puan ortalamalarının kullananlara oranla anlamlı derecede yüksek olduğu bulgulanmıştır. Güven-sadakat-şiddet puan ortalamalarının sigara kullanan grupta diğer gruba oranla düşük düzeyde anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. Şenormancı, (2013:40)'ya göre sağlıklı kontrollerde, 'gereken ilgiyi gösterme' alt ölçeği dışında aile işlevlerinde bozukluk saptanmaması ve internet bağımlılarında tüm alt ölçeklerde anlamlı derecede yüksek puanlar elde edilmesi, internet bağımlılığının aile işlevlerini bozduğunu, ya da bağımlılık ortaya çıkmadan önce de bozuk olabilen aile işlevlerinin kişiyi bağımlılığa sürüklediğini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin günlük kullanım internet süreleri kategorileri arasında Evlilik Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği toplam puanları, aile işlevi ve uyum puanları, güven-

sadakat-şiddet puanları ve marital disfori puanları ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Sonuçlar incelendiğinde Evlilik Uyumu ve Aile İşlevleri toplam puanları, güven-sadakat-şiddet puanları ve marital disfori puanları ortalamaları bakımından 1 saatten az internet kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat internet kullanan grubun ortalamalarına oranla düşük olduğu görülmüştür. 1-3 saat internet kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat internet kullanan gruba oranla düşük olduğu görülmüştür. 7 saat ve üzeri internet kullanan grubun ortalamalarının 1 saatten az internet kullanan grubun ortalamalarına oranla yüksek olduğu görülmüştür. 7 saat ve üzeri internet kullanan grubun ortalamalarının 1-3 saat internet kullanan grubun ortalamalarına oranla yüksek olduğu görülmüştür. Aile işlevi ve uyum puan ortalamaları incelendiğinde ise 7 saat ve üzeri internet kullanan grubun ortalamalarının 1 saatten az internet kullanan grubun ortalamalarına oranla düşük olduğu görülmüştür. 1-3 saat internet kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat internet kullanan gruba oranla yüksek olduğu görülmüştür. 7 saat ve üzeri internet kullanan grubun ortalamalarının 1-3 saat internet kullanan grubun ortalamalarına oranla düşük olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin sosyal medya kullanım süreleri kategorileri arasında Evlilik Uyumu ve Aile İşlevleri Ölçeği toplam puanları, güven-sadakat-şiddet puanları ve marital disfori puanları ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Aile işlevi ve uyum puanları ortalamaları bakımından gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Sonuçlar incelendiğinde Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği toplam puanları ortalamalarının 7 yıldan fazla sosyal medya kullanan grubun 0-3 yıl sosyal medya kullanan gruba oranla anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. Aile işlevi ve uyum puan ortalamaları bakımından 7 yıldan fazla sosyal medya kullanan grubun ortalamalarının 4-6 yıl sosyal medya kullanan gruba oranla yüksek olduğu görülmüştür. Güven-sadakat-şiddet puan ortalamaları bakımından da 7 yıldan fazla sosyal medya kullanan grubun ortalamalarının 4-6 yıl sosyal medya kullanan gruba oranla yüksek olduğu görülmüştür. Marital disfori puanları ortalamalarının 7 yıldan fazla sosyal medya kullanan grubun 0-3 yıl sosyal medya kullanan ve 4-6 yıl sosyal medya kullanan gruba oranla anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin günlük sosyal medya kullanım süreleri kategorileri arasında Evlilik Uyumu ve Aile İşlevleri Ölçeği toplam puanları, aile işlevi ve uyum puanları,

güven-sadakat-şiddet puanları ve marital disfori puanları ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Sonuçlar incelendiğinde Evlilik Uyum ve Aile İşlevleri toplam puanları, güven-sadakat-şiddet puanları ve marital disfori puanları ortalamaları bakımından 1 saatten az sosyal medya kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat sosyal medya kullanan grubun ortalamalarına oranla düşük olduğu görülmüştür. 1-3 saat sosyal medya kullanan grubun ortalamalarının 4-6 saat sosyal medya kullanan gruba oranla düşük olduğu görülmüştür. 7 saat ve üzeri sosyal medya kullanan grubun ortalamalarının 1 saatten az sosyal medya kullanan grubun ortalamalarına oranla yüksek olduğu görülmüştür. 7 saat ve üzeri sosyal medya kullanan grubun ortalamalarının 1-3 saat sosyal medya kullanan grubun ortalamalarına oranla yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırmamızın alt problemlerinden “Öğretmenlerin internet bağımlılıkları, sosyal medya bağımlılıkları ile evlilikte uyum ve aile işlevleri arasında bir ilişki var mıdır?” sorusuna ilişkin elde ettiğimiz sonuçlara göre:

Kadın ve erkek öğretmenler arasında İnternet Bağımlılığı düzeyleri, Sosyal Medya bağımlılığı Ölçeği ve Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır.

Öğretmenlerin evlilik yılları kategorileri arasında İnternet Bağımlılıkları, Sosyal Medya Bağımlılıkları ve Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri arasında puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır. Ancak aile işlevi ve uyum puanları bakımından evlilik yılı kategorileri arasında anlamlı bir farkın olduğu bulgulanmıştır. Sonuçlar incelendiğinde 0-5 yıl grubu ile 11-15 yıl grubu arasında aile işlevi ve uyum puanları bakımından anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür.

Çocuk sahibi olan ve çocuk sahibi olmayan öğretmenler arasında İnternet Bağımlılıkları, Sosyal Medya Bağımlılıkları ve Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri arasında puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır. Ancak aile işlevi ve uyum puanları bakımından gruplar arasında çocuk sahibi olan öğretmenlerin aile işlevi ve uyum puanlarının çocuk sahibi olmayan öğretmenlere oranla anlamlı derecede düşük olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin meslekte geçirdikleri yıl kategorileri arasında İnternet Bağımlılıkları, Sosyal Medya Bağımlılıkları ve Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri arasında puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır.

İlkokul, ortaokul ve lise öğretmenleri arasında İnternet Bağımlılıkları, Sosyal Medya Bağımlılıkları ve Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri arasında puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır. Ancak güven-sadakat-şiddet puan ortalamaları bakımından ilkokul ve lise grupları arasında güven-sadakat-şiddet puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür. Lise grubunun ortalamasının ilkokul grubuna oranla yüksek olduğu görülmüştür.

Sigara kullanan ve kullanmayan öğretmenler arasında Sosyal Medya Bağımlılıkları ve Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri arasında puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır.

Sosyal medya kullanan ve sosyal medya kullanmayan öğretmenler arasında İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır.

Masaüstü bilgisayar ve mobil cihazlardan internete erişim sağlayan öğretmenler ile yalnızca mobil cihazlar ile internete erişim sağlayan öğretmenler arasında İnternet Bağımlılığı, Sosyal Medya Bağımlılığı, ve Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri arasında puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır.

İnternet bağımlılık düzeyi grupları arasında Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği toplam puanları, sanal tolerans puanları ve sanal iletişim puanları ortalamaları bakımından yüksek düzeyde anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Sonuçlar incelendiğinde İnternet bağımlılık düzeyi düşük olan grubun sosyal medya ölçeği toplam puanları, sanal tolerans puanları ve sanal iletişim puanları ortalamalarının internet bağımlılığı yüksek olan gruba oranla düşük olduğu görülmüştür. Sosyal medya toplam puanları ve sanal tolerans puanları ortalamaları bakımından internet bağımlılık düzeyi orta olan grubun ortalamalarının yüksek olan gruba oranla düşük olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin internet bağımlılık düzeyi grupları arasında Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği toplam puanları, aile işlevi ve uyum puanları, güven-sadakat-şiddet puanları ve marital disfori puanları ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Sonuçlar incelendiğinde Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği toplam puanları ve güven-sadakat-şiddet puanları bakımından internet bağımlılık düzeyi yüksek olan grubun internet bağımlılık düzeyi orta ve düşük olan gruba oranla yüksek olduğu görülmüştür. Aile işlevi ve uyum puanları bakımından internet bağımlılık düzeyi yüksek olan grubun internet bağımlılık düzeyi orta ve düşük olan gruba oranla düşük olduğu görülmüştür. İnternet bağımlılık düzeyi düşük olan grubun Marital disfori puan ortalamalarının internet bağımlılık düzeyi orta ve yüksek olan grupların ortalamalarından düşük olduğu görülmüştür. İnternet bağımlılık düzeyi orta olan grubun Marital disfori puan ortalamalarının internet bağımlılık düzeyi yüksek olan gruba oranla düşük olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı Ölçeği puanları ile Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puanları, sanal tolerans puanları ve sanal iletişim puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı pozitif yönde yüksek bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır. Kontrol kaybı puanları ile Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puanları, sanal tolerans puanları ve sanal iletişim puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı pozitif yönde yüksek bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır. Aşırı online kalma isteği ile Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puanları, sanal tolerans puanları ve sanal iletişim puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı pozitif yönde yüksek bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır. Sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puanları, sanal tolerans puanları ve sanal iletişim puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı pozitif yönde yüksek bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır.

Öğretmenlerin Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği puanları ile İnternet Bağımlılığı Ölçeği puanları, kontrol kaybı puanları, aşırı online kalma isteği puanları ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı pozitif yönde orta düzeyde bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır. Aile işlevi ve uyum puanları ile İnternet Bağımlılığı Ölçeği puanları, kontrol kaybı puanları, aşırı online kalma isteği puanları ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı negatif yönde orta düzeyde bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır. Güven-sadakat-şiddet puanları ile İnternet Bağımlılığı Ölçeği puanları, kontrol kaybı puanları, aşırı online kalma isteği puanları ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları

arasında yüksek düzeyde anlamlı pozitif yönde orta düzeyde bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır. Marital disfori puanları ile İnternet Bağımlılığı Ölçeği puanları, kontrol kaybı puanları, aşırı online kalma isteği puanları ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı pozitif yönde orta düzeyde bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır.

Öğretmenlerin Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği puanları ile Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puanları, sanal tolerans puanları ve sanal iletişim puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı pozitif yönde orta düzeyde bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır. Aile işlevi ve uyum puanları ile Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puanları, sanal tolerans puanları ve sanal iletişim puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı negatif yönde orta düzeyde bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır. Güven-sadakat-şiddet puanları ile Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puanları, sanal tolerans puanları ve sanal iletişim puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı pozitif yönde orta düzeyde bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır. Marital disfori puanları ile Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puanları, sanal tolerans puanları ve sanal iletişim puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı pozitif yönde orta düzeyde bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır.

İnternet bağımlılığı düzeyi düşük, orta ve yüksek olan öğretmenler arasında Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri puan ortalamaları bakımından anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Aycanoğlu (2017:64) evlilik uyumu ile internet bağımlılığı arasında negatif yönlü bir ilişki bulmuştur. Zahra ve arkadaşlarının (2015:709-717) internet bağımlılığı ile evli öğrencilerin Facebook kullanımı, evlilik uyumu ve duygusal ayrılık arasındaki 65 ilişkiyi inceledikleri araştırmalarında; internet bağımlılığının evlilik uyumuna negatif yönde etki ettiğini ortaya koymuşlardır. Literatürden farklı olarak yaptığım araştırmada ise internet bağımlılık düzeyi düşük olan öğretmenlerin evlilik uyumu ve aile işlevleri düzeyinin en düşük olduğu, internet bağımlılık düzeyi yüksek olan öğretmenlerin evlilik uyumu ve aile işlevleri düzeyinin en yüksek olduğu görülmüştür. Buna göre yaptığım araştırmada böyle bir sonuç çıkmasının sebebinin öğretmenlerin mesleki olarak mesai saatleri dışında yaptıkları çalışmalara ayırdıkları zamanın internet sayesinde azaldığı ve evlilik uyumuna pozitif yönde etki ettiği şeklinde düşünülebilir.

İnternet bağımlılığı düzeyi düşük, orta ve yüksek olan öğretmenler arasında Sosyal Medya Bağımlılığı puan ortalamaları bakımından yüksek düzeyde anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. İnternet bağımlılık düzeyi düşük olan öğretmenlerin sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin en düşük olduğu, internet bağımlılık düzeyi yüksek olan öğretmenlerin sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin en yüksek olduğu görülmüştür.

Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri puanları ile İnternet Bağımlılığı puanları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı korelasyon olduğu bulgulanmıştır. Öğretmenlerin evlilikte uyum ve aile işlevleri düzeyleri arttıkça internet bağımlılıklarının da yükseldiği öğrenilmiştir. Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri puanları ile Sosyal Medya Bağımlılığı puanları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı korelasyon olduğu bulgulanmıştır. Öğretmenlerin evlilikte uyum ve aile işlevleri düzeyleri arttıkça sosyal medya bağımlılıklarının da yükseldiği öğrenilmiştir. Azarakshs'in (2010) "Tahran'da yaşamını sürdüren evli kadınlarda medyanın evlilik doyumuna etkisi" isimli araştırmasının sonuçlarına göre medyanın kullanımı ile evlilik doyumunu arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulgulanmıştır. Yani medya kullanım süresi arttıkça evlilik doyumunu azalmaktadır (akt. Aycanoğlu, 2017:66). Block (2008:306-307) yaptığı çalışmada, internet bağımlılığının hayatın devamında ve evlilik ilişkileri konusunda; hayat şeklinin değişmesi, internette geçirilen zamanın çok fazla olması, ailedeki bireylere olan ilginin azalması veya aile bireylerini görmezden gelme, ilgilenmeme gibi negatif etkileri olduğunu ortaya koymuştur. Davis ve Andlar'a göre (2001:187-195) İnternet'in çok fazla kullanılması aile içerisinde bireyden beklenen işleri aksatmasına neden olmakta ve eşi için olumsuz duygular oluşmasına neden olmaktadır. Buna göre yaptığım çalışmada literatürden farklı bir sonuç çıkmasının sebebinin öğretmenlerin mesleki olarak mesai saatleri dışında yaptıkları çalışmalara ayırdıkları zamanın internet ve sosyal medya sayesinde azaldığı ve evlilik uyumuna pozitif yönde etki ettiği şeklinde düşünülebilir. Ayrıca literatüre benzer olarak internet bağımlılığı ölçeği toplam puanları ve sosyal medya bağımlılığı ölçeği toplam puanları ile aile işlevi ve uyum alt ölçek puanları arasında negatif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır.

İnternet Bağımlılığı puanları ile Sosyal Medya Bağımlılığı puanları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı korelasyon olduğu bulgulanmıştır.

Öğretmenlerin internet bağımlılığı düzeyleri arttıkça sosyal medya bağımlılıklarının da yükseldiği öğrenilmiştir. Slevin'e (1998) elde ettiği bulgular sonucunda internetin çok fazla kullanılması, aile içi iletişimde azalmaya neden olmaktadır. Literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde öne çıkan sorunlardan biri, çok fazla internet kullanımının günlük hayattaki gerçek insan etkileşimlerinin yavaş yavaş yerini doldurmasıdır.

Ülkemizde internet bağımlılığı üzerine yapılan akademik çalışmalar genellikle ergenler, bazı meslek grupları veya bazı yaş gruplarında yapılmıştır. Literatür incelendiğinde ülkemizde internet ve sosyal medya bağımlılıkları ile evlilikte uyum ve aile işlevleri ile arasındaki ilişkiyi ortaya koyan bir araştırmaya rastlanmamıştır.

5.2. Öneriler

“Öğretmenlerin internet, sosyal medya bağımlılıkları ile evlilikte uyum ve aile işlevleri arasındaki ilişki” isimli araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayanılarak aşağıdaki öneriler sunulmuştur;

- Araştırma evrenini İstanbul Esenyurt İlçesi, örneklemini ise Esenyurt İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nde resmi kurumlarda görev yapmakta olan 214 evli öğretmen oluşturmuştur. Türkiye'yi temsil edebilecek farklı illerde görev yapmakta olan öğretmenler seçilerek daha büyük bir örneklem grubuyla benzer çalışmalar yapılabilir.
- Bu araştırmada öğretmenlerin internet, sosyal medya bağımlılıkları ile evlilikte uyum ve aile işlevleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Örneklem grubunu evlenmek üzere olan veya boşanmak üzere olan kişilerin oluşturduğu çalışmalar da yapılabilir.
- İlerde yapılacak çalışmalarda örneklem grubu olarak diğer meslek alanlarından kişiler seçilerek internet, sosyal medya bağımlılığının evlilikte uyum ve aile işlevleri üzerine araştırmalar yapılabilir.
- Öğretmenlerin internet, sosyal medya bağımlılıkları ile evlilikte uyum ve aile işlevleri arasındaki ilişkiye yönelik Türkiye ve diğer ülkeler örnekleminde görev yapmakta olan öğretmenler arasında karşılaştırmalı nitel ve nicel çalışmalar yapılabilir.

- Evlenmek üzere olan veya evli olan kişiler için yerel yönetimler ve ilgili eğitim birimlerince sağlıklı internet ve sosyal medya kullanımı ile aile içi uyum konulu eğitim programlarının hazırlanması, konferans, seminer gibi etkinliklerin düzenlenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.
- Evlilik uyumu ve aile işlevleri ile ilgili yeni ölçeklerin geliştirilmesi, evlilik uyumu ve aile işlevleri ile ilgili yapılacak yeni araştırmaların bilimsel niteliğini ve kalitesi arttıracaktır.
- Üniversitelerin psikoloji ile PDR bölümlerinin lisans ve yüksek lisans kısımlarında okutulan Evlilik ve Aile Danışmanlığı ders ve uygulamalarında internet bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı ile evlilik uyumu ve aile işlevleri kavramlarının yeri ve önemi artırılmalıdır. Böylelikle alandaki uygulayıcıların internet ve sosyal medya bağımlılıklarıyla evlilikte uyum ve aile işlevleri arasındaki ilişkiye yönelik farkındalık sağlanabilir.
- İlerde yapılacak araştırmalarda internet, sosyal medya kullanımının öğretmenlere sağlayacağı akademik katkılar, zamanın verimli kullanılması gibi olumlu etkenler ele alınarak daha kapsamlı çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Acitelli, L.K., Douvan, E., & Veroff, J. (1993). Perceptions of conflict in the first year of marriage: How important are understanding and similarity? *Journal of Social and Personal Relationships*, 10: 5-19.
- Akar, E. : 2011 *Sosyal Medya Pazarlaması: Sosyal Web'de Pazarlama Stratejileri*, Efil, 1:237-244.
- Akar, H. (2005). *Psikiyatrik Yardım Talebi Olanlar ile, Yardım Talebi Olmayan ve Boşanma Aşamasında Olan Çiftlerde; Çift Uyum ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi). Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi 12. Psikiyatri Birimi.
- Akbulut, B.B. (2000). Bilişim Suçları, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Milenyum Armağanı*, 8: 1-2.
- Akinoğlu, O. (2002). *Eğitim ve Sosyalleşme Açısından İnternet Kullanımı* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Akyüz, H.(1990). Ailenin Yapısı ve Fonksiyonları. *Türk Yurdu Dergisi*. 12 (40).s.34,36 *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, c. 8, 1/2, (1998), s. 184.
- Anderson, S.A., Russell, C.S., & Schumm, W.R. (1983). Perceived marital quality and family life cycle categories: A further analysis. *Journal of Marriage and the Family*, 45: 127-139.
- Andreassen, C. S., & Pallesen, S. (2014). Social network site addiction – An overview. *Current Pharmaceutical Design*, 20: 4053–4061.
- Ar, Ö. F. (2014). *Normal Gelişim Gösteren Çocuğa Sahip Ebeveynler ile Otizmli Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Evlilik Uyum ve Anksiyete Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Arısoy Ö. (2009). İnternet bağımlılığı. *Türkiye Klinikleri Dergisi*, 21:75-83.
- Arısoy, Ö. (2009). İnternet Bağımlılığı ve Tedavisi-Internet Addiction and Its Treatment, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, (1): 55-67.
- Ary, D. V., Duncan, T. E., Biglan, A., Metzler, C. W., Noell, J. W., ve Smolkowski, K. (1999). Development of adolescent problem behavior. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 27(2): 141-150.

- Ateş, R., Erdoğan, İ., Ergin, H., Gül, G., Şenel, H.G., G. Özkardeş, O., İlgar, L., İlgar, Ş., İşmen, A. E, Kılıçaslan, A., Özabacı, N., Yavuzer, H., Yıldız, A., Y. Şahin, F. (2004). *Evlilik Okulu*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Atila, S. (2006). *Toplumsal değişimin aile ve yaşlılar üzerine etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Aycanoğlu, C. (2017). *Bağlanma Tarzları ve İnternet Bağımlılığının Evlilik Uyumuna Etkisi*, (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Aydın, A. F. (2015). Kurumsal İtibar Açısından Sosyal Medyaya İlişkin Bir Değerlendirme. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 1 (9).
- Azizoğlu-Binici, S., ve Hovardaoğlu, S. (1996). Evlilik İçin Karşılaştırma Düzeyi Ölçeği' nin (EKDÖ) geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 11(38): 66-76.
- Barrera, M. J., ve Li, S. A. (1996). The relation of family support to adolescents sychological distress and behavior problems. İçinde G. R. Pierce ve I. G. Sarason (Eds.), *Handbook of social support and the family* (pp. 313-343). New York: Plenum.
- Batur, S., Demir, H.K. (2009). Depresyonun Tedavisi: Bilişsel Davranışçı Yaklaşım. Bilişsel-Davranışçı Terapiler'in içinde. Savaşır, I., Soygüt, G. ve Barışkın, E. (Eds.). 4. Baskı. ss. 19-56. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Bayraktutan, F. (2005). *Aile içi ilişkiler açısından internet kullanımı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Yapı – Sosyal Değişime Bilim Dalı, İstanbul.
- Beard, K. W., & Wolf, E. M. (2001). Modification in the proposed diagnostic criteria for Internet addiction. *CyberPsychology & Behavior*, 4(3): 377-383.
- Becvar, J. R. ve S. D. Becvar, (1982). *Systems Theory and Family Therapy, University Press of America. Boss, P.G. Sourcebook of Family Theories and Methods, A Contextual Approach*. New York: Plenum Press.
- Bener, M. (2011). *Dindarlık-eş seçimi ilişkisi (sdü örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Felsefe ve Din Adamları Anabilim Dalı, Isparta.
- Bell, J. E. (1975). *Family Therapy*. Jason Aronson Inc., New York, U.S.A.
- Bener, M (2011). *Dindarlık-Eş Seçimi ilişkisi (SDÜ ÖRNEĞİ)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Isparta.

- Bıykoğlu, E. (2012). *Evlilik Uyumunun Mükemmeliyetçilik Özellikleri, Stresle Başa çıkma Stratejileri Ve Cinsiyet Açısından İncelenmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Binark M. (2007). *Yeni Medya Çalışmalarında Yeni Sorunlar ve Yöntem Sorunu, Yeni Medya Çalışmaları*, Derleyen: Mutlu Binark, 1. Basım, Ankara: Dipnot Yayınları.
- Bilen, K., Bulut, A., Ercan, O. (2014). The effect of web-based instruction with educational animation content at sensory organs subject on students' academic achievement and attitudes. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 116: 2430 – 2436.
- Block J. J. (2008). Issues for DSM-V: Internet addiction. *American Journal of Psychiatry*, 3: 306-307.
- Boyle, M. H. ve Offord, D. R. (1990). Primary preventing of conduct disorder: issues ve prospects. *Journal of American Academy of Child And Adolescent Psychiatry*, 29: 227-233.
- Boylu-Aydiner A. (2014). Tek ebeveynli ailelerde finansal sıkıntı ve fonksiyonlar arasındaki ilişkinin incelenmesi. *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 32(1): 55-72.
- Bölükbaş, K. (2003). *İnternet Cafeler ve İnternet Bağımlılığı Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Diyarbakır Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bulut, I. (1993). *Ruh Hastalığının Aile İşlevlerine Etkisi*, Ankara: Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Yayınları.
- Bulut, I. (1990). *Aile Değerlendirme Ölçeği El Kitabı*. Ankara: Özgüzeliş.
- Büyüköztürk, Ş. Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Caplan, S. (2005). A Social Skill Account of Problematic Internet Use. *Journal of Communication*, 55(4): 721–736.
- Ceyhan, E. (2008). Ergen ruh sağlığı açısından bir risk faktörü: İnternet bağımlılığı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15(2):109-116.
- Ceyhan E., Ceyhan A. A. ve Gürcan, A. (2007). Problemlı İnternet Kullanımı Ölçeği'nin Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışmaları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (KUYEB) Dergisi*, 7: 387-416.

- Chen, K., Chen, I. ve Paul, H. (2001). Explaining online bahavioral differences: An Internet dependency perspective. *The Journal of Computer Information Systems*, 41(3): 59.
- Chirita V, Chirita R, Stefanescu C, Ilinca M. ve Chele G. (2007). Pathological internet use among Romanian children and teenagers. *European Psychiatry*, 22(1): 184.
- Chou C. (2001). Internet heavy use and addiction among Taiwanese college students: an online interview study. *Cyberpsychol Behav*, 4: 573-585.
- Curun, F. (2006). *Yüklemeler, İletişim Çatışmaları, Cinsiyet ve Cinsiyet Rolü Yönelimi ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki*, (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı.
- Creamer T.P., Campbell M.N. (1988). Determinants of the polyproline II helix from modeling studies. *Advances In Protein Chemistry*, 62: 263-282.
- Çakmak-Belenli, B. (2004). *İş-Aile Yaşam Alanlarında Yaşanan Çatışmalar ve Bu Çatışmaların Bağlılığa Etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Toplam Kalite Yönetimi Programı, İzmir.
- Çalık, D. ve Çınar, Ö. P. (2009). *Geçmişten günümüze bilgi yaklaşımları bilgi toplumu ve internet*. XIV. Türkiye'de İnternet Konferansı, 12-13 Aralık 2009, Bilgi Üniversitesi, Dolapdere, İstanbul.
- Çilli, S. A., Kaya, N., Bodur, S., Özkan, İ. & Kucur, R. (2004). Ev kadınlarında ve çalışan evli kadınlarda psikolojik belirtilerin karşılaştırılması. *Genel Tıp Dergisi*, 14(1): 1-5.
- Davis R. A. (2001). A cognitive-behavioral model of pathological Internet use. *Comput Hum Behav*, 17:187-195.
- Davis R. A., Flett GL, Besser A. (2002). Validation of a new scale for measuring problematic internet use: implications for pre-employment screening. *Cyberpsychology Behavior*. 5:331-345.
- Davis R. A. (2001). A cognitive-behavioral model of pathological Internet use. *Comput Hum Behav*, 17:187-195.
- Dearstyne, B. W. (2012). Smoothing the turbulence: Project management strategies for the changing workplace. *Information Management*, 46(2): 28-47.
- Demirarslan, S. (2004). Türkiye'de Sosyal Hizmet Uygulamaları. A.İçağasıoğlu, H.Koray Arslanoğlu (Der) Türk Aile Yapısı ve Mahremiyet Davranışının Yaşanılan Konuta Yansıması ile Uygulanan Çözümler. (s.153-155).Ankara: Ümit Ofset.

- Demiray, Ö. (2006). *Evlilikte Uyumun Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Derin, S. (2013). *Lise Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ve Öznel İyi Oluş* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı, Ankara.
- Dikme, E. (2014). *Meslek Lisesi Öğrencilerinin İnternet Bağımlılıklarının Çeşitli Değişkenler Bağlamında İncelenmesi* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Dönmezer, I. (2001). *Ailede İletişim ve Etkileşim*, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Dönmezer, S. (1999). *Sosyoloji*. Ankara: Savaş Yayınları.
- Duyan, V. (1996). *Sağlıkta Psiko-Sosyal Boyut (Tıbbi Sosyal Hizmet)*, Ankara: 72 TDFO.
- Duyan, G. Ç. (2000). *Aile İşlevleri ile Ailenin Sosyal, Demografik, Ekonomik Nitelikleri ve Yaşam Döngüsü Arasındaki İlişkiler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Ankara.
- Edmonson, H. ve Bullock, L. (1998). Youth with aggressive and violent behaviors: pieces of a puzzle, *Preventing School Failure*, 42(3): 135-141.
- Eichenberg, C. & Ott, R. (1999). İnternetabhängigkeit: Massenphanomen oder Erfindung der Medien? *c' t*, 19: 106-111.
- Ekici, Ş. (2009). *Bir iletişim ortamı olarak internet ve Türkiye de internetin regülasyonu* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1): 210-230.
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N. ve Alpkan, RL., (2005). Evlilik uyumu. *Düşünen Adam Dergisi*, 18 (1): 39-47.
- Ergün, A (2015). *Matematik öğretmeni adaylarının öğretime biçtiği roller ve teknoloji kullanım düzeylerine mikro öğretim yönteminin etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Bayburt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Bayburt.
- Erel O., Burman B. (1995). Interrelatedness Of Marital Relations And Parent-Child Relations: A Meta-Analytic Review, *Psychological Bulletin*, 118: 108-132.

- Erişti, A. (2010). *Bağlanma Stilleri, Kişilik Özellikleri ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Erkul, R. E., (2009). Sosyal Medya Araçlarının (Web 2.0) Kamu Hizmetleri ve Uygulamalarında Kullanılabilirliği, *Türkiye Bilişim Derneği*, 116: 96-101, <http://www.digitaldevlet.org/web2.0.pdf> (20.03.2018).
- Ersanlı, K. & Kalkan, M. (2003). Evlilik ilişkisini geliştirme programının evli çiftlerin evlilik ilişkilerini değerlendirmelerine etkisi. *3P Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi*, 11(3): 219-226.
- Ersanlı, K., Kalkan, M. (2008). *Evlilik İlişkilerini Geliştirme Kuram ve Uygulama*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Esen, B. K. (2007). Akran Baskısı ve Algılanan Sosyal Destek Değişkenlerine Göre Ergenlerde İnternet Bağımlılığının Yordanması. *1.Uluslararası Bağımlılık Kongresi*, İstanbul,
- Esgin, A. (2001). Ulus-Devlet ve Küreselleşmeye İlişkin Bazı Tartışmalar, *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(2): 186-192.
- Fan, C. S. ve Lui, H. (2004). Extramarital affairs, marital satisfaction, and divorce: Evidence from Hong Kong. *Contemporary Economic Policy*, 22: 442-452.
- Feldman, R.S. (1989). *Adjustment applying psychology in a complex world*. USA: McGraw-Hill.
- Fışiloğlu, H. & Demir, A. (2000). Applicability of the dyadic adjustment scale for measurement of marital quality with turkish couples short report. *European Journal of Psychological Assessment*, 16 (3): 214-218.
- Fışiloğlu, H. (1992). Lisans üstü öğrencilerinin evlilik uyumu. *Türk Psikoloji Dergisi*, 7 (28): 16-23.
- Fidanoğlu, O. (2006). *Evlilik Uyumu, Mizah Tarzı ve Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Fincham, F.D. and Beach, S. R. H. (2010). Marriage in the new millennium: A decade in review. *Journal of Marriage and Family* 72: 630-649.
- Fincham, E D., & Bradbury, T. N. (1987). The impact of attributions in marriage: A longitudinal analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*. 53: 510-517.

- Fişek, G. (1992). *Türk Ailesinin Dinamik ve Yapısal Özellikleri Üzerine Düşünceler ve Konuya İlişkin Bir Ön Çalışma*. Aile Yazıları: Birey Kişilik ve Toplum. Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu.
- Franzoi, S. L., Davis, M. H., & Young, R. D. (1985). The effects of private self-consciousness and perspective taking on satisfaction in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 48(6): 1584-1594.
- Fowers, B. J. (1991). His and her marriage: A multivariate study of gender and marital satisfaction. *Sex Roles*, 24(3-4): 209-221.
- Gaesser, D. L., & Whitbourne, S. K. (1985). Work identity and marital adjustment in blue-collar men. *Journal of Marriage and the Family*, 47: 747-752.
- Geçtan, E (2014). *Psikanaliz ve Sonrası*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Glenn, N. D. (1990) Quantitative Research On Marital Quality in The 1980s: A Critical Review, *Journal Of Marriage And The Family*, 52: 818-831.
- Goldberg, I. (1999). Internet addiction disorder, <http://http://www.cog.brown.edu/people.html>, Erisim Tarihi (13.04.2018).
- Gonzalez, N. A. (2002). Internet addiction disorder and its relation to impulse control. Unpublished master's thesis, Texas A&M University – Kingsville.
- Gorman-Smith, D., Tolan, P., Zelli, A. ve Huesman R. L. (1996). The relation of family functioning violence among inner-city minority youths. *Journal of Family Psychology*, 10 (2): 115-129.
- Gökçe, B (1996). *Türkiye'nin Toplumsal Yapısı ve Toplumsal Kurumlar*, Ankara: Savaş Yayınevi.
- Gökmen, A. (2001). *Evli Eşlerin Birbirine Yönelik Kontrolçülük ve Bağımlılık Algularının Evlilik doyumu Üzerindeki Etkisi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Greenfield D. N. (1999). Psychological Characters of Compulsive Internet Use: A Preliminary Analysis, *Cyberpsychol Behaver*, 2: 407.
- Griffiths M. D. (1999). Internet Addiction: Fact or Fiction: The Psychologist, *CyberPsychology & Behavior*, 12:246-250.
- Griffiths, M. D. (1999). Gambling Technologies. *Journal of Gambling Studies*, 15: 265-283.
- Griffiths, M. D. (2000). Does internet and computer "addiction" exist: *Some case study evidence* . *CyberPsychology & Behavior*, 3(2); 211-218.

- Griffiths, M. D., & Pontes, H. M. (2014). Internet Addiction Disorder and Internet Gaming Disorder are Not the Same. *Journal of Addiction Research & Therapy*, 5(4).
- Gottman, J. M., & Krokoff, L. J. (1989). Marital interaction and satisfaction: A longitudinal view. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 57(1): 47-52.
- Gottman, J., Coan, Carrere S., Swanson 1998. *Journal of Marriage and the Family*, 60(1): 5-22.
- Grohol, J. M. (2005). *Internet Addiction Guide*. <http://psychcentral.com/netaddiction/>. 1 Ocak 2018'de erişildi.
- Grusser S. M., Thalemann R, Albrecht U. ve Thalemann C. N. (2005). Excessive computer usage in adolescents. *Results of psychometric evaluation*. 117: 188-195.
- Grych J. H., Fincham F. D. (1990) Marital conflict and children's adjustment: a cognitive-contextual framework, *Psychological Bulletin*, 108: 267-290.
- Guedes, E., et al. (2016). Social networking, a new online addiction: a review of Facebook and other addiction disorders. *MedicalExpress*, 3(1).
- Güçdemir, Y. (2010). *Sanal Ortamda İletişim: Bir Halkla İlişkiler Perspektifi*, İstanbul: Derin Yayınları.
- Günay, S. (2007). *Evlilik Çatışması, Nedensellik-Sorumluluk Yüklemeleri, Eşlerin Evlilik İlişkisinden Sağladıkları Genel Doyuma İlişkin Görüşleri Ve Evliliğe İlişkin Değerlendirmeler Arasındaki İlişkiler* (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı.
- Güngör-Cihan, H. (2007). *Evlilik Doyumunu Açıklamaya Yönelik Bir Model Geliştirme*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Ankara.
- Günüç, S., Kayri, M. (2009). İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*.
- Gürler, G. (2001). *Sanal iletişim ortamlarında dilsel kullanım:"Chat Dili" çözümlemesi için yöntem ve uygulama örneği*. (Yayınlanmamış yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Harrin, E. (2010). *Social media for project managers*. Newtown Square, PA: Project Management Institute, Inc.
- Hatipoğlu, Z. (1993). *Kadın ve erkeklerin evlilik doyumlarında evlilik çatışmasının ve bazı demografik değişkenlerin rolü*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

- Hawkins, D. N. (2005). Unhappily ever after: effects of long term, low quality marriages on well-being. *Social Forces*, 84(1): 445- 465.
- Hazar, M. T. (2011). Sosyal Medya Bağımlılığı-Bir Alan Çalışması, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 32.
- Hicks, M. W., & Platt, M. (1970). Marital happiness and stability: A review of the research in the sixties. *Journal of Marriage and the Family*, 32(4): 553-574.
- Hoşgör, T. E. (2013). *Evli Çiftlerin Öfke İfade Tarzları ile Evlilik Uyumunun İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Houseknecht, S. K., & Macke, A. S. (1981). Combining marriage and career: The marital adjustment of Professional woman. *Journal of Marriage and Family*, 43: 651-661.
- Hünler, S.O. ve Gençöz, T. (2003). Boyun Eğici Davranışlar ve Evlilik Doyumu ilişkisi: Algılanan Evlilik Problemleri Çözümünün Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18(51): 99- 108.
- Irwansyah. (2005). *Internet uses, gratifications, addiction, and loneliness among international students*. Unpublished master's thesis, University of Hawaii, Department of Communication.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan Eğitim*. (4. Baskı), Ankara: Pegem Yayınları.
- İşmen, E. (2001). Duygusal zeka ve aile işlevleri arasındaki ilişki. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(11): 60-61.
- Jacobs K. Baker N. A. (2002). The association between children's computer use and musculoskeletal discomfort Work, 18: 221-226.
- Jeong, K.Y., & Bozkurt, I. (2014). Evaluating a project management simulation training exercise. *Simulation Gaming*, 45(2): 183-203.
- Jessor R. (1991). Risk behavior in adolescence: A psychosocial framework for understanding and action. *J Adolesc Health* 12: 597-605.
- Johnson D. R., White L. K., Edwards J. N., Booth, A. (1986). Dimensions of Marital Quality: Toward Methodological And Conceptual Refinement, *Journal of Family Issues*, 7: 31-49.
- Johnson D. R., Amazola T.O., Booth A. (1992) Stability and developmental changein marital quality: a three wave panel analysis, *Journal of Marriage and the Family*, 54: 582-594

- Karabekiroğlu, K. (2014). *Ergenin Ruhsal Gelişimi-Gençlik Başımında Duman* (1.Baskı). İstanbul: Say Yayınları.
- Karney, B. R., Braudbury, T. N., Fincham, F. D., & Sullivan, K. T. (1994). The role of negative affectivity in the association between attributions and marital satisfaction, *Journal of Personality and Social Psychology*, 66: 413-424.
- Karney, B. R., & Bradbury, T. N. (1997). Neuroticism, marital interaction, and the trajectory of marital satisfaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(5): 1075-1092.
- Kelly, E. L. ve Conley, J. J. (1987). Personality and compatibility: A prospective analysis of marital stability and marital satisfaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52: 27-40.
- Kennedy, A.J. (2000). *Internet The Rough Guide*, (Çev. Şimşek Demir), Ankara.
- Kışlak T. Ş., Çabukça F. (2002) Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi, *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 2(6).
- Kim, S. ve Kim, R. (2002). A Study of Internet Addiction: Status, Causes, and Remedies- Focusing on the alienation factor. *International Journal of Human Ecology*, 3(1), 1-19.
- Kimberly S. Y. (1996). Internet Addiction: The Emergence of a New Clinical Disorder, *Cyberpsychol Behaver*, 3: 237.
- Köksal, Yüksel. 2012, *Bir Tutundurma Aracı Olarak Sosyal Medyanın Marka Bağlılığına Etkileri*. (Doktora Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Könezoğlu, B. (2006). *Aile ve ailenin korunması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk (Medeni Hukuk) Anabilim Dalı, Ankara.
- Kuşay, Y. (2010). "Sosyal Medyanın Gücü ve Uygulama Örnekleri". İkinci Medya Çağında İnternet, Editör, Filiz Aydoğan ve Ayşen Akyüz, 61-89.
- Küçükçelik, Z. M. (2015). *İlişkiye Dair İnançlar ve Bilişsel Çarpıtmaların Evlilik Uyumuna Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Kwiatkowska A, Ziolkó E, Krysta K, Muc-Wierzgon M, Brodziak A, Krupka Matuszczyk I. ve Przybylo J. (2007). Internet Addiction and Its Social Consequences. *European Neuropsychopharmacology*, 17(4): 559-560.
- Leung, L. (2004). Net-Generation Attributes and Seductive Properties of the Internet as Predictors of Online Activities and Internet Addiction. *Cyberpsychology & Behavior*, 7(3).
- Lietsala, K., Sirkunen, E. (2008). *Social Media: Introduction to The Tools and Processes of Participatory Economy*, Finland: Tampere University Press
- Lin, S.S.J. & Tsai, C.C. (2002). Sensation seeking and internet dependence of Taiwanese high school adolescents. *Computers in Human Behavior*, 18: 411 -426.
- Locke, H. J., & Wallace, K. M. (1959). Short marital adjustment and prediction tests: Their reliability and validity. *Marriage and Family Living*, 21: 251–255.
- Manavcıoğlu, K. 2010. *Kurumsal İletişimde Sosyal Medya Yönetimi: Kurumsal Blog Odaklı Bir İnceleme* (Yayımlanmamış Doktora Tez). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Margaret R. Wilson and Erik E. (1986). Filsinger *Journal of Marriage and Family* 48(1): 147-151
- Mayfield, A. (2008). “What is Social Media”, An e-book by Antony Mayfield from iCrossing,16,http://www.icrossing.com/uk/sites/default/files_uk/insight_pdf_files/What%20is%20Social%20Media_iCrossing_ebook.pdf (22.12.2018).
- Meerkerk, G., Van Den Eijnden, R. J. J. M., & Garretsen, H. F. L. (2006). Predicting compulsive Internet use: It’s all about sex! *Cyberpsychology & Behavior: The Impact of the Internet, Multimedia and Virtual Reality on Behavior and Society*, 9(1), 95-103. <http://dx.doi.org/10.1089/cpb.2006.9.95>.
- Meyer, J. P., & Pepper, S. (1977). Need compatibility and marital adjustment in young married couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 35(5): 331-342.
- Miller, D., Costa, E., Haynes, N., McDonald, T., Nicolescu, R., Sinanan, J., Spyer, J., Venkatraman, S., Wang, X., 2016. *How The World Changed Social Media*, London: UCL Press,
- Minuchin, S., Fishman, C.H. (1981). *Family Therapy Techniques*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Milevsky, A. (2004). Perceived parental marital satisfaction and divorce. *Journal of Divorce & Remarriage*, 41: 115-128.

- Morahan-Martin, J. (2005). Internet abuse: Addiction? disorder Symptom alternative explanations Social Science Computer Review, 23(1): 39–48.
- Murali, V. ve George, S. (2007). Lost Online: an Overview of Internet Addiction Advances in Psychiatric Treatment, 13(1): 24–30.
- Namlu, A. G. (1998). Öğretmenlerin eğitimde teknoloji yönelik tutumları, Anadolu Üniversitesi, *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8,1-2: 184-200.
- Namlu, A. G. (1999). Teknoloji Öğrenmede Ne Kadar Etkili, *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9: 1-2.
- Nelson-Jones, R. (1986). *Human relationship skills*. Norwich: Typeset by Paston Press.
- Nırın, N. (1994). *Sistemik Sosyoloji Yönünden Aile ve Kültür*, Ankara: A.K.M. Yayınlar.
- Niemz, K., Griffiths, M., & Banyard, P. (2005). Prevalence of pathological Internet use among university students and correlations with self-esteem, the general health questionnaire (GHQ), and disinhibition. *Cyberpsychology & Behavior: The Impact of the Internet, Multimedia and Virtual Reality on Behavior and Society*, 8(6), 562–570.
- Odabaşı, H. F., Kabakçı, I., Çoklar, A.N. (2007). *İnternet, Çocuk ve Aile*. (2.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ogburn, W. F. (1963). *Changinig Functions of The Family , Selected Studies In Marriage and The Family* , Rinehart and Winston Inc. , U.S.A.
- Oral, B. (2005). İnternet ve Eğitim, A. Tarcan (Ed.), *İnternet ve Toplum*. Ankara: Anı Yayınları, 90-116.
- Ögel, K. (2012). *İnternet Bağımlılığı*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Özgen, E. Kara, T. (2012), *Sosyal Medya- Akademi*. 1.Baskı, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Özgüven, İ. E. (2001). *Ailede İletişim ve Yaşam*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (2000). *Evlilik ve Aile Terapisi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Öztürk, Ö., Odabaşıoğlu, G., Eraslan, D., Genç, Y., Ayhan, Ö. (2007). İnternet Bağımlılığı, *Klinik Tedavisi, Bağımlılık Dergisi*, 8:36-41.

Özüğurlu B. (1990). *Evlilik ve Aile*, Ankara: Nobel Yayınları.

Özüğurlu, K. (1985). *Evlilik Raporu*, İstanbul: Altın Kitaplar.

Pasch, L. A. & Bradbury, T. N. (2004). Social support, conflict, and the development of marital dysfunction. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 66(2): 219-230.

Paus, V. (2013). New media and leadership: Social media and open organizational communication. *Manager*, 17: 73-78.

Peltekoğlu, B. F.. (2012). “*Sosyal Medya, Sosyal Değişim*”, Sosyal Medya I Akademi, Editör, Tolga Kara ve Ebru Özgen, 3-8.

Polat, D. (2006). *Evli Bireylerin Evlilik Uyumları, Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Eğilimleri Arasındaki İlişkilerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı.

Pollet, T. V., Roberts, S. G. and Dunbar R.I., (2011). Use of social network sites and instant messaging does not lead to increased offline social network size, or to emotionally closer relationships with offline network members. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(4): 253-258.

Poytner, R.. (2012). “*İnternet ve Sosyal Medya Araştırmaları El Kitabı: Pazar Araştırmaları İçin Araçlar ve Teknikler*”. Çeviren, Ümit Şensoy, İstanbul :Optimist Yayınları.

Rae-Grant, N., Thomas. H., Offord, D. R. ve Boyle, M. H (1989). Risk, Protective Factors, and the prevalence of behavioral and emotional disorders in children and adolescents. *Journal of the American Academy Child Adolescent Psychiatry*, 28: 262-268.

Rey, J. M. ve Plapp, J. M. (1989). Quality of perceived parenting in oppositional and conduct disordered adolescents. *Journal of the American Academy Child Adolescent Psychiatry*, 29(3): 382-385.

Rusu, L., & Rusu, V. (2010). Online project management for dynamic e-collaboration. *Informatica Economica*, 14(1): 182-190.

- Sabatelli, R. M. (1988). *Exploring relationship satisfaction: a social exchange perspective on the interdependence between theory, research and practice*, Family Relations, 37(2), 217-222.
- Sahinkaya, R. (1990). *Orta Anadolu köylerinde aile strüktürü*, Ankara: Aile Araştırma Kurumu Yayınları.
- Sardoğan, E. M., F. Karahan, T. (2005). “Evli Bireylere Yönelik Bir İnsan İlişkileri Beceri Eğitimi Programı'nın Evli Bireylerin Evlilik Uyum Düzeylerine Etkisi”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38 (2), 89-102.
- Sayıl, I. (1989). Ruh Sağlığı ve Aile Türkiye'de Aileye Yönelik Sosyal Refah Hizmetleri Konulu Panel Konuşması.
- Sevinç, S. S. (2012). *Pazarlama İletişiminde Sosyal Medya*, İstanbul: Optimist Yayın ve Dağıtım.
- Shapira N. A, Lessig MC, Goldsmith TD ve ark. (2003). Problematic internet use: Proposed classification and diagnostic criteria. *Depress Anxiety* 17: 207-216.
- Sheeber, L., Hops, H., Alpert, A., Davis, B., ve Andrews, J. (1997). Family support and conflict: Prospective relations to adolescent depression. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 25: 333-344.
- Shin S. E., Kim N.S., Jang E.Y. (2011). Comparison of problematic internet and alcohol use and attachment styles among industrial workers in Korea. *Cyberpsychol Behav Social Network*, 14: 665-672.
- Stafford L., & Canary, D.J. (1991). Maintenance strategies and romantic relationship type, gender, and relational characteristics. *Journal of Social and Personal Relationships*, 8, 217-242.
- Simkova, B. ve Cincera, J. (2004). Internet Addiction Disorder and Chatting in the Czech Republic. *Cyberpsychology & Behavior*, 7(5).
- Solmaz, B. ve H. N. Görkemli. (2012A). “Yeni Bir İletişim Alanı Olarak Sosyal Medya Kullanımı ve Konya Kadın Dernekleri Örneği”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 28: 183-189.
- Söylemez İ. (2011). *Evlilikte uyum ve aile işlevleri ölçeği geliştirme: güvenilirlik ve geçerlilik çalışması*. (Tıpta Uzmanlık Tezi). Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara.
- Spainer (1979). (Ref; Yılmaz, A. (2001) Eşler arasındaki uyum, anne-baba tutumu ve benlik algısı arasındaki ilişkilerin gelişimsel olarak incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 16 (47): 1-20).

- Spanier, G. B., Lewis, R. A. & Cole, C. L. (1975). Marital adjustment over the familylife cycle: The issue of curvilinearity. *Journal of Marriage and Family*, 37(2): 263-275.
- Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 38 (1): 15-28.
- Suhail K. ve Bargees Z. (2006). Effects of excessive Internet use on undergraduate students in Pakistan. *CyberPsychology & Behavior*, 9: 297-307.
- Suler, J. (1999). Healthy and pathological internet use. *CyberPsychology and Behavior*, 2: 385-394.
- Şahin, C., Korkmaz, Ö. (2011). İnternet bağımlılığının Türkçeye uyarlanması. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32: 101-115.
- Şahin C., Yağcı, M. (2017). Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği- Yetişkin Formu: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 18(1): 523-538.
- Şendağ, S. ve Odabaşı, F. (2007). *İnternet bağımlılığı: Çocukların Psikososyal Gelişimi Üzerindeki Etkileri*. The Proceedings of International Educational Technology Conference, North Cyprus: Near East University.
- Akbulut, Y., Şendağ, S., Birinci, G., Kılıçer, K., Şahin, M. C. ve Odabaşı H. F. (2007). Exploring the types and reasons of Internet-triggered academic dishonesty among Turkish undergraduate students: Development of Internet-Triggered Academic Dishonesty Scale. *Computers & Education*, 51 (1): 463-473.
- Şendil, G. & Kızıldağ Ö. (2003). Çocuk ve ergenlerde ebeveyn evlilik çatışması algısı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 10 (2), 58-66.
- Şenormancı, G. (2013). *İnternet Bağımlılığı Tanısı Konan Hastalarda Bağlanma ve Aile İşlevleri*, (Tıpta Uzmanlık Tezi), Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu, İstanbul.
- Şentürk, E. (2017). *Sosyal medya bağımlılığının, depresyon, anksiyete bozukluğu, karışık anksiyete ve depresif bozukluk hastaları ile kontrol grubu arasında karşılaştırılması ve kullanıcıların kişilik özellikleriyle ilişkisinin araştırılması*. (Uzmanlık Tezi). Gazi Üniversitesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara.
- Şıpka, E. L. (2006). *Boşanma Sürecinde Meydana Gelen Çatışmalar ve Aile Mahkemeleri Uygulamasına Uzman Görüşleri*, (Bitirme Tezi), Newport Üniversitesi, Davranış Bilimleri Bölümü.

- Tarhan, T. (2006). *Evlilik Psikolojisi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Taşbaş, M. B. (2010). *Evlenmenin şartları*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Konya.
- Tektaş, N. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Ağları Kullanmalarına Yönelik Bir Araştırma, *Tarih Okulu Dergisi* (Tod), 7: 851-870.
- Tezel, A. (2004). Aile içi iletişim. *İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(1): 1.
- Tezer, E. (1996). *Evlilik İlişkisinden Sağlanan Doyum, Evlilik Yaşam Ölçeği*, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2(7): 1-7
- Topçuoğlu, S. (2001). *Çekirdek ve geniş ailelerde aile fonksiyonlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Samsun.
- Thurlow, C., Lengel, L. ve Tomic, A. (2004). *Computer mediated communication: Social interaction and the internet*. London: Sage Publications. 150-159.
- Treuer, T., Fábíán, Z., & Furedi, J. (2001). Internet addiction associated with features of impulse control disorder: Is it a real psychiatric disorder? *Journal of Affective Disorders*, 66(2-3).
- Tsai, C. ve Lin, S. J. (2001). Analysis Of Attitudes Toward Computer Networks and Internet Addiction Of Taiwanese Adolescents. *Cyberpsychology and Behavior*. 4 (3): 373- 376.
- Tsai, C. ve Lin, S. (2003). Internet Addiction of Adolescents in Taiwan: An Interview Study. *Cyberpsychology & Behavior*, 6(6).
- Tuncay, E. (2006). *Mükemmeliyetçiliğin evlilik uyumu üzerindeki yordayıcı rolü*. (Yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Psikoloji Anabilim Dalı, Ankara.
- Turan, N. (1988). *Fonksiyonel Aile. Basılmamış Dergi Notları*. Ankara: H. Ü. Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu.
- Turel, O. and Serenko, A. (2012). The benefits and dangers of enjoyment with social networking websites. *European Journal of Information Systems*, 21(5): 512-528.
- Turnalar Kurtaran G. (2008). *İnternet bağımlılığını yordayan değişkenlerin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.

- Tutarel-Kıslak, Ş., Çabukça, F. (2002). Empati ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumu ile İlişkisi, *Aile ve Toplum Dergisi Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 2(5): 32-38
- Ulu, S. (2008). *Yetişkinlikte Algılanan Anne Baba Tutumları ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkiler*, (Yüksek Lisans Tezi), Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı.
- Usta, A. (2016). *Üstün zekalı ve yetenekli öğrencilerde internet bağımlılığının farklı değişkenlere göre incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Özel Eğitim Anabilim Dalı, Konya.
- Uzbay, İ. T. (2009). Madde bağımlılığının tarihçesi, tanımı, genel bilgiler ve bağımlılık yapan maddeler. *Türk Eczacıları Birliği Meslek İçi Sürekli Eğitim Dergisi*, 21- 22: 5-15.
- Ünlü, S. (2007). Aile Yapısı ve İlişkileri. S.Ünlü (Der), *Kavram ve Kurum Olarak Aile*. (s.1-10).Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Van Dijck, J. (2009). Users Like You? Theorizing Agency In User-Generated Content. *Media Culture & Society*, 31(1): 41-58. Doi: 10.1177/0163443708098245
- Vardarlier, P., (2014). *İnsan Kaynakları Yönetiminde Sosyal Medyanın Rolü*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Vaugeois, P. (2006). Cyberaddiction: Fundamentals and Perspectives. Centre québécois de lutte aux dépendances. Canada. Erişim tarihi: 20.03.2018 Erişim adresi: <http://www.cqld.ca/publications/cyberaddiction.pdf>
- Velidedeoğlu, N. (2006). *Kadın Erkek İlişkilerinde Sorunlar ve Çözümler*, İstanbul: Morpa Yayınları.
- Vural, Z.B.A. ve M. Bat. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma, *Journal of Yaşar University*, 20(5): 3348-3382.
- Wan C. S., Chiou W. B. (2006). Why Are Adolescents Addicted to Online Gaming An Interview Study in Taiwan. *Cyberpsychology and Behaviour*, 9:762-766.
- Wellman B., Boase, J., Chen W. (2002). The networked nature of community: online and offline. *It & society*, 1: 151-165.
- White, S., & Hatcher, C. (1984). Couple complementarity and similarity: review of the literature. *American Journal of Family Therapy*, 1: 15-25.

- Wilcoxon, S. A. & Hovestadt, A.J. (1985). Perceived similarity in family-of-origin experiences and dyadic adjustment: A comparison across years of marriage. *Family Therapy*, 12: 165-175.
- Yang, C-K., Choe, B-M., Baity, M., Lee, J-H. ve Cho, J-S. (2005). SCL-90-R and 16PF Profiles of Senior High School Students With Excessive Internet Use. *Canadian Journal of Psychiatry*, 50(7): 407.
- Yavuzer, H. (2011). *Evlilik Okulu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yee N. (2006). Motivations for Play in Online Games. *Cyberpsychology and Behaviour*, 9:772-775.
- Yen J. Y., Yen CF, Chen C. C., Chen S. H., Ko C.H. (2007). Family factors of internet addiction and substance use experience in Taiwanese adolescents. *Cyberpsychol Behav*, 10: 323-329.
- Yekenkunal, D. (2011). *Gebelikte Bulantı Kusma, Evlilik Uyumu ve Eş İlişkisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi.) Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Yellowlees, P., ve Marks, S. (2007). Problematic Internet use or Internet addiction?. *Computers in Human Behavior*, 23.
- Yıldırım, İ. (1993). Evli bireylerin uyum düzeni. *3P Psikiyatri, Psikoloji, Psikofarmakoloji Dergisi*, 1, (3): 23-28.
- Yıldız, N. (2010). "Sosyal Medya Bir İlah Tahtası Değil, Geçirgenli Bir Platform". *Türkiye Bilişim Dergisi*, 127: 66-74
- Yılmaz, A. (2000). *Eşler Arasındaki Uyum ve Çocuğun Algıladığı Anne Baba Tutumu ile Çocukların, Ergenlerin ve Gençlerin Akademik Başarıları ve Benlik Algıları Arasındaki İlişkiler*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, A. (2001). Eşler Arasındaki Uyum, Anne-Baba Tutumu Ve Benlik Algısı Arasındaki İlişkilerin Gelişimsel Olarak İncelenmesi, *Türk Psikoloji Dergisi*, 16(47): 1-24.
- Yüksel, Ö. (2013). *Kadınlarda evlilik uyumu ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişki: stresle baş etme biçimleri ve toplumsal cinsiyet rolü tutumlarının aracı rolleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Ankara.
- Yorburg, B. (1983). *Families and Societies Survival and Extinction*, Colombia University Pres ,U.S.A. New York

- Younes, F., et al., (2016). Internet addiction and relationships with insomnia, anxiety, depression, stress and self-esteem in university students: a cross-sectional designed study. *PloS one*, 11(9):
- Young, K. S. ve Rodgers, R. (1998). The Relationship Between Depression and Internet Addiction. *Cyberpsychology & Behavior*, 1(1): 25-28.
- Young K. S. (1999). Evaluation and treatment of internet addiction. In: VandeCreek L, Jakson TL (Eds). *Innovations of Clinical Practice*. 1st Ed. Sarasota, FL: Professional Resource Pres, 17: 30-60.
- Young K. S. (1996). Internet addiction: the emergence of a new clinical disorder. *Cyberpsychol Behav* Young KS. Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyberpsychology and Behaviour*, 1: 237-244.
- Young, K. S. (1999). Internet addiction: evaluation and treatment. *Student British Medical Journal*, 7: 351–352.
- Young, K. S. (1997). What makes the Internet so addictive: Potential explanations for pathological Internet use? *Paper presented at the annual meeting of the American psychological association, Chicago, IL, August.*
- Young, K. S. ve Case, C. J. (2004). Internet Abuse in the Workplace: New Trends in Risk Management. *Cyberpsychology & Behavior*, 7(1): 105-111.
- Young, K. S., Pistner, M., O'mara, J. ve Buchanan, J. (2000). Cyber-Disorders: The Mental Health Concern for the New Millennium. *Cyberpsychology & Behavior*, 3(5): 475-479.
- Zahra M., Zoghi M., Ebrahimi M. (2015). The relationship between the internet addiction and the use of facebook with marital satisfaction and emotional divorce among married university students. *Indian journal of fundamental and applied life sciences*, 5 (3): 709-717.

EKLER

EK 1. Kişisel Bilgi Formu

Kıymetli Meslektaşım,

Aşağıda sunulan kişisel bilgi formu İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalında görevli Prof. Dr. Ahmet ŞİRİN' in danışmanlığında yürütmekte olduğum yüksek lisans tezi çalışması için hazırlanmıştır. Anketle toplanan veriler, isim verilmeden değerlendirilecektir. Lütfen, ankette yer alan her bir ifadeye belirtilen kriterler doğrultusunda gerçek durumu yansıtır şekilde ve içtenlikle yanıt veriniz. Göstermiş olduğunuz ilgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Enes ÇELİK
Psikolojik Danışman

1. Cinsiyetiniz?

() Kadın () Erkek

2. Kaç yaşındasınız?

.....

3. Görev Yaptığınız Öğretim Grubu?

() İlkokul () Ortaokul () Lise

4. Mesleğinizde kaçınıcı yılınız?

.....

5. Öğrenim durumunuz nedir?

() Lisans () Yüksek Lisans () Doktora

6. Kaç yıllık evlisiniz?

.....

7. Çocuğunuz var mı?

() Evet () Hayır

8. Sigara kullanıyor musunuz?

Evet Hayır

9.Evinizde internet bağlantısı var mı?

Evet Hayır

10.Günlük **ortalama** internet kullanım süreniz: [_____ saat]

11.Sosyal medya kullanıyor musunuz?

Hayır Evet

12. Sosyal medya uygulamalarına hangi cihaz türlerinden erişiyorsunuz?

- Sadece Masaüstü Bilgisayar
 Masaüstü ve Mobil Cihazlar (laptop, tablet, akıllı telefon)
 Sadece Mobil Cihazlar (laptop, tablet, akıllı telefon)

13.Ne zamandan beri sosyal medyayı kullanıyorsunuz?

- 1 yıldan az
 1-3 yıl arası
 4-6 yıl arası
 7 yıldan fazla

14. Sosyal medyaya günde ne kadar süre bağlanırsınız?

- 1 saatten az
 1-3 saat arası
 4-6 saat arası
 7 saatten fazla

Ek 2. İnternet Bağımlılığı Ölçeği Formu

AÇIKLAMA: Aşağıda internet kullanımıyla ilgili çeşitli durumlar verilmiştir. Sizden, her ifadeyi dikkatlice okumanız ve kendiniz için doğru olan ifadenin üzerine (X) işaretini koymanız istenmektedir. Lütfen boş madde bırakmayınız ve her durum için bir işaretleme yapınız.		(1) Hiç uygun değil	(2) Biraz uygun	(3) Uygun	(4) Oldukça uygun	(5) Tamamen uygun
1.	İnternete uzun süreli bağlanmadığımda aklım internetle meşguldür.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2.	İnternete bağlı olup online olmadığımda aklım sürekli olarak internete takılıp kalıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3.	Çok uzun süre internetten uzak kalmışsam, huzursuz ve sinirli oluyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4.	İnternette önceden planladığımdan daha çok zaman harcıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5.	İnternette birkaç dakikalığına sörf yapmayı girip, bir türlü bırakamıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6.	İnternette geçirdiğim zamanı azaltmayı denedim ama sonuç alamadım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7.	İnternet için harcayabileceğim paradan çok daha fazlasını harcıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8.	İnternette geçirdiğim zaman, başlangıçtaki dönemle karşılaştırılınca gitgide artıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9.	İnternete daha fazla zaman ayırma isteğim, geçmişe göre sürekli artıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10.	Başlangıçta sadece yapmam gereken işler için online etkinliklere vakit ayırırken, şimdi internete daha fazla zaman ayırıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11.	İnternet etkinlikleri günlük yaşamımı giderek daha fazla yönlendiriyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12.	İnternet kullanmaya başladığımdan beri, bazı arkadaşlarım benden uzaklaştı.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13.	Çok değer verdiğim kişiler, internette çok fazla zaman harcadığımdan benden şikâyetçi oluyorlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14.	Okul/meslek/aile ve benzeri yaşamımdaki verimliliğim internet kullanmam yüzünden azalıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15.	Çok değer verdiğim kişiler bende, internet kullanmaya başladığımdan beri olumsuz yönde değişiklikler olduğunu söylüyorlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16.	İnternette daha fazla zaman geçirebilmek için sık sık sorumluluklarımı aksatıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
17.	İnternet yüzünden bazen randevularımı kaçıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18.	Online dünyasını keşfettiğim andan itibaren başkalarıyla daha az zaman geçiriyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19.	İnternetle öylesine sık ve yoğun meşgul oluyorum ki bazen işverenlerimle /okulla /aile bireyleri ve benzeri ile sorunlarım oluyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

EK 3.Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği - Yetişkin Formu

AÇIKLAMA: Aşağıda internette sosyal medya kullanımıyla ilgili çeşitli durumlar verilmiştir. Sizden, her ifadeyi dikkatlice okumanız ve kendiniz için en doğru olan ifadenin üzerine **X** işaretini koymanız istenmektedir. Lütfen boş madde bırakmayınız ve her durum için bir işaretleme yapınız.

- ① Bana Hiç Uygun Değil ② Bana Uygun Değil ③ Kararsızım
④ Bana Uygun ⑤ Bana Çok Uygun

1	Sosyal medyayı gerçek dünyadan bir kaçış olarak görüyorum.	①	②	③	④	⑤
2	Sosyal medyada planladığımdan daha uzun süre kalırım.	①	②	③	④	⑤
3	Kendimi mutsuz hissettiğim zamanlarda sosyal medyada olmak beni rahatlatır.	①	②	③	④	⑤
4	Sosyal medyada çok zaman geçirdiğimden işlerimi aksatıyorum.	①	②	③	④	⑤
5	Sosyal medyaya gerekmedikçe girmem.	①	②	③	④	⑤
6	Sosyal medya yüzünden verimliliğimin azaldığını fark ediyorum.	①	②	③	④	⑤
7	Sosyal medyada çok zaman geçirdiğim için çevremdekiler beni eleştirirler.	①	②	③	④	⑤
8	Sosyal medyayı kullanırken biri beni rahatsız ettiğinde sinirleniyorum.	①	②	③	④	⑤
9	Sosyal medyada iken kendimi özgür hissediyorum.	①	②	③	④	⑤
10	Sabah uyandığımda ilk işim sosyal medyaya girmek olur.	①	②	③	④	⑤
11	Sosyal medya kullanmayı sevmiyorum.	①	②	③	④	⑤
12	Güncel olaylardan haberdar olmak için sosyal medyadan ayrılamıyorum.	①	②	③	④	⑤
13	Çevremde birileri varken bile, sosyal medyada olmayı tercih ederim.	①	②	③	④	⑤
14	Özel bazı duyuruları görebilmek ya da paylaşabilmek için sosyal medyada daha çok zaman geçiriyorum.	①	②	③	④	⑤
15	Sosyal medyadan dolayı aile üyelerini ihmal ettiğim olur.	①	②	③	④	⑤
16	İnsani amaçlı sosyal projelerde yer almak için sosyal medyayı kullanmaktan kendimi alamıyorum.	①	②	③	④	⑤
17	Sosyal medyada bağlantı kurduğum insanlara kendimi daha iyi anlatıyorum.	①	②	③	④	⑤
18	Sosyal medyadaki arkadaşlıkları gerçek yaşamdaki arkadaşlıklara tercih ederim.	①	②	③	④	⑤
19	Sosyal medya gruplarıyla iletişim halinde olabilmem için sosyal medyayı daha uzun süre kullanırım.	①	②	③	④	⑤
20	Çeşitli sosyal duyarlılıklar konusunda çabuk haberdar olma isteği beni daha çok sosyal medyada olmaya itiyor.	①	②	③	④	⑤

EK 4. Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği Formu

AÇIKLAMA: Aşağıda evlilikte uyum ve aile işlevleri ile ilgili çeşitli durumlar verilmiştir. Sizden, her ifadeyi dikkatlice okumanız ve kendiniz için doğru olan ifadenin üzerine (X) işaretini koymanız istenmektedir. Lütfen boş madde bırakmayınız ve her durum için bir işaretleme yapınız.

Madde no	Madde	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
1	Eşimin iyi bir anne/baba olduğunu/olacağını düşünüyorum			
2	Eşimi genellikle duygusal olarak kendime yakın hissedirim			
3	Eşimle zaman geçirmekten çoğunlukla hoşlanırım			
4	Tartışma ve kavgalarımız genellikle uzlaşmayla sonuçlanır			
5	Eşimin bana sevgisini yeterince ifade edebildiğini düşünüyorum			
6	Eşim sorumluluklarının bilincindedir			
7	Eşim beni takdir eder ve beğenir			
8	Ailemizi ilgilendiren kararları eşimle ortak alırız			
9	Eşimin genellikle bana birçok konuda destek olduğunu düşünürüm			
10	Eşimin çoğu zaman bana değer verdiğini düşünürüm			
11	Eşim bana karşı anlayışlıdır			
12	Eşimle tatile çıktığımızda çoğunlukla mutlu döneriz			
13	Eşimle aynı değerleri paylaştığımızı düşünüyorum			
14	Eşim benim nelerden mutlu olduğumu bilir			
15	Uyumlu bir birlikteliğimizin olduğunu düşünüyorum			
16	Çocuğumuzu huzurlu bir aile ortamında yetiştirdiğimize/yetiştireceğimize inanıyorum			
17	Eşim benden uzun süre ayrı kalmaya dayanamaz			
18	Eşimin fedakâr bir insan olduğunu düşünüyorum			
19	Eşim benim nelerden rahatsız olduğumu söylemesem bile anlar			
20	Eşimin bana yönelen eleştirilerinin çoğunlukla yapıcı eleştiriler olduğunu düşünürüm			
21	Eşimin eleştiriye açık bir insan olduğunu düşünürüm			
22	Eşim benim iyi bir anne/baba olduğumu/olacağımı düşünür			
23	Eşimin yeniliklere ve değişime açık bir insan olduğunu düşünüyorum			
24	Eşimin verdiği sözleri hep tuttuğunu düşünüyorum			
25	Eşim bana genellikle olumlu duygularını gösterir			
26	Eşim hatalı olduğunda çoğunlukla özür dilemesini bilir			
27	Eşimin çocuğumuzla daha iyi iletişim kurduğunu/kuracağını düşünüyorum			
28	Eşim iyimser bir insandır			
29	Yemek yerken eşimle sohbet ederiz			

30	Eşim sosyal aktivitelerden hoşlanır			
31	Eşimin zaman zaman bana tatlı sürprizleri olur			
32	Eşim genellikle benim eğlenceli bir insan olduğumu düşünür			
33	Tekrar evlenecek olsam aynı insanla evlenmezdim			
34	Eşimin evliliğin başından itibaren iyi yönde değiştiğini düşünüyorum			
35	Eşimin bana yeterince açık sözlü olduğunu düşünüyorum			
36	Eşimle yaşadığımız cinsel sorunları oturup konuşabildiğimizi düşünüyorum (cinsel sorunlarımızı birbirimize rahatça ifade edebiliriz)			
37	Tartışmalarımızda ve kavgalarımızda çoğunlukla eşimin yatıştırıcı olduğunu/alttan aldığı düşünüyorum			
38	Eşim benim giyim tarzımı beğenir			
39	Eşim benim romantik biri olduğumu düşünür			
40	Eşimin insan ilişkilerinin benden iyi olduğunu düşünüyorum			
41	Bozulan ilişkileri düzeltmek için çoğunlukla ilk adımı eşimin attığını düşünüyorum			
42	Eşimi hoşlandığı farklı aktiviteler için desteklerim			
43	Eşimin evlilik dışı ilişkilere meyilli olduğunu düşünüyorum			
44	Son bir yıl içerisinde eşimden fiziksel şiddet gördüm			
45	Eşimin evliliğimizle ilgili konuları benim dışımda herkesle paylaştığını düşünüyorum			
46	Eşimin vurdumduymaz bir insan olduğunu düşünüyorum			
47	Eşimin cinsel konularda bazı istekleri beni rahatsız eder			
48	Eşimin yalancı bir insan olduğunu düşünüyorum			
49	Eşim her tartışmamızdan sonra boşanmayı gündeme getirir			
50	Eşimin ekonomik gücünü bana karşı kullandığını düşünüyorum			
51	Eşimin pek çok konuda yetersiz olduğunu düşünüyorum			
52	Eşim ona karşı sadakatsiz olacağını düşünür, bana güvenmez			
53	Eşimin her konuda daha çok kendi çıkarlarını gözettiğini düşünüyorum			
54	Eşimin beni cinsel obje olarak gördüğünü düşünüyorum			
55	Eşimin günü gününe uymaz			
56	Sorunların çözümünü söz konusu olduğunda eşimin hep pasif kaldığını düşünüyorum			
57	Anlaşmazlıklarımızda eşimin cinselliği bir silah gibi kullandığını düşünüyorum			
58	Cinsel ilişkilerimizde çoğunlukla orgazm/tatmin olmam			
59	Ailesi söz konusu olsa da para eşim için çok önemlidir, eşimin cimri bir insan olduğunu düşünüyorum			

60	Eşimin fiziksel şiddete eğilimli olduğunu düşünüyorum			
61	Eşim bana karşı sık sık sözel ve duygusal şiddet kullanır			
62	Eşim zaafılarımı bana karşı koz olarak kullanır			
63	Bakıma muhtaç hale geldiğimde veya yaşlandığımda eşimin bana bakmayacağını düşünürüm			
64	Eşim benim cinsel olarak yetersiz olduğumu düşünür			
65	Eşimin sinirlendiğinde saldırgan davranışlar sergilediğini düşünürüm			
66	Eşimin kıskanç ve baskıcı olduğunu düşünüyorum			
67	Sorunlarımız çoğu zaman başkalarının bulunduğu ortamda gündeme gelir, buna engel olamayız			
68	Eşimle yaşadığım sorunlara çevremizden hep bir müdahale olur			
69	Eşimin kararsız bir insan olduğunu düşünüyorum			
70	Eşimin şımarık/kendini beğenmiş bir insan olduğunu düşünüyorum			
71	Eşimin cinsel olarak yetersiz olduğunu düşünüyorum			
72	Kendi söylemese bile eşimin nelerden rahatsız olduğunu anlarım			
73	Eşim beni önyargılı bir insan olarak görür			
74	Eşimin çoğunlukla benden bunaldığını düşünüyorum			
75	Çoğu zaman eşimin benim ne hissettiğimi neler yaşadığımı anlamadığını düşünürüm			
76	Evliliğimizde eşimi çok hırpaladım			
77	Eşimin beni fazla eleştirdiğini düşünüyorum			
78	Eşim her zaman benim ona karşı ilgisiz olduğumu düşünür			
79	Eşim birçok konuda bana suçluluk duygusu hissettirir			
80	Çoğu zaman eşimin ne hissedip ne yaşadığını anlamakta zorluk çekerim			
81	Eşimi zaman zaman hiç tanımadığım hissine kapıldığım olur			
82	Eşimin öfke patlamaları olur			
83	Eşimin benle evlendiği için pişman olduğunu düşünüyorum			
84	Eşim benim çok talepkar biri olduğumu düşünür			
85	Eşimin beni anlamadığını düşündüğümde imalı konuşmalarım ve davranışlarım artar			
86	Eşim beni inatçı bulur			
87	Eşim benim karşımda hep üstün konumda olmak ister			
88	Eşimin anne/baba/kardeşlerine (kendi ailesine) daha düşkün olduğunu düşünüyorum			
89	Eşim bazı konularda benim üzerimde baskı kurar			
90	Cinsel yaşamımızın çok monoton olduğunu düşünüyorum			
91	Eşimin dediğim dedik bir insan oluşunu düşünüyorum			

92	Eşimin sorunlar karşısında çözüm üreten değil hesap soran taraf olduğuna inanıyorum			
93	Eşimin iş yerinde/ev dışında yaşadığı problemleri aramızdaki ilişkiye genellikle olumsuz bir biçimde yansıttığını düşünüyorum			
94	Tartışma ve kavgalarımızda benim ses tonum genellikle yükselir			
95	Eşim benim ona layık biri olduğumu düşünür			
96	Eşimin tartışmalarımızda küskünlüklerinin iletişimimizi bozduğunu düşünüyorum			
97	Evliliğimizde fiziksel şiddet kullandığım oldu			
98	Tatminkâr bir cinsel hayatımızın olduğunu düşünmüyorum			
99	Eşim genellikle benim sıkıcı bir insan olduğumu düşünür			

EK 5. Ölçek İzin Yazışmaları

ölçek kullanım izni

Gelen Kutusu x

 Enes ÇELİK <celikenes33@gmail.com> 30.12.2017 ☆

Alıcı: ibrahimsoylemez ▾

Merhaba hocam. Ben Enes ÇELİK. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir okulda rehber öğretmen olarak görev yapmaktayım. Şu an yürüttüğüm yüksek lisans tez çalışmamda ölçeğinizi izniniz olursa kullanmak istiyorum.

 İbrahim Soylemez <ibrahimsoylemez@gmail.com> 31.12.2017 ☆

Alıcı: bana ▾

Tabii ki kullanabilirsin.

Dr. İbrahim Söylemez

Windows'u Etkinleştir

 Enes ÇELİK <celikenes33@gmail.com> 31.12.2017 ☆

Alıcı: csahin40 ▾

Merhaba Hocam. Ben Enes ÇELİK. Milli Eğitim Bakanlığında rehber öğretmen olarak görev yapmaktayım. Öğretmenler üzerine yürütmekte olduğum yüksek lisans çalışmamda sosyal medya bağımlılığı ölçeğinizi izninizle kullanmak istiyorum. İyi akşamlar.

 Cengiz ŞAHİN <csahin40@gmail.com> 1 Oca ☆

Alıcı: bana ▾

Sayın Enes ÇELİK,
Yüksek lisans çalışmanızda geliştirdiğimiz "Sosyal medya bağımlılığı ölçeği: Yetişkin formu"nu kullanabilirsiniz.

Ölçeği ve makalesini ekte gönderiyorum.

Selamlar

Doç.Dr. Cengiz Şahin

Windows'u Etkinleştir